

รู้สุข ละทุกข์

พระมหาอุเทน ปิณฑนาปริทัศน์

รู้ สุข ละทุกข์

เรียนรู้ความสุข
อยู่กับความทุกข์อย่างปล่อยวาง

ณ อาคารธรรมนิเวศ ยิวพุทธรักษาสมาคมแห่งประเทศไทยฯ

เมื่อวันที่ ๒๓ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๕๕๕

โดย

พระมหาอุเทน ภัณฑญาปรีทิตฺต

รัฐสุข ละทุกข

เรียบเรียงความสุข อยู่กับความทุกข์อย่างปล่อยวาง

พระมหาอุเทน ปญญาปริทัตต์

พิมพ์เผยแพร่เป็นธรรมทาน

(ห้ามจำหน่าย)

“รัฐสุข ละทุกข” หนังสือเล่มเล็กๆ แต่เนื้อหาไม่น้อยนี้ได้อธิบายเรื่องทุกข์ที่อยู่กับชีวิตสังขารให้กระจ่างขึ้น ดูทุกข์ให้เห็น บอกทุกข์ให้เป็น เมื่อดูออกบอกถูกก็เห็นว่ามีเป็นเรื่องธรรมดา "ตถตา มันเป็นเช่นนั้นเอง" และเมื่อนั้นก็จะเป็นสุขในท่ามกลางความทุกข์ได้

“รัฐสุข ละทุกข” สำเร็จเป็นรูปเล่มกระทัดรัดเรียบร้อย เพราะศรัทธาสาธุชนกลุ่มหนึ่งรับเป็นเจ้าของภาพพิมพ์เพื่อเพิ่มพูนบุญกุศลในการเผยแผ่ธรรม

บุญกุศลนั้นสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ เมื่อท่านผู้ได้รับหนังสือเล่มน้อยๆ นี้แล้วอ่านจนจบ.

สพพทาน ธรรมทาน ชินาติ
ธรรมทานอยู่เหนือการให้ทั้งปวง

ค่าควรอ่าน

กรุณาอย่าเก็บไว้โดยไม่อ่าน กรุณาส่งมอบให้ผู้ประสงค์อ่าน

บรรณาธิการ	: พระมหาอุเทน ปญญาปริทัตต์
พิสูจน์อักษร	: สิริฉนพร ศิริชัยศิลป์, สุกัญญา เจริญลาภวิชัย, รมณีย์ สุริยารุณโรจน์
ออกแบบปก-รูปเล่ม	: มยุรี ไทยประยูร
ควบคุมการผลิต	: สมชาย ไทยประยูร
พิมพ์ครั้งแรก	: มกราคม ๒๕๕๕
จำนวน	: ๓,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัด ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์
เลขที่ ๔๔/๑๓๒ หมู่ ๖ ซอยก้านน้มนั้น ๓๖
แขวงบางขุนเทียน เขตจอมทอง กรุงเทพมหานคร
โทรศัพท์ ๐๒ ๘๐๒ ๐๓๔๔ มือถือ ๐๘๑ ๕๖๖ ๒๕๔๐

Dhammaintrend ร่วมเผยแพร่และแบ่งปันเป็นธรรมทาน

คำนำ

เราทุกคนต่างก็รักสุขเกลียดทุกข์ รักตัวกลัวตายด้วยกัน ทั้งสิ้น “ทุกข์” ทุกสรรพชีวิตไม่ต้องการ ไม่อยากเดินเฉียดใกล้เลย

ถามว่า “ชีวิตเริ่มต้นด้วยอะไร”

ตอบว่า “ชีวิตเริ่มต้นด้วยทุกข์”

“ชาติปี ทุกฺขา แม้การเกิดก็เป็นทุกข์” ทารกแรกเกิดมาพร้อมกับเสียงร้องไห้จ้า มิได้เกิดมาพร้อมกับเสียงหัวเราะร่าเริง และสิ่งที่ครอบครองรองรับชั้นธันดานเป็นพื้นฐานชีวิตอยู่ตลอดเวลา ก็คือความทุกข์ “สพฺเพ สงฺขารา ทุกฺขา สังขารทั้งหมดเป็นทุกข์” มิใช่ความสุข ทุกขอริยสัจจริงแท้แน่นอน “ทุกข์ขาประจำ สุขฺชาจร”

ดังนั้น ความทุกข์จึงมิใช่สิ่งที่ควรเกลียดกลัวผลักออกห่าง หากแต่ควรศึกษาเรียนรู้อยู่ใกล้ๆ “ใกล้ชิด รู้ชัด” จับเข้าคุยกับทุกข์ เกิด “ทุกข์ ปริณฺเวทยํ ทุกฺขํ ควรกำหนดรู้” ก่อนจะออกจากทุกข์ ควรศึกษาทุกข์รู้ทุกข์ให้ถ่องแท้ “ทุกข์ศึกษา” วิชาประจำกระทรวงชีวิตที่ทุกคนต้องเรียนรู้ เรียนรู้ทุกข์ก็เพื่อละทุกข์ดับทุกข์นั่นเอง

รัฐสุข ละครุข *เรียนรู้ความสุข อยู่กับความทุกข์อย่างปล่อยวาง* คือหัวข้อที่อาตมภาพรับเป็นองค์บรรยายให้แก่ “โครงการจิตใสใจสบาย” ของยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อต้นปีที่ผ่านมา ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๔ เริ่มตั้งแต่วเวลา ๑๓.๐๐ น. - ๑๖.๐๐ น. ๓ ชั่วโมงต่อเนื่องในบรรยากาศดี ที่เป็นใจจริงๆ ช่วงยามเช้าฝนตกโปรยปรายลงมาพริ้วๆ ให้ฉ่ำชื่น ผู้ฟังธรรมประมาณ ๓๐๐ กว่าคนตั้งใจสดับรับฟังด้วยดี และจบลงด้วยความโสมนัสเบิกบานใจ

หลังจากเสร็จสิ้นกิจการบรรยายธรรมครั้งนั้นแล้ว ล่วงเวลาผ่านมานานพอสมควร ทางยุวพุทธิกสมาคมฯ พิจารณาเห็นว่า เนื้อหาแห่งธรรมบรรยายพร้อมปุจฉา-วิสัชนานี้เหมาะสม ควรแก่การพิมพ์ออกมาเป็นหนังสือธรรมทานเผยแพร่ จึงมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ถอดเทป และส่งต้นฉบับมาให้อาตมภาพตรวจทาน

เมื่อทราบว่ายุวพุทธิกสมาคมฯ ประสงค์พิมพ์เป็นหนังสือเผยแพร่ แม้เนื้อหาสาระแห่งธรรมบรรยายดี แต่ก็ยังเป็นภาษาพูด มิใช่ภาษาเขียน อาตมภาพถือหลักว่า “ภาษาพูดควรฟัง ภาษาเขียนควรอ่าน” จึงเกิดการปรับแก้กันยกใหญ่ กว่าจะออกมาเป็นภาษาเขียนได้ค่อนข้างสมบูรณ์นี้ก็ผ่านการทำความเพียรพอสมควร

อาตมภาพได้ทำการเปลี่ยนแปลงปรับแก้สำนวนตัดแต่งและเติมต่อตามความเหมาะสม นอกจากนั้นยังได้เพิ่มปุจฉา-วิสัชนา “เงินทองมองหลายมุม” และ “ดักจิตหายใจ ?” นอกรอบ ซึ่งเป็นปัญหาค้างคาใจของชาวพุทธมานานพ่วงท้ายด้วย เพื่อขยายหน้ากระดาษออกไปให้ออกมาเป็นหนังสือขนาดเล่มที่พอเหมาะ

ขออนุโมทนาต่อยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ที่เปิดโอกาสให้โครงการดีๆ อย่างเช่น “โครงการจิตใสใจสบาย” นี้เกิดขึ้น และเปิดโอกาสให้อาตมภาพรับนิมนต์เป็นองค์บรรยายสอนธรรมนำปฏิบัติบำเพ็ญศาสนกิจ เพื่อประโยชน์สุขของพหูชนตามพุทธบัญญัติ และขออนุโมทนาต่อการตั้งสัจรับฟังธรรมของสาธุชนทั้งหลาย ขอความโสมนัส “จิตใสใจสบาย” จงบังเกิดแก่สาธุชนทุกคนทุกท่านเทอญ.

ด้วยโสมนัสธรรมสวัสดิ์

พระมหาอุเทน ปัญญาปริพัตต์

วัดชนะสงคราม ' ๕๔

สารบัญ

รัฐสุข ละกุกข์

เรียนรู้ความสุข อยู่กับความทุกข์อย่างปล่อยวาง

- สุขโสมนัสธรรมสวัสดิ์ ๑
- สุขหรือทุกข์ก็เท่านั้น ๓
- เพิ่มชั้นดีเพิ่มทุกข์ ลดชั้นดีลดทุกข์ ๗
- สุขเสรีมีปัญญามองเห็นใหม่ ๑๕
- อะไรไม่ดี อะไรๆ ก็ไม่ดี ๒๑
- อะไรดี อะไรๆ ก็ดี ๒๓
- ทั้งดีและไม่ดีออกไป ก็ไม่มีอะไร ๒๖
- ไม่ทุกข์เพราะทั้ง ไม่ทั้งก็ทุกข์ ๒๙

เรื่องว่างและวาง

- วิปัสสนาเพื่อความปล่อยวาง ๓๒
- สุขโสมนัสสัมผัสด้วยศรัทธา ๓๖

ช่วงปุจฉา-วิสัชนา

- ถ้ามถูกทาง ตอบถูกธรรม ๓๙
- แก้กทุกข์เพื่อพบสุขได้อย่างไร ๔๑
- ร่างกายอ่อนแรงบวชได้หรือไม่ ๔๓
- สามีนอกใจทำใจอย่างไร ๔๔
- หัวหน้า ๒ มาตรฐาน จะทำงานอย่างไร ๔๖
- บุพการีล่วงลับไป จะทำบุญอุทิศอย่างไร ๔๙
- ตาย-เกิด ชาตินี้ ชาตินี้ มีจริงหรือ ๕๑
- กรรมคนหนึ่งชั้ตอดถึงคนหนึ่งได้หรือ ๕๕
- บุญควรซื้อตรงใจใหม่ ๕๗
- ว่างและวางจึงปล่อยวางความทุกข์ใจใหม่ ๕๗

ช่วงปุจฉา-วิสัชนานอกกรอบ

- เงินทองมองหลายมุม ๖๓
- หาทางออกให้แก่พระยุคปัจจุบันหรือเปล่า ๖๖
- กรณีทรงผ่อนปรน ๗๐
- ธรรมวินัยมุมมองใหม่ ๗๑
- ดักจิตหายใจ ? ๗๘
- โทษแห่งอาเทศนาปาฏิหาริย์ ๘๑

รู้สุข ละทุกข์

เรียนรู้ความสุข อยู่กับความทุกข์อย่างปล่อยวาง

สุขโสมนัสธรรมสวัตติ

ขอความเจริญอกงามในพระสังฆธรรม จงบังเกิดมีแก่ท่าน
สาธุชนผู้สนใจในการฟังธรรมทั้งหลาย วันนี้นับว่าเป็นนิมิตหมายอัน
ดีที่ฝนได้ตกโปรยปรายลงมาตั้งแต่เช้าเกิดความชุ่มเย็น สอดคล้อง
กับโครงการจิตใส ใจสบาย ที่จะทำให้ท่านสาธุชนผู้เข้าสู่โครงการนี้
เกิดโสมนัสเบิกบานใจ “รู้สุข ละทุกข์ เรียนรู้ความสุขอยู่กับความทุกข์
อย่างปล่อยวาง” เป็นหัวข้อที่ควรแก่การบรรยาย

กล่าวถึงยอดแห่งพระธรรมเทศนาที่พระพุทธเจ้าตรัสเอาไว้ คือ

“เมื่อบุคคลเสวยสุขเวทนาคือความสุข ย่อมรู้ชัดว่า สุขเวทนา
นั้นไม่เที่ยงแปรเปลี่ยนไป บัณฑิตไม่ติดใจเพลิดเพลिन เมื่อเสวย
ทุกขเวทนาคือความทุกข์ ย่อมรู้ชัดว่า ทุกขเวทนานั้นไม่เที่ยงแปร

เปลี่ยนไป บัณชิตไม่ติดใจเพลิตเพลิน เมื่อเสวยอยทุกขมสุขเวทนาคือ
ไม่ทุกขไม่สุข ย่อมรุ้ชัด้ว่า อยทุกขมสุขเวทนานั้ไม่เทียงแปรเปลี่ยนไป
บัณชิตไม่ติดใจเพลิตเพลิน

เมื่อบุคคลเสวยสุขเวทนากัไม่ตามประกอบเสวย ละวงเฉย
ได้ เมื่อเสวยทุกขเวทนากัไม่ตามประกอบเสวย ละวงเฉยได้ เมื่อ
เสวยอยทุกขมสุขเวทนากัไม่ตามประกอบเสวย ละวงเฉยได้ และเมื่อ
บุคคลเสวยเวทนามีกายเป็นที่สุด ย่อมรุ้ชัด้ว่า เราสวยเวทนามีกาย
เป็นที่สุด เมื่อเสวยเวทนามีชีวิตเป็นที่สุด ย่อมรุ้ชัด้ว่า เราสวยเวทนา
มีชีวิตเป็นที่สุด และย่อมรุ้ชัด้ว่า เมื่อถึงครวลันชีวิต ควาบรุ้สึกเสวย
อารมณั้ทั้หมดที่พากันยินดีในโลก ย่อมสงบระงับดับไป”

ได้ฟังยอดแห่งธรรมนี้แล้วมีใครได้ดวงตาเห็นธรรมบังใหม่
หรืองๆ กันอยุ่ ถ้างไม่รุ้เรื่งก็แสดงว่าถูกต้องแล้ว เพราะว้าธรรม
เทศนานั้ พระพุทเจ้าทรงแสดงแก่พระเจ้าปุกกุสาตีกุลบุตร ในเวลา
จบพระธรรมเทศนาพระเจ้าปุกกุสาตีกุลบุตรก็ได้บรรลุนาคามีผล
สำเร็จเป็นอนาคามีบุคคล เป็นธรรมที่พระพุทองค์ทรงพิจารณา
อุปนิสัยของพระเจ้าปุกกุสาตีกุลบุตร เมื่อรองรับแล้วก็บรรลุถึงควาบ
เป็นอนาคามีผล ครันนำธรรมสูงสุดมาแสดงให้ผู้ที่มิอุปนิสัยไม่เพียง
พอต่อการบรรลุฟัง ก็ไม่สามารถรุ้เรื่ง.

สุขหรือทุกข์ก็เท่านั้น

เบื้องต้นควรมาทำความเข้าใจคำว่า “ความสุข” “ความทุกข์” กันก่อน ความสุขมาจากภาษาบาลีว่า “สุขะ” แยกออกมาเป็น ๒ คำคือ สุข+ชะ สุ แปลว่า *ง่าย* ชะ มาจาก *ชะมะ* แปลว่า *ทน* รวม ๒ คำเข้าด้วยกันแปลว่า “ทนได้ง่าย” หรือ “ง่ายที่จะทน” ความสุขคือสภาพที่ไม่บีบคั้น ปลอดภัยสบาย ต่างจากความทุกข์ ความทุกข์ มาจากภาษาบาลีว่า “ทุกข์ชะ” แยกออกเป็น ๒ คำคือ พุ+ชะ พุ แปลว่า *ยาก* ชะ มาจาก *ชะมะ* แปลว่า *ทน* รวม ๒ คำเข้าด้วยกันแปลว่า “ทนได้ยาก” หรือ “ยากที่จะทน” ความทุกข์คือสภาพที่บีบคั้น ไม่ปลอดภัยสบาย

เราจะเห็นข้อแตกต่างในเรื่องนี้ได้ไม่ยาก ขณะที่กำลังปวดท้องหนัก เกิดความบีบคั้นทางร่างกาย ครั้นได้เข้าห้องสุขาปลดปล่อยออก ก็รู้สึกสุขปลอดภัยสบาย อธิบายตามรูปศัพท์นี้ “สุข-ทุกข์” ก็ได้ข้อสรุปเหมือนกันว่า “ทน” ต่างแต่ว่าสภาพหนึ่งทนได้ง่าย อีกสภาพหนึ่งทนได้ยาก มองในแง่หนึ่งความสุขก็คือความทุกข์ที่ลดระดับลง กระทั่งให้ทนได้ง่ายนั่นเอง

เปรียบเทียบคำว่า “อุณหภูมิจึง” อุณหภูมิแยกออกเป็น ๒ คำ คือ อุณหภูมิ *อุณห* แปลว่า *ความร้อน* *ภูมิ* แปลว่า *ระดับ* รวม

๒ คำเข้าด้วยกันแปลว่า “ระดับความร้อน” จากระดับความร้อน ๕๐ องศาเซลเซียส ลดลงเหลือเพียง ๑๕ องศาเซลเซียส แม้อากาศจะเย็นก็ตาม ถึงกระนั้นก็ใช้คำว่าอุณหภูมิเหมือนเดิม อากาศ ๑๕ องศาเซลเซียส แท้ที่จริงก็คือความร้อนที่ลดระดับลง จนกระทั่งมีความรู้สึกว่าเป็นนั่นเอง

หากเรายืนอยู่บนฐานของสังขารที่ไม่สงบระงับความเร้าร้อนของกิเลสลงจะไม่สามารถพบความสุขที่แท้จริงได้เลย เพราะ “สัพเพ สังขารา ทุกขา สังขารทั้งหลายทั้งปวงเป็นทุกข์” ชีวิตนี้ไม่มีความสุขหรอก มีแต่ทุกข์มากกับทุกข์น้อย

ทราบว่าเป็นอย่างหนึ่งของชาวญี่ปุ่นที่ยึดถือปฏิบัติสืบๆ กันมา นับว่าเป็นคติดำเนินชีวิตที่ดีทีเดียว ชาวญี่ปุ่นถือคติว่า สุขทุกข์เป็นของคู่กัน คราวที่ตนได้รับความสุขก็อย่าลืมความทุกข์ แม้รำรวยมั่งคั่งพร้อมสุขสบายทุกอย่าง ความสุขยกระดับขึ้นสูงก็จริง แต่ความทุกข์ก็ยังติดตามมาอยู่ ติดตามมาห่างๆ ไม่ควรประมาทหลงระเริง ความทุกข์จะต้องติดตามมาถึงไม่วันใดก็วันหนึ่งแน่นอน ขณะเดียวกันคราวที่ตนได้รับความทุกข์กระทั่งอึดอัดขัดสนแค้นแค้นยากลำบากก็อย่าหวนวิตกจนเกินไป มองไปที่ความสุขนั้นบ้าง แม้ความทุกข์จะยกระดับขึ้นสูงก็จริง แต่ความทุกข์ก็ยังติดตามมาอยู่ ติดตามมาห่างๆ ไม่วันใดก็วันหนึ่งความสุขจะต้องติดตามมาถึงแน่นอน เพียงแต่ต้องประกอบอาชีพการงานให้มากยิ่งขึ้น อดทนขยันขันแข็งมากกว่าเดิม

ครั้งพุทธกาลสมัยหนึ่ง พระภิกษุณีนามว่า “วชิรา” กำลังเพ่งเพียรนั่งเข้าสมาธิในที่พักกลางวัน มารต้องการให้พระวชิราภิกษุณีนั้น

สะดุ้งกลัวเคลื่อนออกจากสมาธิ จึงแสสร้างเปล่งเสียงดังถามว่า

“สัตว์นี้ใครเป็นคนสร้าง คนสร้างอยู่ที่ไหน สัตว์เกิดที่ไหน และดับในที่ไหน”

พระวชิราภิกษุณีพิจารณาใคร่ครวญดูว่าเป็นเสียงอะไร เมื่อรู้ชัดว่าเป็นเสียงของมารแล้ว จึงได้กล่าวตอบว่า

“เหตุไหนเจ้าจึงสำคัญว่าเป็นสัตว์เล่า ไม่มีใครสร้างสัตว์หรือใครที่ไหนจะไปสร้างสัตว์ เพราะการรวมกลุ่มคุ่มกันอยู่ของธาตุทั้ง ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ จึงสมมุติเรียกว่า ‘สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา’ เมื่อแยกธาตุทั้ง ๔ ออกจากกันก็ไม่เหลืออะไรให้สมมุติเรียกว่า ‘สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา’ เหมือนชิ้นส่วนต่างๆ มาประกอบเข้าด้วยกัน ก็รวมเรียกว่า ‘รถ’ เมื่อแยกชิ้นส่วนต่างๆ ออกจากกัน ก็ไม่เหลืออะไรให้เรียกว่า ‘รถ’ ”

และพระวชิราภิกษุณีก็ได้กล่าวเป็นคาถาว่า

ทุกขะเมวะ ทิ สัมโภติ ทุกขัง ติฏฐะติ เวติ จะ
นาญญตระ ทุกขา สัมโภติ นาญญตระ ทุกขา นิรุชณะติ ฯ
ทุกข์เท่านั้นที่เกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นที่ตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นที่ดับไป
นอกจากทุกข์แล้วไม่มีอะไรเกิด นอกจากทุกข์แล้วไม่มีอะไรดับ

สรรพสิ่งแล่มากล้วน หลากหลาย
ทุกข์บ่เคยกลับกลาย เปลี่ยนแท้
ทนทุกข์จวบจนตาย ตราบล่วง ลาแล
น่าเบื่อหน่ายเกินแก้ เกิดขึ้นทุกข์เสมอ ฯ

สังสารวัฏแสนว้าเหว่
 เทียววุ่นวายสับสน
 เกิดแก่ เจ็บตาย ทุกคน
 เพียงหนึ่งในผองเจ้า

ไรโรลับลวงแล้ว
 เรื่อยเรื่อยแลยาวนาน
 ใครใครถูกเพลิงผลาญ
 กระตุกที่ทับถมหล้า

กลายเป็นทิวทุ่งท้อง
 ผองสำสัตว์ทั้งปวง
 ถูกกลเล่ห์มารลวง
 เลยลุ่มหลงอยู่ฉะนี้

เพราะใจมัวพรั้มเพื่อ
 สิ่งยั่วยวนมามา
 ทุกวันทุกวันมา
 จึงบ่อาจผ่านข้าม

วังวน
 โศกเศร้า
 ใครผ่าน พันญ
 จะพันทุกสมัย ฯ

แรมกาล
 เน้นซ้ำ
 ร่วงหล่น
 เกลือ่นลั่นแหลกสลาย ฯ

ทะเลหลวง
 ปนปี้
 หลอกล่อ
 เหตุฉะนั้นเพราะไฉน ฯ

เพรียกหา
 ยากห้าม
 ไม่เปลี่ยนแปลงเลย
 ทุ่งท้องทะเลหลวง ฯ

เพิ่มขั้นเพิ่มทุกข์ ลดขั้นลดทุกข์

ตามที่กล่าวว่า ทุกข์เท่านั้นที่เกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นที่ตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นที่ดับไป นอกจากทุกข์แล้วไม่มีอะไรเกิด นอกจากทุกข์แล้วไม่มีอะไรดับนั้น ท่านหมายเอาขั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ รวมเรียกว่า “ชีวิต” ชีวิตนี้แบ่งออกเป็น ๒ ส่วน คือ รูปกับนาม

ส่วนของรูป คือ มหาภูตรูป ๔ ดิน น้ำ ลม ไฟ รวมกลุ่มคุ่มกันอยู่ และอุปาทายรูป รูปอาศัย ทั้งหญิงและชายล้วนมีมหาภูตรูป ๔ คือ ดิน น้ำ ลม ไฟ เหมือนกัน แต่มีอุปาทายรูป รูปอาศัยต่างกัน เช่น อิตถิภาวะความเป็นหญิง ปุริสภาวะความเป็นชาย

ส่วนของนาม คือ เวทนา ความรู้สึกเสวยอารมณ์ สัญญา ความจำได้หมายรู้ สังขาร ความปรุงแต่ง วิญญาณ ความรู้แจ้ง รวมเรียกว่า “ขั้น ๕” คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ซึ่งเป็นที่ตั้งแห่งทุกข์ เป็นกองทุกข์ เมื่อขั้น ๕ เกิดขึ้นก็เท่ากับว่าทุกข์นั้นเกิดขึ้น เมื่อขั้น ๕ ตั้งอยู่ที่เท่ากับว่าทุกข์นั้นตั้งอยู่ และเมื่อขั้น ๕ ดับไปก็เท่ากับว่าทุกข์นั้นดับไป

คนเราทุกคนล้วนมีขั้น ๕ คือ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นภาวะที่แบกรับเอาไว้ พระพุทธเจ้าตรัสบอกว่าไม่มีความ

ทุกขีไต่เสมอกับขันธ ๕ ต้องคอยบำรุงบำเรอปรนเปรออยู่เสมอ

นัตถิ รากะสะโม อัคคิ นัตถิ โทสะสะโม กถิ
 นัตถิ ขันธะสะมา ทุกขา นัตถิ สันติปะรัง สุขัง ฯ

ไม่มีไฟร้อนเร่าเท่ารากะ
 อันโทสะก็ไม่มีกถิเสมอ
 ไม่มีทุกขีเท่าขันธต้องหมั่นเปรอ
 สุขเลิศเลอจากสุขสันต์นั้นไม่มี ฯ

นัตถิ ขันธะสะมา ทุกขา ไม่มีความทุกขีไต่เสมอขันธ ๕ ที่ปรากฏอยู่ในสภาพพร้อมต้องเต็มสิ่งต่างๆ เข้าไปอยู่เสมอ เข้า สาย บ่าย เย็น เราล้วนมีขันธ ๕ เป็นภาระหนักด้วยกันทั้งนั้น แต่กลายเป็นว่า เรามีขันธ ๕ เฉพาะตัวเราอย่างเดียวไม่พอ ยังไปเพิ่มขันธ ๕ อีก ชายไปแต่งงานมีภรรยา หรือหญิงไปแต่งงานมีสามี ก็เพิ่มมาอีก ๕ ขันธ พอลูกหนึ่งคน ก็เพิ่มมาอีก ๕ ขันธ รวมเป็น ๑๕ ขันธ ลูกคนที่ ๒ เพิ่มเข้ามาอีก รวมเป็น ๒๐ ขันธ แทนที่จะแบกรับภาระเฉพาะเพียงขันธ ๕ ของตน ยังต้องไปแบกรับภาระขันธ ๕ ของสามีหรือภรรยาและบุตรธิดาอีก แยกกันหลังอันเลย

ไม่ทราบว่าจะฉลาดหรือเปล่าที่ไปแต่งงานมีครอบครัวแบกรับภาระขันธ ๕ กันเพิ่ม พระรูปหนึ่งบวชมาหลายพรรษา ถูกคนถามว่า “ทำไมท่านไม่ลาสิกขาออกไปมีครอบครัว” ท่านตอบว่า “ไม่อยากจะไปแบกรับภาระของขันธ ๕ เพิ่ม เฉพาะส่วนของอาตมาก็แยะอยู่แล้ว” ฟังดูอาจเห็นแก้ตัวสักหน่อย แต่ถือเป็นความฉลาดมากกว่าฉลาดที่ไม่ไปแบกรับภาระขันธทั้งหลาย พระรูปนั้นก็คืออาตมานี้เอง อาตมา...ฉลาดนะโยม.

สุขนอก สุขใน สุขใดดีกว่า

มาพูดถึงเรื่องของความสุขกันต่อ ความสุขนั้นสรุปได้อยู่ ๒ ประการ คือ

๑. ความสุขในทางโลกหรือความสุขในภายนอก
๒. ความสุขในทางธรรมหรือความสุขในภายใน

ความสุขในทางโลกหรือความสุขในภายนอก ขึ้นอยู่กับวัตถุ ปัจจัย เงินทอง ข้าวของ เครื่องใช้ เรียกว่า “อามิสสุข” สุขอิงอามิส สุขเกิดจากความมี ความสุขในทางโลก จัดเป็นสุขสนุก หรือสุขสบาย

ความสุขในทางธรรมหรือความสุขในภายใน ไม่ขึ้นอยู่กับวัตถุ ปัจจัย เงินทอง ข้าวของ เครื่องใช้ เรียกว่า “นิรามิสสุข” สุขไม่อิงอามิส สุขเกิดจากความไม่มี ความสุขในทางธรรมจัดเป็นสุขสงบ หรือสุขเยือกเย็น

ความสุขในทางโลกเป็นความสุขของคุณหัตถ์ผู้ครองเรือน ขึ้นอยู่กับความมี สรุปได้อยู่ ๔ ประการ คือ

๑. สุขจากการมีทรัพย์
๒. สุขจากการใช้สอยทรัพย์

๓. สุขจากการไม่มีหนี้

๔. สุขจากการงานไม่มีโทษ

สุขในทางธรรมคือสุขของผู้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ขึ้นอยู่กับความไม่มี โดยไม่มีความร่ำร้อนจากกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ เป็นความสุขสงบทางจิตจากความเบาบางจางคลายของกิเลสทั้งหลาย และจากความสงบระงับดับไปของกิเลสทั้งปวง เท่ากับความร่ำร้อนทางกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ลดลงไปมากเท่าไร ปัสสัทธิความสงบ สติภาวะความเย็นก็เข้ามาแทนที่ได้มากเท่านั้น ยิ่งหากตัวกิเลส ราคะ โทสะ โมหะ ถึงกับบำราชขาดหายไปจนหมดสิ้น ปัสสัทธิความสงบ สติภาวะความเย็นก็เข้ามาแทนที่ได้อย่างสมบูรณ์ บริบูรณ์ และนั่นก็คือ “นิรามิสสุข” สุขไม่อิงอาภิส สุขอย่างแท้จริง

สมัยหนึ่ง พระผู้มีพระภาคประทับอยู่บนที่ปูลาดด้วยใบไม้ในป่าสีเสียด ใกล้ทางเดินของโค เขตแคว้นอาฬวี ครั้งนั้นหัตถก-
ราชกุมารทรงผ่อนคลาโยอิริยาบถเสด็จดำเนินมา ทอดพระเนตร พระผู้มีพระภาคประทับอยู่บนที่ปูลาดด้วยใบไม้ในป่าสีเสียด ใกล้ทางเดินของโค จึงเข้าไปถวายอภิวาทประทับนั่ง ณ ที่ควร กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคว่า

“พระองค์ผู้เจริญ พระผู้มีพระภาคบรมมอย่างมีความสุขหรือ”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า

“อย่างนั้น เจ้าชาย ตถาคตนอนอย่างมีความสุข และตถาคตก็เป็นหนึ่งในบรรดาคนทีนอนอย่างมีความสุขในโลก”

หัตถกราชกุมารกราบทูลว่า

“พระองค์ผู้เจริญ ราตรีในฤดูเหมันต์นั้นหนาวนัก ถึงคราวหิมะตก พื้นดินแตกระแหง รอยทางโคขรุขระ ที่ปูลาดด้วยใบไม้บ้าง ร่มไม้โปร่ง ฟ้ากาสาวพัสด์เย็น และลมก็พัดมาจากทิศทั้ง ๔ ต้องกายเย็นจนรู้สึกหนาวสั่น ถึงกระนั้นพระผู้มีพระภาคก็ยังตรัสว่า ‘อย่างนั้น เจ้าชาย ตถาคตนอนอย่างมีความสุข และตถาคตก็เป็นหนึ่งในบรรดาคคนที่นอนอย่างมีความสุขในโลก’ ”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

“เจ้าชาย ถ้าอย่างนั้นตถาคตจะย้อนถามพระองค์ พระองค์สามารถตอบปัญหานี้ได้ตามความพึงพอใจหรือ พระองค์จะทรงสำคัญความซอ้นนั้นเป็นไฉน เรือนยอดของคหบดีหรือบุตรคหบดีที่เขาโบกปูนฉาบทาทั้งภายในภายนอกจนลมหอดเข้าไปไม่ได้ มีประตูลงกลอนสนธิ หน้าต่างเปิดปิดได้ มีเตียงงามปูด้วยผ้าขาวที่ทำจากขนแกะผืนใหญ่เป็นลายดอกไม้ ยัดด้วยนุ่นสำลืออย่างดี หุ้มด้วยหนังกวาง ข้างบนเพดานมีภาพวาดงามวิจิตร มีหมอนสีแดงวางไว้ ๒ ข้าง และประทีปน้ำมันก็ส่องสว่าง ภรรยา ๔ นางคอยปรนนิบัติพัดวีเอาอกเอาใจมิให้ขาดเคือง พระองค์ทรงเห็นว่าเป็นอย่างไร คหบดีหรือบุตรคหบดีนั้นนอนอย่างมีความสุขหรือ”

หัตถกราชกุมารทูลตอบว่า

“คหบดีหรือบุตรคหบดีนั้นนอนอย่างมีความสุข พระพุทธเจ้าข้า และเขาก็น่าจะเป็นหนึ่งในบรรดาคคนที่นอนอย่างมีความสุขในโลก”

พระผู้มีพระภาคตรัสถามอีกว่า

“เจ้าชาย พระองค์จะทรงสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน ความเร่าร้อนทางกายก็ดี ทางใจก็ดี ที่เกิดจากราคะ โทสะ โมหะ ซึ่งเป็นเหตุทำให้เร่าร้อนนอนเป็นทุกข์ พึงเกิดแก่คหบดีหรือบุตรคหบดีนั้นได้บ้างไหม”

หัตถกราชกุมารทูลตอบว่า

“พึงเกิดแก่คหบดีหรือบุตรคหบดีนั้นได้ พระพุทธเจ้าข้า”

พระผู้มีพระภาคตรัสสรุปว่า

“เจ้าชาย คหบดีหรือบุตรคหบดีนั้นเร่าร้อนนอนเป็นทุกข์ เพราะความเร่าร้อนจากราคะ โทสะ โมหะใด ตถาคตละราคะ โทสะ โมหะนั้นได้เด็ดขาดแล้ว ตั้ดราถอนโคณ เหมือนต้นตาลที่ถูกรื้อถอน รากทั้งหมด เหลือแต่เพียงภาคพื้น ไม่สามารถแปรกลับกำเริบได้อีก เพราะฉะนั้น ตถาคตจึงนอนอย่างมีความสุข”

จากหัตถกสูตรว่าด้วยเรื่องของความทุกข์ก็เป็นข้อบ่งชี้ถึงความมั่งคั่งร่ำรวยของคหบดีเศรษฐีในครั้งพุทธกาล คิดดูสิว่า เรือนยอดหรือปราสาทที่เขาโบกปุนฉาบทาภายนอกภายใน จนลมลอดเข้าไปไม่ได้ ประตูงกลอนสนิท หน้าต่างเปิดปิดได้ เติงก็ปูลาดด้วยผ้าขาวผืนใหญ่ทำจากขนแกะเป็นลายดอกไม้ พุกก็ยึดด้วยนุ่นสำลีย่างดี หุ้มด้วยหนังกวาง ข้างบนก็มีภาพวาดงามวิจิตร หมอนแดงวางอยู่ ๔ ข้าง ประทีปน้ำมันส่องแสงสว่าง และภรรยา ๔ นางก็คอยปรนนิบัติพิศวีเอาอกเอาใจมิให้ขัดเคือง คงจะไม่แตกต่างจากคฤหาสน์หรือบ้านเรือนของคนร่ำรวยสมัยนี้สักเท่าไร ซึ่งได้รับการตกแต่งอย่างดี ที่หลับที่นอน ที่อยู่ที่อาศัยล้วนอ่อนนุ่ม ควรแก่การหลับนอน แต่ถามว่ามีความสุขกันหรือเปล่า ก็ยังมีความสุขกันอยู่ ความทุกข์

ที่มาจากกิเลสราคะ โทสะ โมหะนั้นเอง

ดังนั้น เราเห็นใครร่ำรวย บ้านช่องห้องหอใหญ่โตโอโถง หรือ แม้แต่ได้ยศได้ตำแหน่งสูงศักดิ์อัครฐานสักเพียงไร ก็ไม่ควรอิจฉา ริษยา เพราะหากยังไม่ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ก็ยังเป็นทุกข์ อยู่ดี ไม่แน่อาจจะทุกข์มากกว่าเราที่อยู่ธรรมดาๆ ก็เป็นได้ เราจึง ควร “พอใจตามสิ่งที่มี ยินดีตามสิ่งที่ได้”

ตราบไตกิเลส ราคะ โทสะ โมหะยังคงอยู่ เปรียบได้กับคนมี แผล เมื่อถูกลมแดดกระทบก็กำเริบเกิดความเจ็บปวด ถ้าบาดแผลคือ กิเลสนั้นไม่ได้รับการเยียวยาให้หายขาด ด้วยการมาเจริญวิปัสสนา กำจัดถ่ายถอนออกไป ก็จะกำเริบอยู่ตราบนั่น ไม่สามารถพานพบ ความสงบสุขแท้จริงได้เลย

อนึ่ง เปรียบเสมือนสุนัขหนังกลับ (ซีเรื่อน) สุนัขหนังกลับ ไม่ว่าจะ มันจะไปนอนอยู่ที่ใด แม้ที่นั่นจะโอโถง งามสะอาด อ่อนนุ่มสักเพียง ใด มันก็ยังเกาหนังกลับร้องครวญครางทุกข์ทรมานอยู่เหมือนเดิม ปุถุชนก็ฉนั้นเหมือนกัน มีกิเลสอยู่ตราบไตก็ทุกข์อยู่ตราบนั่น ต่าง จากคนที่ปราศจากกิเลส อยู่สถานที่ใด แม้สถานที่นั้นจะอัตคัดขัดสน แร้นแค้น ทุรกันดาร ก็กลายเป็นรมณีสถานที่น่ารื่นรมย์

คาเม วา ยทิ วารณเณ นิเนเน วา ยทิ วา ถเล

ยตถ อรหนโต วิหรนติ ตัง ภูมิรามณเยยกั ๑

พระอรหันต์ทั้งหลายอยู่ที่ใดก็ตาม

ไม่ว่าจะเป็นบ้านหรือป่าที่ลุ่มหรือที่ดอน

ที่นั่นก็เป็นภูมิสถานอันน่ารื่นรมย์.

พระอรหันต์ทั้งหลายอยู่ ณ ที่ใด แม่ที่นั่นจะไม่วิจิตรสวยงาม
 ตระการตาน่ารื่นรมย์เลย ก็ไม่มีปัญหา ต่างจากปุถุชนคนมีกิเลสทั้ง
 หลายอยู่ ณ ที่ใด แม่ที่นั่นจะวิจิตรสวยงามตระการตาน่ารื่นรมย์สัก
 ปานใด ก็มีปัญหาขัดแย้งกัน ประเดี้ยวโลก ประเดี้ยวโกรธ ประเดี้ยว
 หลง สำหรับปุถุชนอยู่ที่ใดก็มีปัญหา เกิดเรื่องเกิดราวเสมอ มากคน
 ก็ยิ่งมากความ แต่กลับชอบพูดกันว่า “รกคนดีกว่ารกหญ้า” “คนเดี้ยว
 หัวหาย สองคนเพื่อนตาย หลายๆ คนช่วยๆ กันก็ยิ่งสบาย” ถ้ามว่า
 “หลายหัวดีกว่าหัวเดี้ยว เป็นคำพูดของใคร” ตอบได้ไหม ตึกตอกๆ
 คำคมใช้ได้เล็กน้อย อาตมาขอตอบละกัน “ช่างตัดผม”

คนบางคนเข้าใจว่า หากปราศจากต้นหากก็เหมือนรถที่จอด
 นิ่ง ไม่มีน้ำมันให้ขับเคลื่อนออกไป คนเราล้วนมีแรงขับเคลื่อนจาก
 ต้นหาก เสมือนน้ำมันที่หล่อเลี้ยงรถให้ขับเคลื่อนไป ถ้าปราศจาก
 ต้นหากแล้วก็เหมือนรถที่จอดอยู่นิ่งๆ วิ่งไม่ได้ ความจริง เมื่อหมด
 ต้นหากแล้วก็มีภรณาเข้ามาแทนที่ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าผู้ปราศจาก
 ต้นหาก กำจัดต้นหากได้อย่างสิ้นเชิงแล้ว ทรงเคลื่อนไหวด้วยพระภรณา
 นับช่วงเวลาตลอด ๔๕ พรรษาของการบำเพ็ญพุทธกิจ กล่าวได้ว่าไม่มี
 ใครทำงานได้เสมอเหมือนพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งเป็นการทำงาน
 ขับเคลื่อนไปด้วยพระภรณา ไม่มีทุกข์โทษใดๆ เลย ต่างจากปุถุชนที่
 ขับเคลื่อนไปด้วยต้นหาก มักจะมีโทษภัยต่างๆ มีปัญหาต่างๆ โนนนี้
 ติดตามมาเสมอ.

สุขเสรีมีปัญญาองเห็นไหม

ตามที่กล่าวให้ฟังนี้เป็นเรื่องที่มีมาในพระไตรปิฎก ค่อนข้างจะฟังยากไม่ค่อยร่วมสมัย น่าจะมาฟังเรื่องธรรมดาสามัญ มีคติธรรมนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ พอเอ่ยถึงพระไตรปิฎก บางคนก็ถามว่า เอ...พระไตรปิฎกนี้อยู่ที่วัดไหนนะ นี่กว่าเป็นชื่อพระรูปใครรูปหนึ่ง

มีปรัชญาสำนักหนึ่งชื่อว่า Existentialism เรียกชื่อเป็นภาษาไทยว่า “อัตถิภาวนิยม” มีทัศนะความเห็นที่ให้ความสำคัญต่อปัจเจกภาวะ เสรีภาพ และอิสรภาพในการเลือก ปรัชญาสำนักนี้ไม่เห็นด้วยกับวิธีการที่ทำทุกสิ่งทุกอย่างให้เหมือนกัน เช่น ทางวิทยาศาสตร์ใช้กระบวนการที่เรียกว่า “Reduction” หรือ “Reduce” แยกย่อยลดทอน จนกระทั่งมนุษย์กลายเป็นสสารอย่างหนึ่ง เป็น “Material” ไป หรือแม้แต่ทางพระพุทธศาสนาก็แยกย่อย ลดทอนออกเป็นดิน น้ำ ลม ไฟ มนุษย์มาจากธาตุทั้ง ๔ ที่รวมกลุ่มคุ่มกันอยู่ ซึ่งทำให้คนนั้นเหมือนกัน แต่ในทัศนะของ Existentialism เห็นว่าไม่เหมือนกัน

Existentialism ไม่เห็นด้วยกับวิธีการอย่างนี้ โดยบอกว่าคนเรานั้นมีความเป็นปัจเจกภาวะเป็นของเฉพาะตนอยู่ ไม่ควรทำการแยกย่อย ลดทอนให้เหมือนกัน เช่น ถ้าเห็นผีเสื้อบินมา ก็ให้มอง

ผีเสื้ออย่างที่เป็นผีเสื้อ อย่าแยกย่อย ลดทอน ฉีกผีเสื้อออกเป็นชิ้นๆ มิฉะนั้น เราจะไม่เห็นความงดงามของผีเสื้อที่บินมาเลย ไม่เห็นความเป็นสุนทรียภาพของมัน ทุกคนนั้นมีความเป็นปัจเจกภาวะเฉพาะตนอยู่ และทุกคนก็มีเสรีภาพ อิสระภาพในการเลือก ขึ้นอยู่กับว่าใครจะเลือกสิ่งไหนที่เหมาะสมแก่ตนเอง ซึ่งคิดว่าสิ่งนั้นเป็นความสุข ความสุขตามทฤษฎีของ Existentialism บอกไม่ได้ว่าเป็นอย่างไร อยู่ที่ไหน ต้องไปเลือกหาเอาเอง ถ้าคุณทำอะไรแล้วเห็นว่าไม่เป็ยัดเป็ยตนและคนอื่น และมีความสุขอยู่กับมันก็ทำไปเถอะ

แต่ทีนี้มีข้อขัดแย้งว่า ชีวิตของคนเราเหมือนต้องคำสาป ตื่นเช้าต้องล้างหน้า แปรงฟัน สวมใส่เสื้อผ้าอาภรณ์ รับประทานข้าวปลาอาหาร ออกไปทำงาน ตกถึงยามเย็นก็ต้องกลับมาอาบน้ำ รับประทานข้าวปลาอาหาร หลับนอน รุ่งขึ้นก็ทำอย่างนั้นอีก ดูแล้วชีวิตของคนเราก็กไม่ต่างจากนกสั๊กเท่าไร ตอนเช้าบินออกไปหากิน ตอนเย็นบินกลับเข้ารัง ยิ่งตอนนี้มีคอนโดเห็นเป็นชั้นๆ มองไกลๆ เห็นเป็นช่องๆ คนอยู่ข้างบนนั้นก็แตกต่างจากนกสั๊กเท่าไรนัก

มนุษย์ต้องคำสาป เราไม่สามารถออกจากเงื่อนไขง่ของชีวิตนี้ได้ ไม่สามารถเลือกได้ว่า เช้านี้ ฉันไม่ขอล้างหน้า แปรงฟัน ไม่ขอรับประทานข้าวปลาอาหาร ไม่ขอไปทำงาน ไม่ขอหลับนอน

นักปรัชญาสาย Existentialism คนหนึ่ง ชื่อว่า อัลแบร์ กามู มาซีแฉงแก้ต่างโดยเล่าเรื่องหนึ่งประกอบว่า

ชายคนหนึ่งชื่อว่า ซิซิฟัส ได้ทำการปรามาสดูหมิ่นเหยียดหยามเทพเจ้ากรีกอย่างมากมาย ถึงกับทำลายรูปเคารพของเทพเจ้า

กรีก และทำทนายอำนาจของเทพเจ้ากรีกว่าไม่สามารถดลบันดาลอะไรได้ ส่งผลทำให้เทพเจ้ากรีกพากันโกรธแค้นนายซิซิฟุสคนนี้มาก มันมาทำทนายอำนาจอุทยานาภาพของเรา จึงมาประชุมกันที่เทวสถานปรึกษาหารือเพื่อใช้อุทยานาภาพของตนสาปนายซิซิฟุส ในเทวสถานนั้นมีฉันทามติเป็นอย่างเดียวกันว่า นายคนนี้ควรต้องโทษสถานหนัก คือประหารชีวิต

เทพเจ้าองค์หนึ่งยกมือขึ้นคัดค้านว่า มนุษย์เกิดมาแล้ว แม้จะไม่ประหารชีวิต มันก็ตายอยู่ดี เราน่าจะสาปนายคนนี้ให้ทำการอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งจำเจซ้ำซาก ไม่มีทางประสบผลสำเร็จ นั่นก็คือสาปให้มันเข็นก้อนหินกลมโตขึ้นไปวางไว้บนยอดภูเขาที่สูงชัน เมื่อวางเสร็จหินกลมโตก้อนนั้นก็กลิ้งลงมาสู่เชิงเขาเหมือนเดิม แล้วให้มันกลับลงมาเข็นขึ้นไปใหม่ เอาไปวางไว้แล้ว หินก้อนกลมโตก็กลิ้งหล่นลงมาอีก สาปให้มันทำอยู่อย่างนี้จนกว่ามันจะเสียชีวิต

ปรกติคนเราทำอะไรที่จำเจซ้ำซาก ไม่ประสบผลสำเร็จเสียทีก็จะทุกข์มาก และเมื่อนายซิซิฟุสนี้ต้องคำสาปแล้ว ก็ต้องไปทำตามคำสาปของเทพเจ้าอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เข็นก้อนหินกลมโตขึ้นไปวางบนยอดภูเขาที่สูงชัน เข็นขึ้นไป เข็นขึ้นไป พอจะวางเอาไว้มันก็หล่นตกลงมา ต้องกลับลงมาเข็นขึ้นไปวางใหม่ เหน็ดเหนื่อยทุกข์ยากลำบากมาก โกรธแค้นเทพเจ้ากรีกว่า ทำไมไม่ประหารชีวิตตนให้รู้แล้วรู้รอดไปเลย มาสาปให้ทำอย่างนี้ได้อย่างไร

อยู่มาวันหนึ่ง ขณะที่นายซิซิฟุสกำลังเข็นก้อนหินกลมโตขึ้นไปวางบนยอดเขานั้น ก็เกิดฉุกคิดขึ้นมาว่า เทพเจ้าสามารถสาป

จิตใจของเราได้หรือเปล่า หรือสาปได้เฉพาะกายเท่านั้น เขาลองคิดอะไรต่อมิอะไรดู ปรากฏว่าสามารถคิดเรื่องต่างๆ เรื่องโน้นเรื่องนี้จินตนาการทุกอย่างได้ นี่แสดงให้เห็นว่า เทพเจ้าไม่สามารถสาปจิตหรือความคิดของเราได้ เขาได้คิดว่า เอาละ ตอนนี้อย่างจะเข็นก็เข็นไป กายจะแบกก็แบกไป แต่เราจะไม่เอาจิตเข้าไปเข็น เอาใจเข้าไปแบกด้วย

นายซิซิฟอสลงมาเข็นก้อนหินกลมโตเหมือนเดิม แต่ด้วยท่าทีลีลาใหม่ ก่อนหน้านั้นเอาแต่ก้มหน้าก้มตาเข็นอย่างเดียวไม่ยอมมองโน่นแลนี่เลย แต่ตอนนี้ไม่ทำอย่างนั้นแล้ว เข็นขึ้นไปก็มองซ้ายแลขวา จิตก็คิดโน่นคิดนี่ ปลอ่อยความคิดให้เป็นอิสระ

อ้อ...ตรงโน้นก็มีวิวทิวทัศน์สวยงาม ตรงนั้นก็มิดอกไม้บานสะพรั่งแทรกแซมตามไหล่เขา ตรงนั้นก็มธารน้ำใสไหลเย็น รู้สึกเพลิดเพลินกับการเข็นก้อนหินขึ้นไปวางไว้บนยอดเขา และเมื่อมันตกลงมา ก็ลงมาเข็นใหม่ ไม่มีปัญหา ไม่อาทรร้อนใจ ช่างมันปะไร ทำอย่างเดิม เหลียวซ้าย แลขวา คิดโน่นคิดนี่ ทำไปทำมา นายซิซิฟอสก็มีความสุขกับการเข็นก้อนหินกลมโตนั้นขึ้นไปวางไว้บนยอดเขานั้นได้

พวกเราอยากมีความสุขกันบ้างไหม ลองเป็นเหมือนนายซิซิฟอสคนนี้ดูสิ เรียกว่า “เข็นครกขึ้นภูเขา” ซึ่งทุกข์ยากเหน็ดเหนื่อยมาก แต่กลับมีความสุขได้อย่างสบายๆ ความสุขบนความทุกข์ ความจริงในความทุกข์มีความสุข ในความวุ่นวายก็มีความสุข เพียงแต่จะฉลาดมองเห็นหรือเปล่า สามารถเลือกเอามาได้หรือไม่ Existentialism บอกว่า “เลือกได้” ใครก็ไม่สามารถขัดขวางการเลือกของคุณเลย

คุณมีสิทธิ์เลือกได้อย่างอิสระเสรี ขณะนอนเจ็บป่วยอยู่บนเตียงนอน
คุณก็สามารถเลือกแต่งกิ๊วแสดงอารมณ์สุนทรีย์ออกมาได้

โอ้ วันนี้นัดฉันเจ็บป่วยช่างชวยนั๊ก
แต่ไม่รักจะทุกข์ขังสุขไหน
แม้ฉันป่วยป่วยแต่กายไม่ป่วยใจ
เห็นหรือไม่ฉันยิ้มใสเมื่อภัยมา ๆ
(พระมหาอุเทนแต่งเอง)

ขึ้นอยู่กับตัวคุณเองมากกว่าว่าจะกล้าเลือกหรือเปล่า (ใครไม่
กล้ายกมือขึ้น)

จากเรื่องนี้จับนัยได้ว่า ไม่ควรแบกรับภาระหนักอึ้งไว้บนบ่า
ตลอดเวลา ควรวางบ้าง ซิซิฟัสให้เฉพาะกายแบก แต่ใจไม่แบก ดู
เหมือนพวกเรากายมิได้แบก แต่ใจกลับแบก แบกเอาไว้ไม่ยอมปลด
ลงสักที กลายเป็นกองไฟสุ่มไหม้เผาเรานิจิตใจให้เป็นทุกข์ขังอยู่ไม่
สร้างซา ดังนั้น ควรให้ใจได้ปล่อยวางบ้าง ออกจากการยึดถือเสีย
บ้าง “เรือนแห่งความยึดถือ” ไม่ควรเนานอนอยู่ยาวนาน เปิดประตู
เดินออกมาสิ

อีกนัยหนึ่ง เรื่องนี้ก็แสดงให้เห็นถึงความฉลาดในการมอง
เฉพาะส่วนดีๆ คือมองโลกในแง่ดี ถ้าคนเราฉลาดเลือกมองส่วนดี
มองโลกในแง่ดี คิดในแง่บวก เรียกว่า “Positive thinking” ก็
จะสุขได้ง่ายๆ กลายเป็นคนสุขง่าย ทุกข์ยาก แต่ถ้ามองโลกในแง่ร้าย
คิดในแง่ลบ เรียกว่า “Negative thinking” ก็จะทุกข์ได้ง่ายๆ กลายเป็น
คนทุกข์ง่าย สุขยาก

ทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีข้อบกพร่องให้ตำหนิติเตียนวิพากษ์วิจารณ์ได้ทั้งนั้น สิ่งที่ไม่มีข้อบกพร่องให้ตำหนิติเตียนแม้เพียงส่วนเดียว คือพระรัตนตรัย นอกจากพระรัตนตรัยแล้ว อื่นนอกจากนั้นตำหนิติเตียนได้ทั้งหมด อยู่ที่ว่าเราจะตำหนิติเตียนหรือเปล่า ผ้าขาวทั้งผืนมีจุดดำเพียงแค่จุดเดียว จะเลือกมองจุดดำนั้นไหม หรือมองผ่านไป มองเฉพาะผ้าขาวๆ ทั้งผืน ใครก็ตามที่คอยแต่ตำหนิติเตียนวิพากษ์วิจารณ์ แม้เห็นข้อบกพร่องเพียงนิดเดียว จะเป็นคนที่มองโลกในแง่ร้ายคิดในแง่ลบ Negative thinking และก็จะกลายเป็นเจ้าแห่งความทุกข์ ระวังไว้เถอะ คนที่ชอบคิดแต่เรื่องร้ายๆ จะเป็นอย่างนี้ “สิ่งที่ดีไม่ได้ สิ่งที่ได้ไม่ดี”

อะไรไม่ดี อะไรๆ ก็ไม่ดี อะไรดี อะไรๆ ก็ดี ทั้งดีและไม่ดี ออกไปก็ไม่มีอะไร.

อะไรไม่ดี อะไรๆ ก็ไม่ดี

ถ้ามองว่ามันไม่ดีแล้ว อะไรๆ มันก็ไม่ดีทั้งนั้น กลายเป็นคนที่ชอบตำหนิติเตียน คนที่ชอบตำหนิติเตียนนั้นก็จะมีกิเลสอาสวะเพิ่มพูนมากขึ้นเรื่อยๆ ดังพุทธคาถาว่า

ประวัชชานุปัสสิสสะ นิจจัง อุชฌมานะสัณฺญโน
 อาสสะวา ตัสสะ วัชฌันติ อารา โส อาสะวัชชะยา ฯ

กิเลสอาสวะย่อมเพิ่มพูนแก่บุคคลที่มีอคติคอยเพ่งโทษ
 มองหาแต่ความผิดพลาด ตำหนิติเตียนคนอื่นอยู่เป็นประจำ
 เขาย่อมห่างไกลจากความหมดสิ้นกิเลสอาสวะ.

เราคงเคยได้ยินบทกวีนี้ใช่ไหม

คนดีชอบแก้ไข คนจัญไรชอบแก้ตัว
 คนชั่วชอบทำลาย คนมักง่ายชอบทิ้ง
 คนจริงชอบทำ คนระยำชอบดี.

ชายคนหนึ่งชอบตำหนิติเตียน เห็นโน่น เห็นนี่ไม่ได้ ต้องตำหนิติเตียนหมด วันหนึ่งเดินผ่านสวนของชาวบ้านที่ทำการเกษตร เห็นฟักทองลูกใหญ่ ก็คิดว่า ฟักทองเนี่ยลูกมันใหญ่ बै่อเร่อ बै่อร่าเลย แต่ดูต้นของมันเครือของมันสี เล็กนิดเดียว ธรรมชาตินี้ไม่ยุติธรรม ครั้น

เดินไปเห็นต้นมะม่วงออกผลตก ก็ดีอีกว่า คูสิ มะม่วงต้นออกใหญ่โต แต่ผลของมันกลับเล็กนิดเดียว ธรรมชาตินี้ไม่ยุติธรรม

ที่วัดภายในหมู่บ้านนั้นหลวงพ่เจ้าอาวาสได้พระพุทธรูปองค์หนึ่งมา งดงามมาก ชาวบ้านมากกราบมาไหว้ต่างก็เอ่ยชม “หลวงพ่พระพุทธรูปช่างงามเหลือเกิน งามไม่มีที่ติ” ใครผ่านไปผ่านมาก็ล้วนแต่เอ่ยชมพระพุทธรูปองค์นี้ แต่ครั้นชายคนนี้มาเจอเข้าก็พูดว่า “หลวงพ่ พระพุทธรูปนี้งามก็จริงนะครั้บ แต่เสียอยู่อย่างเดียว พุดไม่ได้” หลวงพ่ก็จ้นต่อคำพูดกับชายคนนี้

วันหนึ่งขณะที่ชายคนนี้เดินทิไปเรื่อย ติไปติมารู้สึกเหน็ดเหนื่อย จึงหลบเข้าพักหลบนอนอยู่ใต้ต้นมะม่วงมีผลตกต้นหนึ่ง กำลังจะเคลิ้มๆ หลับทีเดียว ลมกระพือพัดมาแรง ผลมะม่วงหล่นลงมาถูกปากโพล้ปากแตกได้เลือดไหลซิบเลย เขาสะดุ้งตื่นตกใจอุคคิดได้ว่า “นี่ถ้าต้นมะม่วงลูกของมันใหญ่เหมาะกะลำต้นของมันเหมือนพักทองละก็ กูตายแน่ ธรรมชาตินี้ยุติธรรมแล้ว”

บางคนใครสอนไม่ได้ ต้องให้ธรรมชาติสอน ไม่เห็นโลงศพ ไม่หล่นน้ำตา (ไม่เห็นปลาร้าน้ำลายไม่สอปาก) ตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมา ชายคนนี้ก็เลิกติ นี้แหละ อะไรไม่ดี อะไรๆ ก็ไม่ดี.

อะไรดี อะไรๆ ก็ดี

คือมองโลกในแง่ดี เลือกที่จะไม่มองในส่วนเสีย ส่วนที่เป็นจุดดำ ผ้าขาวทั้งผืนก็มองเห็นแต่ผ้าขาวทั้งผืน แม้มีจุดดำอยู่บ้างก็เลือกที่จะมองผ่าน คนที่มองโลกในแง่ดี ก็จะเป็นคนที่มีอารมณ์ดี และมีความสุข ดังมีเรื่องเล่าในทางภาคอีสานเรื่องหนึ่งว่า

หลวงพ่ोज้าคณะจังหวัดรูปหนึ่งเป็นเจ้าของวาสอยู่ที่วัดมัชฌิมาวาส ณ จังหวัดอุดรธานี ท่านชราภาพพอสมควร หลวงพ่ोज้าอวาสาสรูปนี้เป็นคนอารมณ์ดีมาก ใครจะมาพูดมาคุยอะไรกับท่านท่านก็จะพูดว่า “ดีเนาะ โยม โยม ดีเนาะ” ใครจะฟ้องร้อง ใครจะนิินทาค่าว่าใครกันอย่างไร เมื่อมาพูดให้ท่านฟัง ท่านก็ยังพูดว่า “ดีเนาะ โยม โยม ดีเนาะ”

วันหนึ่งหลวงพ่ोज้าพาพระออกไปรับบิณฑบาตในยามเช้า ฝนเกิดตกลงมาพริ้วๆ ชาวบ้านที่กำลังเตรียมตักบาตรพากันบ่นพึมพำ ฝนนี้ช่างไม่รู้จักเวลาล้ำเวลาเอาเสียเลย มาตกเอาทำไมตอนนี้ พระกำลังรับบิณฑบาต หลวงพ่ोज้าเดินเข้าไปรับบาตรใกล้ๆ พูดว่า “ฝนตกก็ดีเนาะ โยม เย็นดี”

วันหนึ่งมีผู้หญิงคนหนึ่งร้องไห้ร้องไห้ให้น้ำตานองหน้าเข้ามาหาหลวงพ่ोज้า “หลวงพ่ोज้าคะ ดิฉันเสียใจเหลือเกิน สามียังมีชีวิตอยู่แต่เสีย

แล้ว” “ตายก็ดีเนาะโยม” หลวงพ่อพูดเฉยเลย “อ้าว หลวงพ่อนี้บ้า หรือเปล่า คนหนึ่งตาย คนหนึ่งกำลังเศร้าโศกเสียใจ ยังมาพูดว่าดีเนาะอีก” “บ้าก็ดีเนาะโยม บ้าดีกว่าฆ่าตัวตาย” หลวงพ่อตอบอย่างยิ้มแย้ม อะไรที่ว่าร้ายๆ เมื่อมาถึงหลวงพ่อก็เปลี่ยนกลายเป็นดี

ต่อมาทางราชการได้แจ้งข่าวมาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ มีพระราชประสงค์จะเสด็จไปสนทนาธรรมกับหลวงพ่อบ้านใต้ทราบข่าวพากันตระหนกตกใจ รีบยกโขยงเข้ามาหาหลวงพ่อ

“หลวงพ่อ เจ้าฟ้าเจ้าแผ่นดินจะเสด็จมาเยี่ยมเยียนถึงที่เนี่ยอย่าเอาแต่พูดว่า ดีเนาะ ดีเนาะนะ ประเดี่ยวยายหน้ากันหมดหรอก”

“อ้าว แล้วจะให้พูดอย่างไรล่ะ”

“หลวงพ่อบุตรราชาศัพท์สิ ขอถวายพระพร มหาบพิตร ขอถวายพระพร มหาบพิตร”

“ทำไมมันยาว ยากจัง”

“หลวงพ่อท่องเลยๆ”

หลวงพ่อก็ท่อง “ขอถวายพระพร มหาบพิตร ขอถวายพระพร มหาบพิตร” จนจำได้คล้องปากขึ้นใจทีเดียว

เมื่อวันที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เสด็จมาถึง วัดมัชฌิมาวาสก็ได้จัดถวายการปฏิสังขรณ์ถรณ์รับภายในพระอุโบสถพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงสนทนาธรรมกับหลวงพ่อบุตรราชาศัพท์ตามที่ท่านท่องเอาไว้ว่า “ขอถวายพระพร มหาบพิตร ขอถวายพระพร มหาบพิตร” ได้สั้ก ๒-๓ ประโยค นอกจากนั้น

“ดีเนาะหลวง” “ดีเนาะหลวง” ในหลวงได้สดับแล้วก็ทรงยิ้มน้อยๆ ไม่ตรัสว่าอะไร เมื่อเสด็จกลับมาพระราชวัง ก็ทรงมีพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานเลื่อนยศตำแหน่งให้แก่หลวงพ่อก จากเดิมเป็นพระราชอาคันตุกะชั้นราช ขึ้นไปเป็นพระราชอาคันตุกะชั้นเทพ โดยมีพระราชทินนามว่า “พระเทพวิสุทธาจารย์ สาธุอุทานธรรมวาที” สาธุอุทานธรรมวาที แปลว่า “เป็นผู้มีปกติเปล่งวาจาว่า สาธุ คือ ดีเนาะ”

ถ้าเราได้เห็นใครทำอะไรที่เป็นบุญเป็นกุศล หรือได้ฟังเรื่องใดที่ควรแก่การอนุโมทนายินดีก็ให้เปล่งวาจาว่า “สาธุๆ” ที่แปลว่า “ดี” นี้เกิด ใครมีปกติเปล่งวาจาว่า “สาธุ” ออกมาจากอนุโมทนาจิตที่บริสุทธิ์จริงๆ จะได้รับอานิสงส์คือเกิดชาติหน้าจะเป็นคนปากหอม แต่ถ้าเห็นใครบ้านแตกสาแหรกขาดพินาศย่อยยับ “สาธุ” ดังๆ ระวังจะได้อานิสงส์ปากเหม็น เพราะเกิดจากโทสจิต

เมื่อหลวงพ่อสิ้นอายุขัยมรณภาพ ด้วยความเคารพศรัทธา ชาวบ้านจึงพากันสร้างรูปเหมือนเป็นปฎิมากรแทนองค์หลวงพ่อก โดยตั้งเอาไว้ข้างๆ พระอุโบสถ สลักชื่อว่า

“พระเทพวิสุทธาจารย์ สาธุอุทานธรรมวาที (หลวงพ่อดีเนาะ)”

ขอให้ท่านสาธุชนทั้งหลายแขวนหลวงพ่อดีเนาะกันไว้บ้าง แขนงคอแขวนใจไว้เลย เห็นอะไรที่ควรยินดี ก็พูดว่า “ดีเนาะๆ” จะได้โสมนัสเบิกบานใจ นี่แหละ อะไรดี อะไรๆ ก็ดี.

กั๋งดีและไม่ดีออกไป ก็ไม่มีอะไร

ในทางพุทธศาสนานั้น เมื่อถึงที่สุดบรรลุเป็นพระอรหันต์แล้ว ก็จะลอยบุญและบาป อยู่เหนือบุญและบาป คือ “ปาปมุตติ” อยู่เหนือดีและชั่ว ไม่ติดยึดแม้กระทั่งความดี เพราะความดี ถ้าถือดีก็ไม่ดี ติดยึดความดีก็ไม่ดี ความดีก็ไม่ควรติดยึด ควรปล่อยวางเหมือนกัน

อาจารย์เซนรูปหนึ่งนามว่า “ฮะกุอิน” ชาวญี่ปุ่นเคารพนับถือมาก เพราะท่านมีข้อวัตรปฏิบัติที่งดงาม ชื่อเสียงดีไม่มีเรื่องอื้อฉาวราศีความใดๆ ที่ซำๆ วัดของอาจารย์ฮะกุอินมีร้านขายของชำอยู่ร้านหนึ่ง ลูกสาวร้านขายของชำนั้นหน้าตาสะสวยพอใช้ได้ ต่อมาลูกสาวร้านขายของชำนั้นเกิดตั้งครรภ์อย่างไม่มีปี่ไม่มีขลุ่ย พ่อกับแม่มาถามว่า “หนูไปท้องกับใครมา” เธอก็อมพ่น้ำอ้ำอึ้งไม่ยอมบอกความจริง แต่เมื่อถูกพ่อกับแม่คาคั่นมากยิ่งขึ้น ก็โพล่งพูดว่า “อาจารย์ฮะกุอินนั่นแหละที่ทำให้หนูท้อง” พ่อกับแม่โกรธเป็นฟืนเป็นไฟ ตรงปรีเข้าไปภายในวัดด่าว่าอาจารย์ฮะกุอินเป็นการใหญ่ “ไหนว่าท่านบริสุทธิ์ ไม่มีเรื่องอื้อฉาวราศีความ มาทำเรื่องบัดสีบัดเถลิงแบบนี้ได้อย่างไร” อาจารย์ฮะกุอินอยู่ในอาการสงบ พูดว่า “ยังงั้นรี” ภาษาอังกฤษว่า “Is that so?” ภาษาเหนือว่า “จ๊ะอันแหละ” ภาษาอีสานว่า “จั่งซันดี”

ต่อมาหญิงสาวที่ตั้งครรภ์ก็ได้คลอดลูกออกมาเป็นผู้ชาย พ่อ กับแม่อุ้มเอาเด็กผู้ชายนั้นซึ่งเพิ่งจะอย่านมแม่ไปให้อาจารย์ชะกุนิ เลี้ยง “ท่านจะต้องรับเลี้ยงเด็กคนนี้ เพราะเป็นเลือดเนื้อเชื้อไขของท่าน เลี้ยงดูจนกว่าเขาจะเติบโตใหญ่ ท่านจะต้องรับผิดชอบ” อาจารย์ชะกุนิรับว่า “ยังงั้นรี” นับตั้งแต่นั้นมาอาจารย์ชะกุนิก็รับเลี้ยงเด็กคนนั้น หาขนมมเนย ข้าวปลาอาหาร ผลหมากรากไม้ตามมีตามได้มาเลี้ยงดู โดยไม่วีแววของความเดือดเนื้อร้อนใจปรากฏให้เห็นเลย

ล่วงมาเกือบปีผู้หญิงที่เป็นแม่ของเด็กอดรนทนไม่ไหว ไปสารภาพความจริงกับพ่อแม่ว่า “ไม่ใช่อาจารย์ชะกุนิหรอกที่ทำให้หนูท้อง ผู้ชายอยู่ที่ร้านขายปลาฝั่งโน้นต่างหากที่ทำให้หนูท้อง” พ่อ กับแม่พอทราบความจริงแล้วก็ตระหนกตกใจมาก ตายแล้วเราเอาเด็กไปให้พระท่านเลี้ยงเกือบปีได้อย่างไร รีบตะลีตะลานเดินเข้าไปภายในวัดกราบขอขมาอาจารย์ชะกุนิขอโทษขอโพยเป็นการใหญ่ และขอรับเด็กกลับคืน อาจารย์ชะกุนิพูดว่า “จั่งซันตี” เอ๊ย “ยังงั้นรี”

นี่คือ “หลวงพ่อเฉย” เอาไปใช้นะ แขนงคอแขนงใจไว้เลย ต้องรู้จักวางเฉยบ้าง ไม่ทราบว่ อาจารย์ชะกุนิรูปนี้เจริญวิปัสสนา มาหรือเปล่า แต่ระดับจิตของท่านไม่ธรรมดาเลย ไม่มีความเดือดเนื้อร้อนใจปรากฏให้เห็นตลอดเวลาร่วมปีของการเลี้ยงเด็กคนนั้น ไม่เฉพาเพียงพ่อกับแม่ของผู้หญิงมาด่าว่า ชาวบ้านชาวเมืองก็มาด่าว่าตำหนิติเตียนท่านเหมือนกัน ชื่อเสียงเสียหายปนปี ท่านก็พูดว่า “ยังงั้นรี” อย่างเดียว ไม่อาทรร้อนใจอะไรเลย

ต่างจากพวกเราใช้ใหม่ ถูกกระทบด้วยถ้อยคำที่ไม่น่าพอใจ เพียงไม่กี่คำ ก็เก็บไปครุ่นคิดเป็นทุกข์อยู่ยาวนาน ปล่อยวางไม่ได้ สักที คนอื่นทำให้เราทุกข์ได้เพียงชั่วครั้งชั่วคราว แต่คนที่ทำให้เราทุกข์ได้อย่างยาวนาน นั่นคือตัวเราเอง จริงไหม สมมุติว่า ใครสักคนหนึ่งต้องการให้เราเป็นทุกข์ด้วยการมาด่าว่า เราก็น่าจะเป็นทุกข์ เฉพาะช่วงเวลาที่เขามาด่าว่านั้น เพราะเมื่อด่าว่าเสร็จ คำด่าว่านั้นก็อันตรธานแล้ว แต่กลายเป็นว่าเรายังทุกข์ยาวนาน เพราะอะไร เพราะเราเก็บคำด่าว่านั้นมาครุ่นคิดปล่อยวางไม่ได้ใช้ใหม่ ช่วงที่ทุกข์อยู่ยาวนานนั้น ถ้ามัวเป็นเพราะใคร เพราะเรานั้นเองที่มีอุปาทาน ยึดมั่น ถือมันเอาไว้ ปล่อยวางไม่ได้สักที.

ไม่ทุกข์เพราะถึง ไม่ถึงก็ทุกข์

ไม่ทุกข์เพราะถึง ถ้าไม่ถึงก็ทุกข์ ถ้าไม่อยากทุกข์ต้องรีบทิ้ง
อนิฏฐารมณ์ อารมณ์ที่ไม่น่าปรารถนานั้นแหละ รีบทิ้งเร็วๆ เลย ทราบ
ว่า ผู้ประสบผลสำเร็จใน Amway ทำยอดขายได้สูงสุดคนหนึ่งเล่าว่า
เขามีความสามารถพิเศษอยู่อย่างหนึ่ง คือภายในเวลาเพียง ๕ นาที
เขาสามารถ Delete (ลบทิ้ง, กำจัด) ความรู้สึกเสียๆ ออกจากสมอง
ได้ไม่เหลืออยู่เลย ไม่จดจำมันไว้อีก “ปล่อยลอยแพอารมณ์เสีย”
ทันที ตามที่กล่าวมานี้ก็สอดคล้องกับคำพูดที่ให้ไว้ในช่วงเริ่มต้น
ว่า “เรียนรู้ความสุข อยู่กับความทุกข์อย่างปล่อยวาง”

สัพเพ อัมมา นาลัง อะภินิเวสายะ

ธรรมทั้งหลายทั้งปวงไม่ควรยึดมั่นถือมั่น

สรุปว่า ยึดมั่นถือมั่นมากก็เป็นทุกข์มาก ยึดมั่นถือมั่นน้อย
ก็เป็นทุกข์น้อย ไม่ยึดมั่นถือมั่นเลยก็ไม่ใช่ทุกข์เลย ในการดำรง
ชีวิตคนเราควรมีศิลปะการปล่อยวาง วางได้มากเท่าใด ก็ยิ่งดีเท่านั้น
อย่าเก็บอะไรมากรใจให้มากนักเลย ปล่อยวางบ้างเถอะ เราควรพูด
ว่า “เรื่องมันผ่านไปแล้ว อย่าพูดถึงเลย” มิใช่หรือ เธอยินดีที่จะรับ
ส่วนฉันยินดีที่จะปล่อย ใครฉลาดกว่ากัน ไม่เห็นว่ามันจะมีอะไร คำ
พูดว่า “ไม่มีอะไร” ควรพูดกันอยู่บ่อยๆ ชีวิตนี้ไม่มีอะไรหรอก
นอกจากว่างและวาง

๓๐

รู้สุข ละทุกข์ • เรียนรู้ความสุข อยู่กับความทุกข์อย่างปล่อยวาง

ตั้งที่อาตมภาพได้บรรยายธรรมนำมาแสดงก็พอสมควรแก่
เวลา ขอยุติลงคงไว้แต่เพียงเท่านี้ ขอความเจริญงอกงามในพระ
สัทธรรมจงบังเกิดมีแก่ท่านสาธุชนทุกท่านทุกคนเทอญ...

เรื่องว่างและวาง

วิปัสสนาเพื่อความปล่อยวาง

ต่อไปจะเป็นช่วงให้เจริญจิตตภาวนา คาดว่าท่านสาธุชนทั้งหลายที่ประชุมกันอยู่ในสถานธรรมนี้ล้วนเป็นสมาชิกของยุวพุทธที่มาปฏิบัติวิปัสสนากันมาก่อน เราจะให้เวลาไม่นานผ่านไป ด้วยการมาเจริญวิปัสสนากัน แต่ก่อนจะเจริญวิปัสสนาอาตมาขอบอกนัยสำคัญของการเจริญวิปัสสนาให้ฟังสักเล็กน้อย

การเจริญวิปัสสนาสาย “พอง-ยุบ” ตามที่เรากำหนดรู้ว่า “พองหนอ” “ยุบหนอ” “ขว้างหนอ” “ซ่าย่างหนอ” นี้ แท้ที่จริงก็คือการมาเรียนรู้อยู่กับอารมณ์ทุกๆ อารมณ์ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ที่น่าปรารถนาเรียกว่า “อิฏฐารมณ์” และอารมณ์ที่ไม่น่าปรารถนาเรียกว่า “อนิฏฐารมณ์” โดยเฉพาะอนิฏฐารมณ์ไม่น่าปรารถนา คือ

อารมณ์ฝ่ายลบ ความหงุดหงิด งุ่นง่าน ฟุ้งซ่าน รำคาญใจ เปื่อหน่าย ท้อแท้ ท้อถอย ยิ่งควรมาเรียนรู้ด้วย อยู่กับเขากำหนดรู้ดูตามความเป็นจริง

หากว่าเราฝึกเรียนรู้อยู่กับอารมณ์ฝ่ายลบนี้ได้ แม้มันจะมีปัญหา ก็ไม่มีปัญหา ยิ่งกำหนดเห็นมันหายไป ดับไป ก็ยิ่งไม่มีปัญหาอะไรเลย แต่ที่อารมณ์ฝ่ายลบเหล่านี้ยังก่อปัญหาสร้างความรบกวนเราอยู่ เช่น เวลาเกิดความหงุดหงิด เปื่อ รำคาญ เราก็กาลรีพาลขวางแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม เพราะว่าเราไม่เคยเรียนรู้อยู่กับอารมณ์ฝ่ายลบนี้นั่นเอง

แม้ในทางพุทธศาสนานิกายเซนก็ยังคงกล่าวไว้ว่า

“เมื่อคุณเปื่อให้อยู่กับความเปื่ออย่างไร้เดียงสา”

อยู่กับเขา ต่อนรับประหนึ่งเป็นอาคันตุกะทางธรรมที่มาเยือน ไม่ปฏิเสธผลักไส ในทางวิปัสสนาหมายถึงให้กำหนดรู้ดูตามความเป็นจริงว่า “เปื่อหนอๆ” อารมณ์ฝ่ายลบแม้มันจะมีปัญหา แต่ถ้าเราอยู่กับมันได้ กำหนดรู้มันได้ และเห็นมันหายไป ดับไปได้ ก็จ้ะรู้ว่ามันไม่มีปัญหาอะไรเลย

ทราบดีว่าช่วงนี้ท่านสาธุชนทั้งหลายยังไม่ได้อารมณ์กรรมฐานกัน แต่ลองนั่งดูสิ ลองอยู่กับตัวเองให้ได้สิ ว่าเรานั่งอยู่ตรงนี้ เรายืนอยู่ตรงนี้ เราจะอยู่กับการนั่งการยืนของเรา เราจะฝึกอยู่กับการนั่ง การยืน ฝึกอยู่กับอารมณ์ของตนเอง ฝึกตนเพื่อชนะตน

“อิตตานะเมวะ ชิตัง เสโย ชนะตนนั้นแหละประเสริฐที่สุด”

เนื่องเพราะท่านสาธุชนทั้งหลายนั่งมานานแล้วก็ควรเปลี่ยน

อิริยาบถด้วยการลุกขึ้นยืนสักหน่อย ขอให้ลุกขึ้นยืนกำหนดสติ
ประมาณสัก ๗-๘ นาที ก่อนจะลงมาสู่การนั่ง

(ผู้ฟังธรรมค่อยๆ ลุกขึ้นยืนพร้อมกัน พระอาจารย์เริ่มบรรยายต่อ)

ให้กำหนดดูกิริยาอาการยืนซึ่งเป็นภาพรวมทั้งหมด “ยืน” รู้
ว่า “เรายืน” รู้ชัดว่า “ยืนอยู่” กำหนดว่า “ยืนหนอๆ” ไปเรื่อยๆ นะ

(ผู้ฟังธรรมยืนได้ประมาณ ๘ นาที พระอาจารย์บอกให้นั่ง
และบรรยายต่อ)

เอาละ พอสมควรแก่เวลา ค่อยๆ ย่อกายลงนั่ง นั่งกำหนด
อารมณ์กรรมฐานอีกประมาณสัก ๑๕ นาที ลองทำจิตให้ว่างๆ
สบายๆ ปลดวางความทุกข์ความกังวลใจทั้งหมดทิ้งไป ให้เหลือแต่
เพียงตัวเรา ประหนึ่งว่ามีเราเพียงคนเดียวอยู่ในสถานธรรมแห่งนี้
ไม่มีอะไรอยู่เลย และจะไม่มีอะไรอีกต่อไป ทำใจให้ว่างๆ ปล่อยวาง
สบายๆ มีสติระลึกอยู่กับตัวเอง

เรามายู่กับห้องที่ฟองออก-ยุบเข้า “ฟองหนอ” “ยุบหนอ”
มาอยู่กับกายที่นิ่งอาการที่ถูก “นั่งหนอ” “ถูกหนอ” กำหนดรู้ดูตาม
ความเป็นจริง เพื่อเห็นความจริงและเข้าใจความจริง เนื่องจาก
เราไม่ได้กำหนดรู้ดูตามความเป็นจริง จึงไม่รู้และไม่เข้าใจความจริง
เมื่อไม่รู้ความจริงไม่เข้าใจความจริง ก็พลัดเข้าสู่อุปาทานความยึดมั่น
ถือมั่นว่าเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ของเรา ของเขา

ความทุกข์ทั้งหมดล้วนไหลออกมาจากต้นธารแห่งความยึดถือ
ว่า “เรา” “ของเรา” ทั้งสิ้น ลองทำโดยประการอนัตตาซึ่งไม่มีเรา

ไม่มีเขาคูชิ เมื่อไม่มีเขา ไม่มีเรา มันจะมีเรื่องใหม่ รับรองว่ามันจะไม่มีเรื่อง แต่เพราะมีเรา มีเขา มันจึงมีเรื่อง เราควรมาปฏิบัติเพื่อก้าวเข้าไปสู่ความเป็นอนัตตา มิใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา มีแต่สูญญะว่างและว่าง ไม่มีดีถือดีใหม่ “จะมีอะไร ถ้าไม่มีอะไร” “ในอารมณ์ไม่มีอะไร อย่าทำอะไรให้มีอยู่ในอารมณ์”

แท้ที่จริงการทำลายความทุกข์นั้นไม่ใช่ทำลายที่ตัวทุกข์คือรูปนามขันธ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ เป็นตัวทุกข์ก็จริง ทุกข์เท่านั้นที่เกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นที่ตั้งอยู่ ทุกข์เท่านั้นที่ดับไป นอกจากทุกข์แล้วไม่มีอะไรเกิด นอกจากทุกข์แล้วไม่มีอะไรดับ แต่กระนั้นเราก็มิได้ปฏิบัติเพื่อทำลายรูปนามขันธ ๕ นี้ หากแต่ทำลายอุปาทานความยึดมั่นถือมั่นนั้นต่างหาก เพราะอวิชชาความไม่รู้จึงหลงเข้าไปยึดมั่นถือมั่นในสภาพร่างกายรูปนามขันธ ๕ นี้ว่าเป็นสัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา และเมื่อเกิดอุปาทานความยึดมั่น ถือมั่นก็กลายเป็นความทุกข์ทันที ยึดเมื่อใดก็ทุกข์เมื่อนั้น

การทำลายทำนบแห่งความทุกข์ก็คือการทำลายอุปาทานนั่นเอง ทำลายความยึดมั่นถือมั่น โดยสภาวะที่แท้จริงของรูปนามขันธ ๕ นี้คืออนัตตา มิใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ไม่มีสาระแก่นสารอะไรที่ควรยึดถือเลย แต่เพราะความไม่รู้นั่นเอง เราจึงหลงยึดถือ ถ้าเกิดวิชชาความรู้แจ้งเห็นรูปนามขันธ ๕ นี้ว่าตกอยู่ในสภาพอนัตตา มิใช่สัตว์ บุคคล ตัวตน เรา เขา ไม่มีอะไรที่ควรยึดถือก็จะพ่นคลายอุปาทานนั้นเสียได้

ลองทำใจให้ว่างๆ สบายๆ เรียนรู้ที่จะปล่อยวางมากกว่าที่จะยึดถือ ช่วงที่ผ่านมารายึดถือตลอด ความจริงก็เริ่มตั้งแต่ออกจากกรรมมารดาทีเดียว ร้องอูแว้วๆ พร้อมกับกำมือแน่น เด็กที่คลอดออกมาจากกรรมมารดาทุกคนจะร้องเสียงดังและกำมือแน่น นั่นเป็นนัยบ่งบอกว่า เมื่อเติบโตขึ้นมาฉันก็จะกำ กำ และ กำ กระทั่งโกย โกย และโกย กำโกยเอามาเป็นเรา เป็นของเราอยู่เสมอ

แต่รู้ไหม เมื่อถึงช่วงเวลาที่เราสิ้นชีวิต มือที่กำนั้นก็แบออก น้ำที่รดศพก็ไม่ติดแม้เพียงหยดเดียว นำเอาอะไรไปไม่ได้เลย เราจะรอถึงวันนั้นหรือเปล่า วันที่เราแบมือน้ำสั๊กหยดก็ติดมือไปไม่ได้ จึงจะปล่อยวางจริงๆ หรือเราควรมาปล่อยวางกันบ้างในบางช่วง บางเวลา ถึงเวลาปล่อยก็ควรปล่อย ถึงเวลาวางก็ควรวาง ควรปล่อย ควรวางกันบ้าง ไม่ยึดไม่แบกเอาไว้อยู่ตลอดเวลา ขอให้นั่งกำหนด อารมณ์กรรมฐานกันไปสักกระยะหนึ่ง อีกประมาณสัก ๑๐ นาที

(ผู้ฟังธรรมนั่งกำหนดอารมณ์กรรมฐานประมาณ ๑๐ นาที แล้ว พระอาจารย์ก็บอกให้ออกจากสมาธิ และบรรยายต่อ).

บินทบาทก็บินออกมาต้อนรับ และบินตามไปส่งจนถึงที่ประทับ

ยามเย็นของวันหนึ่งขณะที่พระผู้มีพระภาคเจ้าพร้อมแวดล้อมด้วยพระภิกษุสงฆ์กำลังประทับนั่งอยู่นั้น พระอาทิตย์กำลังทอแสงอ่อนๆ ไกล่จะอัสดงลับเหลี่ยมสังขร สายลมอ่อนๆ ก็พัดโชยมาเย็นๆ อย่างน่ารื่นรมย์ นกฮูกตัวนั้นก็บินลงจากภูเขาเบื้องบนมาไหว้พระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถวายความเคารพด้วยการป้องปีก ประคองอัญชลีทำศรัทธาให้ต่ำลง ยืนนมัสการพระทศพลอยู่ พระผู้มีพระภาคทอดพระเนตรนกฮูกตัวนั้นแล้ว ทรงแย้มยิ้มอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน พระอานนท์เห็นพระอาการแย้มยิ้มของพระผู้มีพระภาคที่แสดงออกมาอย่างโสมนัสเบิกบานพระหฤทัย จึงถวายอภิവാทกราบทูลถามว่า

“ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ อะไรหนอแลเป็นเหตุเป็นปัจจัยแห่งพระอาการแย้มยิ้มของพระผู้มีพระภาค”

พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า

“ดูกรอานนท์ เธอจงดูนกฮูกตัวนั้นสิ นกฮูกตัวนั้นยังจิตใจให้เลื่อมใสในเรา และในอริยสงฆ์อย่างยอดเยี่ยม จะท่องเที่ยวไปในเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายตลอดแสนกัป วาระสุดท้ายจะได้เป็นพระปัจเจกพระพุทธเจ้า ปรากฏนามว่า โสมนัส”

พระผู้มีพระภาคผู้สุคตศาสดา ได้ตรัสประพันธ์เป็นพระคาถาต่อไปอีกว่า

ดูกรเจ้านกฮูกตากกลมอาศัยอยู่ที่
ภูเขาเวทิสกบรรพตมาเป็นเวลายาวนาน
เจ้านกฮูกเอ๋ย เจ้าได้มีความสุขแล้วหนอ
เพราะเจ้าได้เห็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้เสด็จลุกขึ้นตามกาล ยังจิตให้เลื่อมใส
ในเรา และในพระอริยสงฆ์ผู้ทรงคุณอย่าง
ยอดเยี่ยม เป็นบุญของเจ้านะ เจ้านกฮูก
ตลอดแสนกัปนับแต่ขึ้นไป เจ้าจะไม่ได้ไปสู่
ทุกคติเลยครั้นเคลื่อนจากเทวโลกอันบุญ
กุศลกระตุ้นเตือนแล้ว เจ้าก็จะได้เป็นพระ
ปัจเจกพุทธเจ้าผู้มีญาณหาที่สุดมิได้ ปรากฏ
นามว่า โสมนัส

โสมนัสแปลว่าอะไร แปลว่า ยินดี เบิกบานใจ คิดดูสิ เพียง
ยังจิตให้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า และพระสงฆ์เท่านั้น มีอานิสงส์ถึง
ขนาดที่ว่าตลอดแสนกัป นกฮูกตัวนั้นจะไม่ได้ไปสู่ทุกคติเลย ท่องเที่ยว
อยู่เฉพาะในเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายเท่านั้น นี่คืออานิสงส์ของ
จิตเลื่อมใสใจศรัทธาที่เกิดขึ้นอย่างบริสุทธิ์ ถ้าเราเกิดจิตเลื่อมใสใจ
ศรัทธาอย่างบริสุทธิ์ ก็จะเกิดอานิสงส์เหมือนนกฮูกตัวนี้ได้ แต่ต้อง
ศรัทธาออกมาจากใจบริสุทธิ์จริงๆ เท่านั้น มิใช่ศรัทธาตามวัฒนธรรม
ประเพณีที่สืบทอดกันมา.

ช่วงปุจฉา - วิสัชนา

ถามถูกทาง ตอบถูกธรรม

วิทยากรหญิง : ท่านใดมีคำถามอยู่ในมือ มีไหมคะ หรือว่า กระดาษนะคะ ถ้ามีคำถามแล้วเชิญได้เลยนะคะ ขอกระดาษคำถามเลย คุณก็ว่าจะกรุณามาช่วยคัดกรองคำถามหน่อย ขอเรียนเชิญค่ะ เพื่อจะมีคำถามแรก

องค์บรรยาย : จริงๆ จะถามสดก็ได้เลยนะ ให้ไมค์ไป ใครจะถามก็ได้

วิทยากรหญิง : มีเจ้าค่ะ ขอรอคำถามแป๊บหนึ่งเจ้าค่ะ ท่านอาจารย์บรรยายธรรมได้ชัดเจน คำถามที่สงสัยเล็กน้อย ผู้มีปัญญาอยู่เต็มห้อง ทุกทีจะคำถามเยอะมากเลยคะ วันนี้สงสัยพวกเราจะชัดเจนมาก

องค้บรรยว : สมัยหนึ่งพระผู้มีพระภวค้บรรยวบ่นแค้นพระบรรมก่อนจะเสด็จดับขันธปริณิพพาน ได้เปิดโอกวสให้พระภิกษุทูลถามปัญหาว่า

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุรูปใดมีความเคลือบแคลงสงสัยสิ่งใด ก็จงถามตถวค้บเกิด อย่าได้เดือดเนื้อร้อนใจในภวหลังว ‘เรวอยู่ตรงพระพักตร์พระตถวค้บแท้ๆ ก็ไม่ได้ถามข้อข้องใจของตน’”

เมื่อพระผู้มีพระภวค้บตรัสอย่างนี้แล้ว ปรวภวว่าพระภิกษุประมาณ ๕๐๐ รูปนั้นไม่มีรูปใดทูลถามพระผู้มีพระภวค้บเลย

พระผู้มีพระภวค้บตรัสเป็นครั้งที่ ๒ วว

“ดูกรภิกษุทั้งหลาย อาจจะเป็นไปได้ที่ภวเธอเกรงวจะรบกวนตถวค้บ อย่าได้ถือเป็นการรบกวนเลย ภวเธออย่าได้เดือดเนื้อร้อนใจในภวหลังว ‘เรวอยู่ตรงพระพักตร์พระตถวค้บแท้ๆ ก็ไม่ได้ถามปัญหาข้อข้องใจของตน’ รูปใดมีความเคลือบแคลงสงสัยในพระพุทท พระธรรม พระสงฆ์ หรือข้อวัตรปฏิบัติใดๆ ก็จงถามมวเถิด ถ้าวเธอไม่กล้วถาม ก็จงผวค้บคำถามให้อวนนท้วมวถามแค้น”

ปรวภวว่าพระภิกษุทั้ง ๕๐๐ รูปนั้นเงียบ อยู่ในอวกรสงบ ไม่มีรูปใดถามพระผู้มีพระภวค้บเจ้วเลย แม้ตรัสเป็นครั้งที่ ๓ ก็ยังเงียบ

พระอวนนท้วกรวบทูลวว

“ข้วแต่พระองค้บผู้เจริญ ขว่งน่วอ้ศจรจรย้จริง ไม่เคยปรวภวมวก่อน พระภิกษุ ๕๐๐ รูปนี้ แม้เพียงรูปเดียวก็ไม่มีทูลถามปัญหา กับพระตถวค้บเจ้ว”

พระผู้มีพระภาคตรัสว่า

“คุณอรานนทฺ์ แม้เราก็เล็งเห็นว่าจะต้องเป็นอย่างนั้นอยู่เหมือนกัน เพราะว่าในภิกษุ ๕๐๐ รูปนี้ ต่ำสุดเป็นพระโสดาบัน”

แก้ทุกข์เพื่อพบสุขได้อย่างไร

วิทยากรหญิง : “มิบังอาจเลยเจ้าคะ ต้องรับถามเลย คำถามมาแล้วเจ้าคะ คำถามแรกนะเจ้าคะ”

ปจฺฉา : ขณะที่เรายังมีความทุกข์อยู่ เราจะปล่อยวางอย่างไร จึงจะมีความสุขได้ในปัจจุบันเจ้าคะ

วิสัชนา : ทุกข์เพราะอะไร ทำไมทุกข์ ต้องดูสาเหตุของความทุกข์นั้นก่อนว่า เราทุกข์เพราะอะไร ในทางอริยสัจพูดถึง ๑. ทุกขสัจ ๒. สมุทัยสัจ ๓. นิโรธสัจ ๔. มรรคสัจ

ทุกขสัจ แท้ที่จริงก็คือรูปนามขันธ ๕ พระพุทธองค์ตรัสบอก ว่า “ทุกขัง ปริญฺเณยยัง ทุกข์ควรกำหนดรู้” เมื่อมีทุกข์เกิดขึ้น ให้กำหนดรู้ทุกข์นั้นก่อน รู้ทุกข์ให้ชัดเจนก่อน อย่าเพิ่งรีบไปแก้ทุกข์ทันที ประเดี๋ยวจะแก้ผิด เหมือนเราอยู่ในห้องสว่างๆ ไฟฟ้ากำลังส่องสว่างไปทั่วห้อง แล้วไฟฟ้าเกิดดับพริบลง ขณะที่ไฟฟ้าดับพริบลงนั้น เราอย่าเพิ่งลุกไปหาไฟฉายหรือไม้ขีด ประเดี๋ยวจะไปชนข้าวของได้รับบาดเจ็บ ควรนั่งนิ่งๆ ปรับสายตาสักพักก่อน พอสายตา

คุ่นชินกับความมิดแล้ว เริ่มเห็นอะไรลางๆ จึงค่อยเดินไปหาไฟฉาย หรือไม้ขีด จะได้ไม่ไปชนวัตถุขาวของได้รับบาดเจ็บ

เช่นเดียวกัน เมื่อความทุกข์เกิดขึ้น ให้เรากำหนดรู้ทุกข์นั้น ก่อน มองให้เห็นทุกข์ รู้ทุกข์ตามความเป็นจริง และเมื่อเห็นทุกข์ รู้ทุกข์ตามความเป็นจริงว่ามันเป็นอย่างไร อย่างนี้แล้ว จึงค่อยสืบหา สมุทัยคือเหตุที่ทำให้เกิดทุกข์ และแก้ที่เหตุคือสมุทัยนั้น

ทุกข์นั้นมีสาเหตุ มิใช่จู่ๆ ก็เกิดขึ้นโดยไม่มีสาเหตุ ไม่มีทฤษฎี บังเอิญในพระพุทธานุศาสนา ทุกข์มีสาเหตุก็ต้องแก้ที่สาเหตุ เมื่อเรา แก้ที่สาเหตุนั้นก็หมายความว่า ความทุกข์ดับ ซึ่งการดำเนินไปสู่ การแก้นั้นก็ต้องมีมรรควิธีคือแนวทางที่ถูกต้อง เราต้องหาวิธีการ หรือแนวทางที่ถูกต้องต่อการแก้ทุกข์หรือสภาพที่เป็นปัญหาขัดข้อง ซึ่งมาจากสมุทัยสมุฏฐานแห่งความทุกข์นั้น โดยแก้ที่สาเหตุ ถ้าแก้ ที่สาเหตุนั้นได้โดยมรรควิธีที่ถูกต้อง ทุกข์ก็ดับไปโดยปริยาย เปรียบ เหมือนคนเป็นโรคถูกทุกข์บีบคั้นร่างกาย หมอที่ทำการรักษาก็ต้อง มีวิธีการรักษา ถ้ารักษาโรคโดยวิธีการที่ถูกต้อง โรคก็ระงับ เมื่อโรค ระงับแล้ว ความทุกข์ที่บีบคั้นร่างกายก็ระงับไปเอง

เช่นเดียวกัน ถ้าเกิดความทุกข์ขึ้นมาแล้ว ก็ให้เราพิจารณา ดูทุกข์นั้นก่อน ให้เห็นทุกข์นั้นตามความเป็นจริง จึงค่อยหาสมุทัย สมุฏฐานสาเหตุของทุกข์นั้นว่ามาอย่างไร และหาวิธีการหรือแนว ทางที่ถูกต้อง เมื่อมีวิธีการหรือแนวทางที่ถูกต้องดับทุกข์ได้แล้ว ความทุกข์นั้นก็จะดับไปเอง นั่นหมายความว่า เราก็จะปลอ่ยวาง ความทุกข์ได้เอง ยังไม่ได้แก้ทุกข์แก้ปัญหาเลย จะให้ปลอ่ยวางยอม เป็นไปไม่ได้

ร่างกายอ่อนแรงบวชได้หรือไม่

ปุจฉา : ผู้ที่บวชพระ ต้องมีร่างกายสมบูรณ์ใช่หรือไม่ ถ้าผมอยากจะบวช แต่ร่างกายแขนขาอ่อนแรงจะบวชได้หรือไม่ครับ

องค์บรรยาย : แขนขาอ่อนแรง แขนขาทำอะไรไม่ได้ใช่ไหม

วิทยากรหญิง : “น่าจะเป็นอย่างนั้นเจ้าคะ แขนขาอ่อนแรง ถือว่าร่างกายสมบูรณ์ไหมเจ้าคะ บวชได้ไหมเจ้าคะ

องค์บรรยาย : ก็กำลังอยู่ คือ ผู้จะบวชเป็นพระภิกษุ เรียกว่าเป็น อุปสัมปทาเปกษะ คือผู้ใฝ่อุปสมบทเป็นพระภิกษุนั้นจะต้องคัดเลือกให้ดี ท่านบอกว่าต้องมีคุณสมบัติที่เหมาะสม อวัยวะบริบูรณ์ครบถ้วนทั้ง ๓๒ ประการ เช่น ถ้าตาบอด หูหนวก ท่านก็จะไม่ให้คนนั้นอุปสมบทเป็นพระภิกษุ หรือตัวสูงจนเกินไป ต่ำเตี้ยจนเกินไป ท่านก็บอกว่าเป็น “ปะริสะทุสกะ” คือประทุษร้ายบริษัททำให้ผู้คนเสื่อมศรัทธาไม่เลื่อมใส พระพุทธศาสนาไม่ใช่สถานสงเคราะห์ซึ่งจะสงเคราะห์รับใครเข้ามาบวชก็ได้ คนที่จะเข้ามาบวชก็ต้องอยู่ในฐานะที่เรียกว่าเป็น “จิตตะภาวะนียะ” คือควรแก่การเจริญจิตเจริญใจแก่ผู้พบเห็น ถ้าคิดว่าเราเข้ามาบวชแล้ว แม้ว่าร่ากายบางส่วนอาจดูไม่สมบูรณ์ แต่สามารถทำกิจในทางพระศาสนาได้ เช่น สวดมนต์ ไหว้พระ ออกไปรับบิณฑบาต เจริญวิปัสสนา ทำสมาธิ สามารถทำบุญกุศลให้เกิดขึ้นแก่ผู้ที่มาถวายข้าวปลาอาหารให้แก่ตน เจริญจิตเจริญใจแก่ผู้พบเห็น มองตามเงื่อนไขนี้ ก็สามารถบวชได้

สามีนอกใจทำใจอย่างไร

วิทยากรหญิง : ค่ะ ขอทางผู้หญิงหน่อยค่ะ ผู้หญิงอยู่ในห้องนี้เยอะมากเลยคะ

บุจฉนา : เราจะบอกกับพี่สะใภ้ว่าอย่างไร เมื่อเขาเล่าว่าเขามีความทุกข์เกี่ยวกับเรื่องที่สามารถติดต่อหรือคบผู้หญิงอื่นๆ อยู่แบบเกินความเป็นเพื่อนเจ้าคะ

วิธัสนา : เอ๊ะ อาตมาต้องเป็นศิราณีหรือเปล่า ขอตอบในทางธรรมก็แล้วกัน ทุกคนนั้นล้วนตกอยู่ในสภาพที่เรียกว่า “อนัตตา” คือบังคับบัญชาไม่ได้ ไม่ใช่แต่เพียงเขาที่ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของเรา แม้แต่ตัวเราก็กังไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับบัญชาของตัวเอง บางครั้งแม้แต่เรื่องที่เราพูด ก็ยังบอกว่า “พูดไม่ได้ตั้งใจ” ใช่มัหม ยังพูดไม่ได้ตั้งใจ ยังทำอะไรไม่ได้ตั้งใจ แล้วจะให้คนอื่นเขาเป็นตั้งใจเราได้อย่างไร ดังนั้น เราควรปรับสายตามุมมองของเรามากกว่า คือมองอย่างที่เขาเป็น ไม่มองอย่างที่อยากให้เขาเป็น เขาเป็นอย่างไร นิสัยใจคออย่างไร ก็มองอย่างที่เขาเป็นอย่างนั้น ไม่มองอย่างที่อยากให้เขาเป็นอย่างโน้นอย่างนี้ตามความต้องการของเรา ในเรื่องของคู่ครองที่แต่งงานอยู่กินด้วยกัน เราก็ทราบอยู่แล้วมิใช่หรือว่า เกิดกรณีการหย่าร้างกันอยู่บ่อยๆ จนกลายเป็นเรื่องปกติ กรณีหย่าร้างนะเป็นเรื่องปกติ กรณีอยู่กันยืดยาวนะผิดปกติ มีคำพูดว่า “คนจะมาอยู่ด้วยกัน คำว่า ‘รัก’ คำเดียวไม่พอ ต้องเพิ่มคำว่า ‘อดทน’ ด้วย” คือถ้าคิดว่าเธอกับฉันจะอดทนอยู่ด้วยกันได้ กระทบกระพังกันก็อดทนได้ นั้นแหละจึงค่อยมาอยู่ด้วยกัน ทีนี้ทั้งสามีและภรรยา

อดทนอยู่ด้วยกันไม่ได้ ไปๆ มาๆ ก็ต้องไปออกเดทที่ว่าการอำเภอ
ขอหย่าร้าง หมอพงศักดิ์ ตั้งคณา พุดเอาไว้ดี หลังจากแต่งงาน
อยู่กินกันฉันสามีภรรยาแล้ว ผู้หญิงควรสวมแหวนอนิจจังเอาไว้
ท่องบริกรรมว่า “สักวันหนึ่งเขาต้องทิ้งเราๆ อยู่เรื่อยๆ” พออยู่ด้วย
กันล่วงไปได้สัก ๕-๖ ปี เกิดการหย่าร้าง เขาทิ้งเราจริงๆ ตบมือฉาด
เลย “กูว่าแล้ว...”

ถ้าเราต้องการให้เขาอยู่กับเราตลอด แต่กลับเกิดความแปร
เปลี่ยน ก็ต้องตามแต่ความพอใจของเขา ซึ่งน่าจะยอมรับกันได้
อาตมาไม่รู้ปัญหาแท้จริงว่าเป็นอย่างไร ถ้าเขาจะจากไปหรือไปเกาะ
เกี่ยวกับใครสักคนหนึ่ง ซึ่งนอกจากเราเนีย บางครั้งเราอาจจะต้อง
มาพิจารณาตัวเราสักหน่อยใหม่ ว่าเป็นอย่างไร ทำไมเขาต้องจากไป
เรามีเสน่ห์ปลายนจวิกหรือเปล่า ถ้าเราดีจริงๆ เขาก็ไม่น่าจะจากไป
ไม่ได้หมายความว่าซ้ำเติมนะ แต่อยากให้หันกลับมาพิจารณา
ตนเองมากกว่า แต่ถ้าพิจารณาดูตัวเราแล้วเห็นว่ายังดีอยู่ ก็ต้อง
มองเป็นความพอใจของเขา ถ้าเขาจะไป ไป และไป สุดท้ายเขาก็
ต้องไป ไปคนละทิศอยู่คนละทางอาจจะดีกว่า ผื่นใจกันลำบากหัก
ห้ามกันยาก เราคงทำได้อย่างเดียว คือ “ทำใจ”

วิทยากรหญิง : แฉวนหลวงพ่อ ดีเนาะ ดีกว่านะคะ ไปก็ดี
อยู่ก็ดี ค่ะ คำถามนี้ขอบวกกันเป็น ๒ ท่านเลยนะคะ ที่ถามเกี่ยว
กับการทำงานเจ้าค่ะ

ผลมีอยู่ ๒ ประการ คือ ๑. ผลตามธรรมชาติ ๒. ผลตามตัวบุคคล ผลตามธรรมชาตินั้นเป็นผลแท้จริง ไม่ขึ้นอยู่กับใครคนใดคนหนึ่ง บิดพลิ้วไม่ได้ ยกตัวอย่างเราทำความสะอาด สิ่งที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นผลตามธรรมชาติก็คือพื้นสะอาด ใครจะมาบอกว่า สะอาดหรือไม่สะอาด ไม่ได้ขึ้นอยู่กับคนพูด หากแต่ขึ้นอยู่กับเราที่ทำ ความสะอาดแล้วมันก็สะอาด ให้เรามองผลแท้จริงคือความสะอาด นั้นมากกว่าไปมองว่าเขาจะชมหรือไม่ชม ถ้าเรามองเห็นผลแท้จริง ได้แล้ว เราก็จะรู้ว่า เราทำอะไรและเกิดผลอะไรที่เป็นผลแท้จริง ตามธรรมชาติ ตามเหตุตามปัจจัย ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับใครอื่น แม้แต่เจ้านายหรือหัวหน้า เราก็จะมีความยินดีอยู่กับผลที่เกิดขึ้นนั้นได้

สำหรับอาตมานะ อาตมาเขียนหนังสือมาจนถึงวันนี้รวม ๓๓ เล่มแล้ว เล่มสุดท้ายชื่อ สุวรรณสามยอดกตัญญู คาดว่าจะได้รับแจกกันในคอร์สวันที่ ๑๑-๑๒ ของเดือนมีนาคมนี้ รมกับศิลปินอยู่นานกว่าจะได้ภาพมาแต่ละภาพ เพิ่งจะได้ตีพิมพ์ก็วันจันทร์นี้เอง หนังสือ ๓๓ เล่ม ถือว่าเป็นผลงานด้านการเผยแพร่ กระจายออกไปสู่ประชาชน ให้ธรรมะ ให้ความรู้ความเข้าใจ แต่พระเพื่อนด้วยกันมาเล่าให้อาตมา ฟังว่า “การเขียนหนังสือเผยแพร่แบบนี้ไม่เป็นที่โปรดปรานของพระเถระผู้ใหญ่บางรูปหรอก (เปรียบเป็นเจ้านาย) มองเป็นงานเผยแพร่ พระศาสนาส่วนตัว ไม่ใช่งานของวัด ไม่ถือเป็นผลงาน ท่านอนุโมทนา แต่ว่าไม่สนับสนุน จะเขียนหนังสือออกมามากมายขนาดไหน ถ้าไม่สนองงานวัดท่านก็ไม่ยกย่อง” ความจริง อาตมาก็เคยสนองงานวัดรับสอนบาลีประโยค ป.ธ. ๘ วิชาฉันท์ ซึ่งเป็นวิชาที่ยากที่สุดถึง ๗ ปีเต็มมาก่อน นอกจากนั้นยังทำหน้าที่กล่าวสัมโมทณีย-

กถาอนุโมทนาญาติโยมเจ้าภาพที่มาถวายเพลภายในพระอุโบสถตามวาระ และลงตอปัญหาธรรมะด้วย ครั้นอาตมาได้ฟังคติของท่านทำนองนี้ก็รู้สึกเฉยๆ มิได้เดือดเนื้อร้อนใจอะไร ยังมุ่งที่จะเขียนหนังสือต่อไปไม่หยุด เพราะรู้ผลของหนังสือที่ตนเขียนนั้นดีว่าเป็นอย่างไร ผลแท้จริงของหนังสือคือ ออกไปให้ธรรมะ ให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชน นำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน เกิดความสงบสุขร่มเย็น ส่วนผลที่อาตมาจะได้รับจากพระเถระผู้ใหญ่ มิใช่ผลแท้จริงตามธรรมชาติ ยกย่องหรือไม่ยกย่องมองเป็นเรื่องส่วนตัวบุคคลของท่าน เราไม่สามารถบังคับท่านได้ ถ้าเรายินดีในผลแท้จริงแล้ว เราจะเดือดเนื้อร้อนใจอะไร แต่ถ้าเราไปหวังผลจากพระเถระผู้ใหญ่ว่าต้องยกย่องเรานะ ต้องให้ยศให้ตำแหน่งเรานะ เราก็จะเดือดเนื้อร้อนใจอยู่ไม่เป็นสุข เช่นเดียวกัน ถ้าเราทำงานกับเจ้านายผู้เป็นอธรรมวาที ซึ่งเรารู้ดีอยู่ประมาณว่าเป็นมิจฉาทิฐิ ต้องถือเป็นความโชคร้ายของเรามากกว่าที่ได้ทำงานกับเจ้านายแบบนี้ อาตมาเคยคุยกับคนที่มาปรึกษาเรื่องการทำงาน เขาบอกว่าทำงานได้เงินเดือนไม่มาก แต่เจ้านายดี อาตมาบอกว่า ถ้าเจ้านายเราเป็นสัมมาทิฐิ ถือว่าเป็นความโชคดี แม้ว่าเงินเดือนไม่มาก แต่เราได้รับความอบอุ่นสบายใจก็ควรทำต่อไป ดีกว่าไปทำงานกับเจ้านายมิจฉาทิฐิ ได้ผลตอบแทนมาก แต่กลับเป็นทุกข์ ถ้าเรารู้ว่าเจ้านายไม่เที่ยงตรงยุติธรรม ๒ มาตรฐานและเอียงไปทางด้านมิจฉาทิฐิอยู่อย่างนี้ ก็ให้เรามามองผลแท้จริงจากการทำงานของเรามากกว่าฝักความหวังไว้กับเจ้านายแบบนั้น และเราก็จะมีความสุขกับการทำงานของตนเองได้

บุพการีล่วงลับไป จะทำบุญอุทิศอย่างไร

วิทยากรชาย : อีกคำถามหนึ่งนะครับ ถ้ามว่า ทำอย่างไร
จึงจะอุทิศบุญกุศลให้กับผู้ตาย (บุพการี) และผู้มีพระคุณได้ดีที่สุด
ครับผม

องค์บรรยาย : การทำบุญอุทิศให้แก่บิดามารดาผู้วายชนม์
ก็ทำได้โดยถวายทาน ข้าวปลา อาหาร วัตถุไทยธรรม หรือผ้าไตร
จีวรให้แก่พระสงฆ์ และเมื่อทำแล้วก็ทำการอุทิศผลด้วยการกรวด
น้ำว่า ขอให้ส่วนบุญกุศลนี้ถึงแก่บิดามารดาของข้าพเจ้าผู้ล่วงลับ
ไปแล้วด้วยเถิด ถ้าบิดามารดานั้นอยู่ในฐานะภพภูมิที่ควรได้รับ
(เกิดในเปตวิสัย ปรตตตูปชีวิเปต) ก็จะได้รับ ถ้าไม่อยู่ในฐานะภพ
ภูมิที่ควรได้รับ ก็จะไม่ได้รับ ความจริงมีการอธิบายมากกว่านี้ แต่ที่
ถามมาว่าทำอย่างไรจึงจะได้รับ ก็คือการทำทานการกุศลตามปกติ
แม้แต่ใส่บาตร ถวายภัตตาหารแก่พระภิกษุสามเณรผู้มีศีล ก็จะมีถึง
แก่บิดามารดาผู้อยู่ในฐานะภพภูมิที่ควรได้รับนั้น คือเป็นทานชั้น
ธรรมดานี้เอง โยมไม่ต้องพูดถึงขั้นสูงไปกว่านี้ บางคนบอกว่าจะต้อง
ไปนั่งสมาธิ ทำวิปัสสนา เป็นบุญกุศลชั้นสูง จึงจะอุทิศแก่บิดามารดา
ของตนได้ เพราะถ้าไปตกอยู่ในอเวจีมหานรกจะไปไม่ถึง ความจริง
ทำวิปัสสนาแล้วอุทิศไปให้ผู้ที่อยู่ในอเวจีมหานรกเขาไม่ได้รับอยู่ดี
ไปไม่ถึงหรอก ทานชั้นปกติคือการให้ข้าวปลาอาหารก็เพียงพอต่อ
การอุทิศผลแก่ผู้วายชนม์

วิทยากรชาย : อีกคำถามครับ เมื่อเจอขอทาน แต่ก็ไม่ได้
ให้ทาน เพราะเห็นว่าเป็นอาชีพ บุญก็จะไม่เกิด แต่ถ้าให้โดยที่ไม่ได้

คิดอะไร ก็จะได้บุญ อย่างนี้จะเป็นการเข้าใจถูกต้องไหมครับ

องค์บรรยาย : ได้ยินข่าวมาอยู่เหมือนกันว่า ขอทานมีเงิน มีทองถึงกับนำไปฝากธนาคาร กลายเป็นว่าคนทำอาชีพขอทานก็ได้เงิน และมีเงินเก็บเสียด้วย ถ้าเรามองนะ อาชีพขอทานนี่มันเป็นอาชีพที่ต่ำที่สุด คนที่ไปทำได้ถึงขนาดนั้นแสดงว่า ไม่มีอะไรจะทำได้แล้ว สมมุติว่า เรามีมือมีเท้าครบสามารถทำอะไรให้ได้ออกมาเป็นเงินเป็นทอง แม้รู้ว่า ขอทานมันจะได้สตางค์ จะทำกันใหม่ ก็ไม่ทำใช่ไหม คนที่ขอทานแสดงว่าทำอะไรไม่ได้แล้ว จึงไปขอทาน การที่เราให้แก่มขอทานเช่นนั้น ท่านกล่าวเอาไว้เลยว่า ท่านที่ให้แก่สัตว์เดรัจฉาน มีอานิสงส์หนึ่งร้อย ท่านที่ให้แก่ปุถุชนคนมีกิเลสมีอานิสงส์มากกว่า สัตว์เดรัจฉานเพิ่มขึ้นเป็นสองร้อย ถ้าไม่คิดอะไรมาก คิดว่าพอจะช่วยเหลือจนเจือกันได้ ก็ทำทานไปเถอะ ขอทานพิกลพิการ แขนขาด ขาขาด ตาบอด หูหนวก ถ้าพอสงเคราะห์ที่ได้ก็สงเคราะห์ช่วยเหลือกันไป อย่างน้อยๆ ถือว่าช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์เกิด แก่ เจ็บ ตายด้วยกัน เป็นบุญกุศลได้เหมือนกัน

สมัยหนึ่งมีพราหมณ์ไปทูลถามพระพุทธเจ้าว่า

“ทราบบ่าวว่า พระสมณโคตมตรัสว่า ท่านที่ให้แก่เราและสาวกของเราเท่านั้นจึงจะมีอานิสงส์มาก ท่านที่ให้แก่ผู้อื่นและสาวกของผู้อื่นไม่มีอานิสงส์มากนี้เป็นความจริงหรือ”

พระพุทธเจ้าตรัสว่า

“ดูกรพราหมณ์เราหาได้กล่าวเช่นนั้นไม่ เพราะแม้แต่บุคคลโยนเศษอาหารลงไปบนน้ำหรือในโคลนตม ด้วยหวังว่าสัตว์ที่อาศัยอยู่ในน้ำในโคลนตมนั้นจะได้กิน ก็ยังมีอานิสงส์”

คิดดูสิว่า เราเอาเศษอาหารโยนลงไปในโคลนตมหรือในน้ำ ด้วยหวังว่าปูปลาเต่าจะได้กินก็ยังเป็นบุญ พุดง่ายๆ ว่าเป็นความดี นอกจากนั้นจะไม่ใช่บุญไม่ใช่ความดีหรือ จะเป็นบุญไม่ใช่บุญ ขึ้นอยู่กับจิตตัวเราเองมากกว่า ถ้าจะทำบุญอย่าคิดมาก คิดมาก ประเดี๋ยวไม่ได้ทำ เกิดกุศลจิตขวางกั้นเสียก่อน ให้รีบทำตอนนั้นนั่นแหละดีที่สุด ถ้าคิดมากลังเลอยู่นั้น ทำดีไม่ทำดี เชื้อไหม จะทำพันหนึ่ง ทำไปทำมา เหลือร้อยเดียว สุดท้ายก็ไม่ได้ทำเลย “บุญเจ๊ง”

อภิตถเรถ กลยาณเณ ปาปา จิตต์ นิวารเย
 ทนธฺ ทิ กรโต ปุณณํ ปापสมิ รมตี มโน ฯ

*ความดีเพียงเล็กน้อยอย่าปล่อยผ่านไป
 เพราะเนิ่นนานจิตจะพราวจากกุศล
 รีบชวนชวายทำความดีในบัดดล
 ก่อนกมลจะตกต่ำก่อกรรมทราวม.*

ตาย-เกิด ชาตินี้ ชาติน้ำ มีจริงหรือ

วิทยากรชาย : อีกคำถามครับ หากมีการเวียนว่ายตายเกิดจริง ทำไมคนจึงเกิดมากขึ้นทุกๆ ปี ทั้งที่คนทำชั่วก็เยอะ

องค์บรรยาย : ในสังสารวัฏที่เวียนว่ายตายเกิดไม่รู้จักจบสิ้นนี้ ทางพุทธศาสนาบอกว่า จะทำการสืบค้นหาเบื้องต้นและที่สิ้น

สุดมิได้ ท่านใช้คำว่า “อนตมัคเค” คือมีเบื้องต้นและที่สิ้นสุดตาม ไปอยู่รู้ไม่ได้แล้ว มีสรรพสัตว์มากมายเกินจะคณนา ไม่ใช่เฉพาะ เพียงในโลกมนุษย์นี้เท่านั้น ยังมีมากมายอยู่ในอบายภูมิ นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน อยู่ในสวรรค์ก็อีกมากมาย เชื้อหรือไม่ สมมุติ ว่าเทวดามารวมกันอยู่ในห้องนี้จะมีสักกี่ร้อยล้านองค์ เทวดามาอยู่ ได้เป็นล้านๆ องค์เลยทีเดียว เพราะเป็นอธิสมานกายกายละเอียด ที่ไม่สามารถมองเห็นด้วยตาเปล่า

เมื่อเราเกิดมาก็เจอกันแล้ว ปู่ย่า ตายาย พ่อแม่ พี่น้อง เพื่อน ฝูง เจอสรรพสัตว์ทั้งหลาย เราจะสืบค้นว่า มาอย่างไร ไปอย่างไร ไม่ใช่ฐานะหน้าที่และมันก็หาคำตอบไม่ได้ด้วย นี่คือการคิดเห็น ส่วนตัวของอาตมานะ อาตมาคิดว่า เรื่องต้นกำเนิดของมนุษย์ที่มา จากอาดัมกับอีฟ โดยการสร้างของพระเจ้านั้นนะ แท้ที่จริงก็คือการ ให้คำตอบว่า มนุษย์ถือกำเนิดมาอย่างไรเท่านั้นเอง เพราะมีคำถาม ที่มักถามกันอยู่เรื่อยๆ ว่า มนุษย์มีต้นตอมาจากไหน ลองสืบค้นดู ตัวเรามาจากพ่อกับแม่ พ่อกับแม่มาจากปู่ย่า ปู่ย่ามาจากปู่ของปู่ย่า ของย่าไปเรื่อยๆ สืบค้นอย่างไรก็ไม่หมดไม่สิ้น เมื่อสืบค้นไปไม่หมด ไม่สิ้นมันก็ต้องหาทางออก ด้วยการให้คำตอบเพื่อคลี่คลายความสงสัย ของมนุษย์ว่า แท้ที่จริงมนุษย์นั้นมาจากการสร้างของพระเจ้านะ อาดัมกับอีฟเป็นมนุษย์คู่แรกของโลกนะ จะได้ยุติหยุดความสงสัย เสียที ไม่ต้องซักถามกันอีก และทางคริสตศาสนาก็บอกว่าอย่าถาม ต่อนะว่าพระเจ้ามาจากไหน ใครเป็นคนสร้าง ยกให้เป็นปฐมเหตุ

แต่แท้ที่จริงมันสืบค้นไม่ได้มากกว่า บางคนบอกว่า เมื่อมีการเวียนว่ายตายเกิด ทำไมมันมีการขยายพันธุ์ได้ละ บอกว่า มีชาติ

นี้ชาติหน้าใช่ไหม แต่ทำไมสัตว์มันมีการขยายพันธุ์แตกออกไปได้
อย่างไร ถ้าเราจะมองตามความจริงของสังสารวัฏที่มีสรรพสัตว์อยู่
มากมายนับไม่ถ้วนนี้ จะพบว่าสัตว์ (ปฏิสนธิวิญญูณ วิญญูณที่จะ
ถือปฏิสนธิ) รอปฏิสนธิอยู่มากมาย จอกรอควักกันอยู่ จ้องจะมา
ปฏิสนธิกัน พระพุทธเจ้าตรัสบอกว่า “กิจโฉ มนุสสะปะภฺกิตฺตาโก การ
ได้อัตถภาพมมนุษย์หาได้ยาก” พุดง่าย ๆ คือ เกิดเป็นมนุษย์ยาก แต่เนื่อง
เพราะจำนวนมันเยอะ เยอะมาก ๆ ดังนั้น พอเปิดช่องปั๊บ ก็จะมีสัตว์
มาปฏิสนธิปั๊บ เรบอกว่าคุณกำเนิดกันไว้มิใช่หรือ แต่ทำไมมันยังมา
เกิดกันอีกมากมายละ ก็เพราะมันจ้องกันอยู่อย่างมากมายนั่นเอง
เรื่องนี้เราไม่ควรสงสัย ควรรู้ว่าสิ่งที่อยู่เฉพาะหน้าเรานี้คืออะไรมากกว่า

ครั้งหนึ่งมารุกยบุตรเข้าไปถามพระพุทธเจ้าว่า

“พระองค์ผู้เจริญ ถ้าพระองค์ไม่ทรงพยากรณ์ว่า ชีวะกับสรีระ
เป็นอย่างเดียวกันหรือคนละอย่าง โลกมีที่สิ้นสุดหรือไม่มีที่สิ้นสุด
ข้าพระองค์จะลาสิกขา”

พระพุทธเจ้าตรัสว่า

“มารุกยะ เราได้ทำสัญญากับเธอไว้หรือว่า เราจะต้องตอบ
ปัญหานี้ว่า ชีวะกับสรีระเป็นอย่างเดียวกันหรือคนละอย่าง โลกมีที่
สิ้นสุดหรือไม่มีที่สิ้นสุด ถ้าเราไม่ตอบ เธอจะลาสิกขาก็ลาไปสิ”

ปัญหาเรื่องชีวะกับสรีระและโลกจัดเป็นปัญหาทางอภิปรัชญา
เรียกว่า Metaphysic ปัญหาลักษณะแบบนี้จัดเป็นอวยากตปัญหา
ที่พระพุทธเจ้าไม่ประสงค์พยากรณ์ เราพยายามให้พระพุทธเจ้า
ตอบว่า ชีวะกับสรีระมาอย่างไร โลกนี้มาอย่างไร มีต้นสายปลาย
เหตุอย่างไร พระพุทธเจ้าย่อมไม่ตรัสตอบ ตรงกันข้ามกลับตรัสว่า

“มารุกยะ เปรียบเหมือนบุคคลถูกลูกศรเสียบปักกลางอก กิจที่ควรทำเร่งด่วนขณะนั้นคือการดึงลูกศรออกจากตัวเอง ทำการสมานบาดแผลโดยเร็ว ไม่ใช่ไปเถียงถามว่า ลูกศรนี้ทำมาจากอะไร ไม้ชนิดไหน ธนูทำมาจากอะไร สายธนูทำมาจากอะไร คนที่ยิงนี้เป็นใครมาจากไหน กษัตริย์ พราหมณ์ แพทย์ หรือสุทร สูง ต่ำ ดำ ขาว อย่างไร ถ้าไปสืบหาอย่างนั้น พอดีละตายเสียก่อน”

เช่นเดียวกัน ถ้าเราจะไปสืบค้นหาว่าต้นกำเนิดของมนุษย์มาอย่างไร แม้แต่ปัจจุบันนี้พวกนักปรัชญาที่ถกเถียงกันในทางด้าน Metaphysic อภิปรัชญา เรื่องของโลก ทาเลสก็บอกว่ามาจากน้ำ เฮราคลิตุสก็บอกว่ามาจากไฟ ๕๐๐ ปีล่วงแล้วก็ยังเถียงกันไม่จบ หาข้อสรุปร่วมกันไม่ได้ ปัญหาแบบนี้พระพุทธเจ้าไม่ประสงค์พยากรณ์ เพราะทำให้คนออกนอกตัวเอง สนใจเรื่องอื่น โลกที่ควรสนใจจริงๆ คือตัวของเรานั้นเอง สรรยนต์กลไกจักร ๔ ทวาร ๙ อันกว้างศอก ยาววา หนาคืบ ซึ่งถูกทุกข์ครอบครองอยู่นี้ต่างหาก กิจเร่งด่วนที่ควรกระทำในขณะนี้ คือ ถอนลูกศรแห่งความทุกข์ที่เสียบปักคากอกโดยเร็ว

กรรมคนหนึ่งชดถอดถึงอีกคนหนึ่งได้หรือ

วิทยากรหญิง : กราบขอบพระคุณเจ้าค่ะ คำถามนี้ เป็นคำถามที่น่าศึกษานะเจ้าคะ ในคติของวัฒนธรรมจีนได้สอนกันไว้ว่าอย่าสร้างบาปกรรม เพราะผลกรรมนี้จะตกไปถึงรุ่นลูกรุ่นหลาน คตินี้มีในพระพุทธศาสนาด้วยหรือไม่ เพราะเคยได้ยินแต่ว่า กรรมใดใครก่อ คนนั้นย่อมได้รับผลกรรม เจ้าค่ะ

องค์บรรยาย : เรื่องของกรรมนั้น พระพุทธเจ้าตรัสบอกไว้ อย่างหนึ่งว่า กัมมวิปาโก อะจินเตยโย การให้ผลของกรรมเป็นเรื่อง อจินไตยคือไม่สามารถคิดคำนึงคำนวณตามกระบวนการตรรกะทางเหตุผลได้ บุคคลใดบุคคลหนึ่งทำกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งแล้ว จะส่งทอดไปสู่บุคคลหนึ่งซึ่งเป็นลูกหลานนั้นได้หรือไม่ กรณีนี้จะตอบได้ก็ต่อเมื่อลูกหลานนั้นเคยร่วมทำกรรมกับผู้ที่ เป็นพ่อเป็นแม่ นั้นมาก่อน เรียกว่า “สหกรรม” คือเคยร่วมเรียงเคียงข้างทำกรรมมาด้วยกัน ยกตัวอย่างผู้ชายคนหนึ่งปลูกกล้วยอยู่ที่เชิงเขา ทำอาชีพเกษตรกรรม ด้วยการนำกล้วยมากิน และนำไปขายเลี้ยงชีพ บนภูเขานั้นมีฝูงลิง อยู่พวกมันลงมาขโมยกินกล้วยของเขาอยู่บ่อยๆ เขาก็พยายามไล่ฝูงลิงนี้ออกไป แต่พวกมันก็ยังมารังแคะรังควานกล้วยของเขาอยู่ดี เขาหาทางดักจับลิงมาได้ วันหนึ่งก็สมความปรารถนาดักจับลิงตัวเล็กๆ ตัวหนึ่งได้จริงๆ ด้วยความโกรธแค้นเขาก็เอาลวดมาพันมัดมือลิงแน่น มันก็ร้องเสียงลั่นพยายามดิ้งลวดออก ยิ่งดิ้งลวดออกลวดก็ยิ่งมัดแน่นเข้าไป มันร้องลั่น ลวดบาดลึกเข้าไปในเนื้อของมัน เลือดไหลซิบๆ เขาหัวเราะชอบอกชอบใจใหญ่เลย “อ่า อ่า สมน้ำหน้า เอ็ง อยากขโมยกินกล้วยของข้าตีนัก” ปล่อยลิงตัวนั้นไป มันวิ่งเข้า

ป่าหยาบ ไม่รู้เป็นตายร้ายดีอย่างไร คาดว่ามีม้นนำจะเนา หรือ ไม่ก็ตายอย่างทุกข์ทรมานในป่าใหญ่ ชายคนนี้ลี้มเวรกรรมที่ทำกับ วานรนั้นแล้ว ต่อมาเขาก็มีครอบครัว ภรรยาคลอดลูกออกมา ปรากฏ ว่าลูกที่คลอดออกมานั้น มือแบนแปดิดกันเป็นพรีดเหมือนเท้าเป็ด เลย เขาเห็นแล้วเสียแปลบที่ใจ นึกถึงลิ่งตัวนั้นทันทีที่ตนเคยเอา ลวดมาพันมัดม้อม้นเอาไว้ ม้นร้องเจ็บปวดทุกข์ทรมาน เขาคิดว่า ตนคงจะได้รับผลกรรมตามสนองจากที่ได้ทรมานลิ่งตัวนั้นแล้ว พอ ลูกคนที่ ๒ คลอดออกมาก็เป็นอย่งนั้นอีก

เอ...นี่กรรมมันส่งทอดกันได้ด้วยหรือ ผู้เป็นพ่อไม่ได้รับ แต่ กลับไปตกอยู่กับลูกแทนใจใหม่ เรื่องนี้มองให้ดี คนที่ได้รับกรรมนี้ จริงๆ ก็คือพ่อนั้นแหละ เห็นมือลูกที่ไรใจก็เสียแปลบ เศร้าเสียใจ และเป็นวิบากกรรมจะต้องรับเลียงลูกมือแบนแป่นี้ไปจนกว่าชีวิต จะหาไม่ ประจําการกระทำของตนเอง คิดว่าเป็นวิบากกรรมใหม่ ถามว่า เด็กที่เกิดมาตกอยู่ในสภาพแบบนี้ เป็นเพราะไปรับผลกรรม จากพ่อหรือเปล่า ไม่ใช่เลย เป็นเพราะเด็กคนนั้นเคยทำกรรมใน ลักษณะเช่นเดียวกันกับพ่อของเขามาต่างหาก จึงต้องรับวิบากกรรม เหมือนกัน

เรื่องสทกรรมนี้ ในระดับมหากมิใช่จุลภาค ดูตัวอย่าง ประเทศเฮติ ทำไมคนกลุ่มหนึ่งจึงต้องประสบชะตากรรมอย่งนั้น เป็นโศกนาฏกรรมที่น่ารันทดเศร้า ก็เพราะคนกลุ่มนั้นทำกรรมร่วมกันมา จึงไปเกิดอยู่ในที่เดียวกัน แล้วประสบชะตากรรมเหมือนๆ กัน

บุญควรซื้อตรงใช้ไหม

วิทยากรหญิง : กราบนมัสการขอพระคุณเจ้าค่ะ ถ้ามีคนมาฝากปัจจัยณะคะให้ไปทำบุญที่วัดแห่งหนึ่ง โดยบอกวาทให้ไปซื้อยาเพื่อถวายวัด แต่เนื่องจากผู้ที่รับปัจจัยนั้นมา เห็นว่าที่วัดนั้นมียาอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว จึงได้นำปัจจัยนั้นไปซื้อของอย่างอื่นที่วัดขาดแคลน การทำบุญเช่นนี้ผู้ที่รับเรื่องทำบุญไป จะบาปไหมคะที่ทำไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

องค์บรรยาย : ความจริงต้องทำให้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของผู้ให้มา คือ ถ้าเขาประสงค์จะให้ไปซื้อยาให้แก่วัดนั้น ก็ต้องซื้อยา เห็นว่าวัดนั้นมียาครบแล้ว ถ้าอยากจะเปลี่ยนก็ต้องถามผู้ที่ให้มาว่าขอเปลี่ยนเป็นอย่างอื่นได้ไหม วัดนี้มียาครบแล้ว ซื้อเป็นอย่างอื่นถวายพระดีกว่าไหม ถ้าเขาบอกว่า ได้ๆ ก็ไปซื้ออย่างอื่นมา แต่ถ้าเขาบอกว่าไม่ได้ ซื้อมันนั่นแหละ ก็ต้องซื้อมาตามที่เขาต้องการมา นำไปถวายพระ

ว่างและว่างจึงปล่อยวางความทุกข์ใช้ไหม

วิทยากรชาย : ขอพระอาจารย์กรุณาช่วยอธิบายขยายความที่ว่าทั้งทุกข์และสุข ถึงที่สุดแล้วเราก็กปล่อยวางหมด ขอเป็นคำถามสุดท้ายครับผม

องค์บรรยาย : ชีวิตของคนเราทุกคนล้วนคลุกเคล้าไปด้วยความสุขความทุกข์ ถือเป็นเรื่องธรรมดา อย่างที่บอกว่า ไม่ควรยึดมั่น ถ้อยมั่น แม้แต่ในเรื่องของความดี ซึ่งก็เปรียบได้กับความสุข ความสุขถ้าติดยึดก็ไม่ได้เหมือนกัน ตามที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณนั้น พระองค์ตรัสรู้ได้เพราะการไม่ติดยึดความสุขความทุกข์ พระองค์บำเพ็ญทุกรกิริยาเสวยทุกข์อย่างแสนสาหัส แม้จะเสวยทุกข์อย่างแสนสาหัสสักเพียงไร พระองค์ก็ไม่ได้ตรัสรู้ คำพูดที่ว่า “ไม่เห็นทุกข์ไม่เห็นธรรม” ก็ขัดแย้งได้ว่า ถ้าเห็นทุกข์จริงๆ แล้วบรรลु พระพุทธเจ้าสมัยเป็นพระโพธิสัตว์บำเพ็ญทุกรกิริยาก็ไม่ได้ตรัสรู้ ในขณะที่เดียวกันก็ไม่ได้บรรลุเพราะความสุข คือถ้าไปทำปฐมฌาน ทุตติฌาน ตติยฌาน จตุตถฌานแล้ว ติดอยู่ในความสุขที่ละเอียดประณีตตามระดับฌานนั้นๆ แล้ว พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสรู้เหมือนกัน แต่ที่ตรัสรู้ก็เพราะพระองค์ปล่อยาวทั้งความสุขความทุกข์

พระพุทธเจ้าตรัสบอกแก่พราหมณ์คนหนึ่งว่า

“แม้เราจะทำทุกรกิริยาเสวยทุกข์เวทนาแสนสาหัสสักเพียงไร เราก็ไม่ได้บรรลุเพราะทุกข์เวทนาตามสายทางทุกรกิริยานั้นเลย เราคิดว่า เราติดยึดในความทุกข์หรือ เราก็บอกว่า เราไม่ได้ติดยึดในความทุกข์ ถ้าถามว่าเราติดยึดในความทุกข์หรือ เราก็ไม่ได้ติดยึดในความทุกข์เช่นกัน เราระลึกได้ว่า สมัยที่เรานั่งเข้าปฐมฌานได้เริ่มต้นหว่าขณะยังเยาว์วัย เรากลับต่อการติดยึดสุขอยู่ในปฐมฌานนั้นหรือ คำตอบคือ เราไม่กลับติดยึดสุขอยู่ในปฐมฌานนั้น”

เมื่อพระพุทธองค์รู้ว่าไม่ทรงยินดีติดยึดอยู่กับความสุข ซึ่งแม้จะละเอียดประณีตลึกซึ้งสักเพียงไรก็ตาม สุขอยู่ในชั้นฉานเป็นสุขละเอียดประณีต เป็นสุขเหนือโลก เพราะฉานถือว่าเป็นอุตริมนุชยธรรม เป็นธรรมเหนือโลก ไม่มีความสุขใดในโลกนี้เสมอเหมือนความสุขในฉานสมาบัตินั้น เมื่อพระองค์รู้ว่ามีได้ยินดีติดยึดอยู่กับความสุขนั้น จึงออกจากทุกรกิริยามาบำเพ็ญฉานใหม่ เริ่มเข้าปฐมฉาน สัมผัสปีติ สุข.. สุขในปฐมฉานนั้นพระองค์ก็ไม่ติดยึด จึงออกจากปฐมฉานเข้าสู่ทุติยฉาน เมื่อเข้าสู่ทุติยฉาน แม้สัมผัสสุขที่ประณีตยิ่งกว่าในทุติยฉานนั้น พระองค์ก็ไม่ติดยึด จึงออกจากทุติยฉานเข้าสู่ตติยฉาน แม้เข้าสู่ตติยฉาน สัมผัสความสุขประณีตยิ่งกว่าในตติยฉานนั้น พระองค์ก็ไม่ติดยึด จึงออกจากตติยฉานเข้าสู่จตุตถฉาน แม้สัมผัสสุขประณีตลึกซึ้งแนบแน่นในจตุตถฉานนั้น จนเป็นอุเบกขา บริสุทธิ ผ่องแผ้ว พระองค์ก็ไม่ติดยึด และเมื่อออกจากจตุตถฉาน พระองค์ทรงใช้สมาธิที่ฝึกฝนอบรมมาดีแล้วนั้นเป็นบาทฐานรองรับวิปัสสนา กำหนดรู้รูปนามสังขารพิจารณาเห็นความเกิดดับตามความเป็นจริง ตรัสรู้อนุตรสัมมาสัมโพธิญาณสำเร็จเป็นพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

นั่นแสดงให้เห็นว่า พระพุทธเจ้าไม่ทรงติดยึดทั้งความสุขและความทุกข์ เมื่อไม่ติดยึดแล้วก็ทะลุผ่านจนกระทั่งเข้าไปสู่ความดับสนิทอย่างเป็นนิรันดร์ (นิพพาน)

ถ้าเราอยากจะเข้าสู่ความสุขสงบเยือกเย็นอย่างแท้จริง ก็ต้องบรรลุถึงพระนิพพาน ความจริง พระนิพพานคือสภาพดับ มีไม่มีความสุข แต่ท่านกลับบอกว่าเป็นความสุข “นิพพานัง ประมะมัง สุขัง นิพพาน

เป็นสุขอย่างยิ่ง” “นิพพานัง ประมะมัง สุขญัง นิพพานสุขุอย่างยิ่ง” ที่บอกว่าเป็นสุขอย่างยิ่งหรือสุขุอย่างยิ่งนั้น ก็เพราะว่าสิ่งทั้งหลาย ทั้งปวงที่มีอยู่ แม้อยู่ในชั้นของฉานขึ้นไปสู่ชั้นของอรุพมานเนว สัญญานาสัญญาตนะก็ตาม ท่านก็ยังคงบอกว่ามีโทษแทรกเจืออยู่ แม้จะประณีตสักเพียงไร ก็ยังมีโทษอย่างใดอย่างหนึ่งแทรกเจือ อยู่นั่นเอง จะมีก็เฉพาะพระนิพพานนี้เท่านั้นที่ปราศจากโทษ สิ่งที ปราศจากโทษทั้งปวงคือพระนิพพาน จึงเป็นความสุขและสุขอย่างยิ่ง ซึ่งบอกได้ว่าไม่มีทุกข์โทษภัยใดๆ แทรกเจืออยู่เลยสักนิด แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะไปยึดเอาพระนิพพานมาเป็นของเรา เห็นว่า พระนิพพานเป็นสุขอย่างยิ่งก็จะยึด ถ้ายึดนิพพานว่า “นิพพานเป็น อัตตาเป็นของฉัน” ก็ไปไม่ถึงนิพพาน ดังนั้น เงื่อนไข่มืออยู่อย่างเดียว คือไม่ยึดมั่น ถือมั่น ปล่อยวาง ถามว่า ไม่ยึดมั่น ถือมั่น ปล่อยวาง ได้อย่างไร ก็ได้ด้วยการมาทำความเพียร เพียรเพื่อละอกุศลธรรม เพียรเพื่อให้กุศลธรรมเกิดขึ้น เพียรจนกระทั่งมันละของมันได้เอง ละได้ทั้งกุศลธรรมและอกุศลธรรม ดีก็ไม่เอา ชั่วก็ไม่รับ ดีก็ปล่อย ชั่ว ก็วาง ปล่อยทั้งดีและชั่ว ลอยทั้งบุญและบาป เราจะต้องมาทำความ เพียรกันจริงๆ จุ่ๆ จะให้ละปล่อยวางโดยไม่ทำความเพียรเลย ย่อม เป็นไปไม่ได้

เราเกิดมาพร้อมกับการกำไ้ใหม่ ตอนนีท่านสาธุชนทั้งหลาย รู้ตัวอยู่ว่าไม่ได้กำอะไร แต่อาตมามองว่ายังกำอยู่นะ กำไว้เยอะเลย กำแน่นด้วย เรากำไว้อย่างแน่นหนา ถามว่า ถ้าจะแกะออกต้องใช้ กำลั้งใหม่ ต้องใช้ ใช้ความเพียรในการแกะมือที่มันกำแน่นนั้นออก ไม่ใช่ว่ามันจะปล่อยกันได้ง่ายๆ ให้ยึดยังง่ายกว่าให้ปล่อยเสียอีก ดัง

นั่น ถ้าอยากปล่อยวางต้องมาทำความเพียร ถ้ามัว มาทำความเพียร
อย่างไร ก็ต้องมาทำความเพียรในทางวิปัสสนา เพราะวิปัสสนานั้น
ดำเนินเข้าไปสู่ อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา ความไม่เที่ยง ทนอยู่ในสภาพ
เดิมไม่ได้ แปรปรวนเปลี่ยนแปลง แตกดับ หาดัตตุนไม่มี และเมื่อเข้า
ไปสู่ความเป็นอนัตตาได้แล้ว ไม่เห็นมีตัวตน หาดัตตุนไม่ได้ นั่นแหละ
จึงรู้ว่าไม่มีอะไรที่ควรยึดมั่นถือมั่น “เธอจะเอาอะไร เมื่อมันไม่มี
อะไร” จงรู้เถิดว่า “สัพเพ ธัมมา นาลัง อะภินิเวสยาเย ธรรมทั้งปวง
ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น”

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้แล

วิทยากรหญิง : สาธุ สาธุ สาธุ เจ้าค่ะ

ช่วงปุจฉา - วิสัชนาออกรอบ

เงินทองมองหลายมุม

ปุจฉา : ฆราวาสถวายเงิน (ปัจจัย) แก่พระสงฆ์ผิดหรือไม่

วิสัชนา : พระวินัยบัญญัติสิกขาบทที่ ๘ โกสิยวรรค ส่วน
นิสัสัคคิยปาจิตตีย์ พระผู้มีพระภาคทรงบัญญัติไว้ว่า

โย ปน ภิกขุ ชาตुरुปรชตฺ อุกคณฺเหยย วา อุกคณฺหาเปยย
วา อุนิกฺขิตตฺ วา สาทิเยยย นิสฺสคฺคิยฺ ปาจิตฺติยฺฯ

อนึ่ง ภิกษุได้รับก็ดีให้รับก็ดี ซึ่งทองและเงิน หรือยินดีทอง
และเงินที่เขาเก็บไว้เพื่อตนเป็นนิสัสัคคิยปาจิตตีย์

อรรถาธิบายต่อจากสิกขาบทบัญญัติข้อนี้ว่า

ชาตुरुปี นาม สตถฺวณฺโณ วุจฺจติ ฯ รชตฺ นาม กหาปโณ

โลหมาสโก ทารุมาสโก ชตุมาสโก เย โวหาริ คจฉนติฯ

ชื่อว่า “ทอง” ตรัสหมายเอาทองคำ ชื่อว่า “เงิน” คือ กหาปณะ มาสกที่ทำด้วยโลหะ มาสกที่ทำด้วยไม้ มาสกที่ทำด้วย ครั่ง ซึ่งใช้เป็นมาตราสำหรับแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้

พระบางรูปกลับอธิบายว่า ทองและเงินหมายถึงแร่ทองแร่เงินที่เป็นทองคำบริสุทธิ์เงินบริสุทธิ์ สิ่งที่ทำสำเร็จมาจากทองจากเงินจริงๆ เช่น ถาดทอง ถาดเงิน พระรับเก็บไว้ไม่ได้ มิได้หมายถึง ธนบัตร ธนบัตรเป็นเพียงกระดาษมิใช่ทองมิใช่เงิน พระรับเก็บไว้ได้ อธิบายอย่างนี้เรียกว่า “เสียงบาลี” เพื่อเปิดโอกาสให้ตนรับได้อย่าง สะดวกใจ อาจเพราะท่านมิได้ดูรรถถาธิบายต่อจากสิกขาบทบัญญัติ ข้อนี้ก็เป็นที่ จึงเข้าใจผิด แต่ครั้งดูรรถถาธิบายแล้วก็ชัดเจนหมด ข้อกังขาโดยเฉพาะ “เงิน” เงินคือมาสกที่ทำมาจากโลหะ ไม้ หรือ ครั่ง และที่สำคัญคือ “ใช้เป็นมาตราในการแลกเปลี่ยนซื้อขาย” สิ่งใดก็ตามถูกสมมติกำหนดค่าให้ใช้เป็นอัตราแลกเปลี่ยนซื้อขายกันได้ สิ่งนั้นคือ “เงิน”

ถือตามสิกขาบทนี้จริงๆ ตรงไปตรงมา ก็ช้ดอยู่แล้วว่า พระภิกษุที่รับเงินทองต้องอาบัตินิสัสัคคิยปาจิตตีย์ ซึ่งเป็นอาบัติระดับกลางๆ (มิใช่โทษสถานหนักและมิใช่โทษสถานเบา) รองลงมาจากอาบัติปาราชิกและอาบัติสังฆาติเสสซึ่งเป็นอาบัติหนัก (ต้องโทษสถานหนัก : ถูกประหารให้ตายจากความเป็นพระภิกษุ, ถูกกักบริเวณ) พระภิกษุรูปนั้นผิดศีลล่วงละเมิดวินัยบัญญัติโดยไม่ต้องสงสัย และถ้าถือตามสิกขาบทนี้จริงๆ ความผิดก็ตกถึงแก่พระภิกษุผู้รับ แต่ไม่ตกถึงแก่คฤหัสถ์ผู้ถวาย และพระภิกษุผู้รับก็ยังหาทางออกจากอาบัตินั้นด้วย

การสละ เพราะถือว่าเงินทองเป็นนิสสัคคีย์คือสิ่งของที่ต้องสละ เก็บไว้ไม่ได้

ตามบทภาษานี้ที่ท่านจำแนกแจกแจงออกมาว่า

บทว่า “รับ” คือรับเองเป็นนิสสัคคีย์

บทว่า “ให้รับ” คือให้คนอื่นรับแทนเป็นนิสสัคคีย์

บทว่า “หรือยินดีทองและเงินที่เขาเก็บไว้เพื่อตน” ความว่าหรือยินดีทองและเงินที่เขาเก็บไว้ให้ด้วยบอกว่า “ของนี้จึงเป็นของพระคุณเจ้า” เป็นนิสสัคคีย์ ทองและเงินที่เป็นนิสสัคคีย์ต้องสละในท่ามกลางสงฆ์

มองในแง่บาป บาปมิได้ตกถึงคฤหัสถ์ที่ถวาย ยิ่งคฤหัสถ์ถวายด้วยจิตศรัทธาเลื่อมใส ก็มองไม่เห็นว่าจะจะเป็นบาปตรงไหน ขึ้นอยู่กับตัวพระภิกษุมากกว่าว่าท่านจะทำอย่างไรกับเงินทองซึ่งเป็นนิสสัคคีย์นั้น และจะสละมันทิ้งอย่างไร แต่ถ้ามองในแง่หนึ่งก็เท่ากับว่าคฤหัสถ์มาสร้างความยุ่งยากให้แก่พระภิกษุที่รับฉลองศรัทธาแล้วยังต้องสละทิ้งภายหลังอีก ส่วนนี้จะเป็นบาปหรือไม่ก็คงต้องให้คฤหัสถ์นั้นพิจารณากันเอาเอง

ตามพุทธประสงค์จากการที่ทรงบัญญัติสิกขาบทข้อนี้ก็ชัดเจนว่า เงินทองเป็นนิสสัคคีย์คือสิ่งของที่ต้องสละพระภิกษุจะเก็บสะสมไว้ไม่ได้ เพราะหากขึ้นเก็บสะสมไว้มันจะสร้างปليโพธความกังวลให้แก่ตัวพระภิกษุเอง ติดข้องพันพัว ยิ่งกว่านั้นเงินทองจะเกาะติดจิต จิตถูกมลทินจับเกิดความเศร้าหมอง ยิ่งหากพระภิกษุยินดีรับและเก็บสะสมไว้อยู่เรื่อยๆ จิตก็ยิ่งจะถูกพอกหนาด้วยมลทิน

แห่งความเศร้าหมองนี้ ค่อยๆ ห่างไกลออกไปจากเป้าหมายของ พระพุทธศาสนาทุกทีๆ สุดท้ายก็มองไม่เห็นทางที่จะบรรลุมรรค ผล นิพพานได้เลย ช้ำร้ายยิ่งกว่านั้นจะถูกมันเหนี่ยวรั้งฉุดดึงลงสู่ที่ต่ำ คือ “อบายภูมิ” ประหนึ่งสนิมเกาะกินเหล็กอยู่เรื่อยๆ สุดท้ายเหล็ก ก็ผุพัง พระผู้ปรารถนามรรคผลเดินอยู่บนปฏิปทาเพื่อความหลุดพ้น นิพพานสัจฉิกรณตถาย บวชเพื่อกระทำพระนิพพานให้แจ่มแจ้งจะไม่ข้องแวะกับเงินทองนี้เลย

กระนั้นก็ตาม แม้พระจะมีได้บวชเพื่อมรรคผลหรือปฏิบัติ เพื่อมรรคผล แต่ก็เชื่อแน่ว่า พระพุทธองค์ทรงประสงค์ให้สมณเพศ ซึ่งถือเป็น “อุดมเพศ : เพศสูง” นี้สูงกว่าคิหิเพศคือเพศคฤหัสถ์ซึ่ง ถือเป็น “หีนเพศ : เพศต่ำ” เมื่อท่านเลือกอยู่ในอุดมเพศก็ควรทราบ ว่าท่านต้องอยู่สูงกว่าคฤหัสถ์ที่เกี่ยวข้องกับเงินกับทองทำมาหาเลี้ยงชีพ หมายความว่า คฤหัสถ์อยู่กับเงินทอง แต่พระต้องอยู่เหนือเงินทอง หากท่านคิดจะอยู่กับเงินทองต้องการเก็บสะสม พุดง่ายๆ ว่า “อยาก รวย” ก็ควรออกไปอยู่ในเพศคฤหัสถ์มากกว่าอยู่ในเพศบรรพชิต

หากางออกให้แก่พระยุคปัจจุบันหรือเปล่า

ตามที่ท่านกล่าวว่า เงินทองนั้นเป็นนิสสัยสิ่งของที่ต้อง สละ และถ้ายึดปฏิบัติตามพระวินัยจริงๆ ก็ต้องสละทิ้งโดยสถาน เดียว ยากจะหาข้อหลีกเลี่ยง ดังที่ท่านอธิบายไว้ว่า

“ภิกษุรูปนั้นฟังเข้าไปหาสงฆ์ ห่มผ้าอุตราสงค์เฉวียงบ่า กราบเท้าภิกษุผู้แก่พรรษากว่า นั่งกระหย่ง ประนมมือกล่าวอย่างนี้ว่า ท่านเจ้าข้า ข้าพเจ้ารับเงินไว้แล้ว ของนี้เป็นของข้าพที่เจ้าจำต้องสละ ข้าพเจ้าสละเงินนี้แก่สงฆ์

ครั้นสละแล้วพึงแสดงอาบัติ ภิกษุผู้ฉลาด ผู้สามารถ พึงรับปลงอาบัติ ถ้าคนผู้ทำการวัดหรืออุบาสกเดินมาในสถานที่สละนั้น ควรบอกเขาว่า ท่านจงรู้ของสิ่งนี้ ถ้าเขาถามว่าจะให้ผมนำของสิ่งนี้ไปหาอะไรมา อย่าบอกว่าจงนำของสิ่งนี้หรือของสิ่งนั้นมา ควรบอกแต่ของที่เป็นกับปิยะ (สิ่งที่ควร) เช่น เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง หรือน้ำอ้อย ถ้าเขานำเงินนั้นไปแลกของที่เป็นกับปิยะมาถวาย เว้นภิกษุผู้รับเงิน ภิกษุนอกนั้นฉันได้ทุกรูป ถ้าได้อย่างนี้ นั่นเป็นการดี ถ้าไม่ได้ ควรบอกเขาว่า โปรดช่วยทิ้งของนี้ ถ้าเขาทิ้งให้ นั่นเป็นการดี”

จะสังเกตเห็นว่า หลังจากทำการสละในท่ามกลางสงฆ์และปลงอาบัติแล้ว ไวยาวัจกรเดินผ่านมาหรืออยู่ในที่นั้น พระรูปนั้นควรบอกแต่ของที่เป็นกับปิยะ “กับปิยะ” ก็คือสิ่งที่ควรแก่สมณบริโภค เช่น เนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย หรือสิ่งอื่นๆ ที่เหมาะสม

ล่วงกาลผ่านไปจากพุทธกาลสู่ยุคปัจจุบัน ก็ด้วยเหตุมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมที่เกิดภาวะความจำเป็นหลายด้าน ต่อการดำรงสมณเพศของพระภิกษุ โดยเฉพาะในสังคมเมืองกรุงที่ยังต้องออกเดินทางไปในนมาที่กระทำศาสนกิจ ค่ำรถ ค่าแท็กซี่ หรือแม้แต่ค่าน้ำค่าไฟก็ยังคงรับผิดชอบด้วยตนเอง (วัดบางวัด พระเณรภายในวัดต้องรับผิดชอบค่าน้ำค่าไฟเอง) ชาวพุทธก็เห็นใจจึงหาทางออกให้แก่พระด้วยการบอกว่า “ถวายปัจจัย” ซึ่งถือว่าช่วย

ถวายความสะดวกรให้แก่ท่าน

“ปัจฉยะ” ก็คล้ายกันกับ “กัปปิยะ” คือ สิ่งที่ควร สิ่งที พระภิกษุอาศัยเพื่อดำรงสมณเพศอยู่กระทำศาสนกิจของตน

ตามนัยนี้ก็ต้องบอกว่า “ปัจฉัย” มิใช่ “เงิน” และเงินในปัจจุบันก็คือ “ธนบัตร” กระดาษแผ่นหนึ่งๆ ที่ถูกสมมุติตีค่าว่าเป็นทรัพย์สินมีราคาเท่านั้นเท่านั้น (ถ้าโยมบอกว่าถวายเงิน พระไม่รับ แต่ถ้าบอกว่าถวายปัจฉัย พระรับ) และถ้ามองในแง่ตีค่าว่าเป็นทรัพย์สินมีราคา ญาติโยมถวายเนยใส เนยข้น น้ำมัน น้ำผึ้ง น้ำอ้อย แม้เป็นกัปปิยะที่ควรจริงๆ ถ้ามว่า สิ่งเหล่านี้จะตีค่าเป็นทรัพย์สินมีราคาเท่านั้นเท่านั้นได้หรือไม่ ตอบว่า ตีค่าเป็นทรัพย์สินมีราคาได้เช่นเดียวกัน เพียงแต่ความรู้สึกติดยึดดวงแทนกัปปิยะกับปัจฉยะที่ตีค่าเป็นทรัพย์สินมีราคา อาจจะแตกต่างกัน ซึ่งก็แล้วแต่ว่าจะวางใจได้อย่างไร

การที่ญาติโยมนำข้าวปลาอาหารมาถวายพระ พระรับอาหารกับการที่ญาติโยมโทรสั่งร้านอาหารให้นำอาหารมาถวายพระ โดยถวายปัจฉัยพระไว้เพื่อให้ชำระค่าอาหารที่เขานำมาส่ง (ไม่ส่งฟรีแน่ๆ) อาหารที่พระรับกับปัจฉัยที่พระรับไว้ชำระค่าอาหารจะต่างกันตรงไหน เพราะผลสุดท้ายคือ “พระได้ฉันข้าว”

ตามนัยนี้ ความสำคัญจึงมิได้อยู่ที่ปัจฉัย (เงินทอง) หากแต่อยู่ที่คนถวายและพระที่รับมากกว่า คนถวายด้วยเจตนาอะไร เพื่ออะไร และพระรับไว้ทำอะไร เพื่ออะไร ขอยกตัวอย่างตัวข้าพเจ้าผู้วิสัยตนเอง

ข้าพเจ้าไปสอนกรรมฐานให้แก่ผู้เข้ารับการอบรมวิปัสสนา

จำนวน ๘๖ คน ณ ยุวพุทธิกสมาคมแห่งประเทศไทย ระหว่างวันที่ ๒๕-๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓ ในวันสุดท้ายช่วงเช้าเวลา ๙.๐๐ - ๑๑.๐๐ น. ได้แสดงธรรมเรื่องสุวรรณสามให้ฟังใช้เวลาถึง ๒ ชั่วโมงเต็ม ผู้เข้ารับการอบรมฟังแล้วหลายคนซาบซึ้งน้ำตาาร่วงไหล

และเมื่อแสดงธรรมจบลงข้าพเจ้าก็แจ้งให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบวา

“อาตมาจะพิมพ์เรื่องสุวรรณสามนี้เผยแพร่เป็นธรรมทาน ท่านผู้ใดประสงค์จะร่วมพิมพ์ก็ขอให้ระบุชื่อในซองที่นำมาถวาย หรือหากไม่ต้องการระบุชื่อก็ร่วมถวายเป็นอจริยบูชา ซึ่งถือเป็นการบูชาคุณบูชาธรรมของพระวิปัสสนาจารย์ มิใช่ค่าสอนวิปัสสนา ถ้าบอกว่า ค่าสอนวิปัสสนา อาตมาไม่รับ เพราะพระไม่มีค่าตัว แต่ถ้าบอกว่าอจริยบูชาหรือบูชาธรรม ก็รับ แต่ไม่ใ้รับเพราะอยากรับ หรือรับเพราะอยากได้ หากแต่รับเพราะต้องการฉลองศรัทธา เพื่อเป็นบุญกุศล ปัจจัยที่ได้รับมาอาตมาจะนำไปพิมพ์หนังสือเล่มนี้ทั้งหมด”

ปรากฏว่าผู้เข้ารับการอบรมจำนวนดังกล่าว ถวายเข้ามาตามกำลังศรัทธาของตน มากบ้าง น้อยบ้าง ข้าพเจ้าก็เป็นผู้รับ และก็นำมาเก็บไว้เพื่อจัดพิมพ์หนังสือเรื่องสุวรรณสามนั้น เมื่อหนังสือเรื่องสุวรรณสามพิมพ์เสร็จเรียบร้อยแล้วเผยแพร่ออกไป หากเกิดประโยชน์สุขแก่พหุชน ทำให้สังกรรมเย็น ถ้ามว่าจะบาปไหม คำตอบคงอยู่ภายในใจของทุกท่านว่า “ไม่บาป” ตรงกันข้ามกลับเป็นบุญกุศล

กรณีทรงพ่อบุส

ข้าพเจ้าผู้วิสาขนาเชื่อว่า พระพุทธองค์ทรงเปี่ยมพระกรุณา แม้ประสงค้ให้ชีวิตพรหมจรรย์ของพระภิกษุบริสุทธิ์ไม่แปดเปื้อนมลทินใดๆ กระนั้นก็ค้งไม่ถึงกับซึ่งสายพิณเคร่งตึงตลอดเวลาชนิดที่ว่า เราปักธงใดลงแล้ว ธงนั้นต้องปักอยู่ตรงนั้น ห้ามพวกเธอขยับเขยื้อน ขณะที่ทรงทราบว่เหตุปัจจัย (Condition) เปลี่ยนคือเกิดกรณีตัดค้ดสุม่เสียงพระภิกษุอาจเอาชีวิตไม่รอด เพราะหากชีวิตสิ้น พรหมจรรย์ก็สูญ เมื่อทรงเล็งเห็นเหตุอันตรายก็ไม่ประสงค้ให้พระภิกษุเสียง ทรงอนุโลม ดังพุทธดำรัสตอนหนึ่งในพระวินัยปิฎกมหาวรรคว่

“ภิกษุทั้งหลาย กรณีเดินทางไกล หนทางข้างหน้าขรุขระ ทुरกันดาร อดค้ดน้ำ อดค้ดอาหาร ภิกษุไม่มีเสเปียงเดินทาง มิใช่เรื่องง่าย จะยากลำบากมาก เราอนุญาตให้แสวงหาเสเปียงได้ คือ ภิกษุต้องการข้าวสาร ควรแสวงหาข้าวสาร ต้องการถั่วเขียวถั่วราชมาส ควรแสวงหาถั่วเขียวถั่วราชมาส ต้องการเกลือ ควรแสวงหาเกลือ ต้องการน้ำมันน้ำอ้อย ควรแสวงหาน้ำมันน้ำอ้อย ต้องการเนยใส เนยข้น ควรแสวงหาเนยใสเนยข้น

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย กรณีดังกล่าว ชาวบ้านมีจิตศรัทธา เลื่อมใส มอบเงินทองไว้ในมือกับปิยการก (คนติดตามพระจัดของควรถวาย) สั่งว่ สิ่งใดควรแก่พระคุณเจ้า ท่านจงจัดสิ่งนั้นถวาย ด้วยกับปิยภันท์นี้เถิด

ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย เราอนุญาตให้ยินดีของกับปิยะจาก

กับปิยภคณ์นั้นได้ แต่เรามีได้กล่าวว่า ควรยินดี ควรแสวงหาเงินทอง โดยปริยายใดๆ เลย”

พุทธดำรัสนี้ไม่ทรงอนุญาตโดยตรง แต่ก็เหมือนทรงอนุญาต โดยอ้อมบอกเป็นนัยว่า มิให้ภิกษุยินดีเงินทอง แต่ให้ยินดีของควร แก่สมณบริโภค ซึ่งมาจากเงินทอง โดยกับปิยการกไปซื้อแลกเปลี่ยน มา คือรับไว้ได้ ฉันทได้ ไม่ต้องรังเกียจ ไม่เป็นอาบัติ กรณีตัดขัดสน จำเป็นจริงๆ นั้น ขยายความออกมาอีกสักหน่อยว่า เมื่อเกิดความ สุ่มเสี่ยงอยู่ในภาวะฉุกเฉิน เช่น ป่วยเป็นโรคร้ายแรงถึงขั้นผ่าตัด เสียค่าใช้จ่ายสูง พระภิกษุก็ควรรับเงินทองไว้เพื่อชำระค่าใช้จ่ายนั้น

อย่างไรก็ตาม แม้จะทรงอนุโลมอนุญาตในบางกรณี แต่ก็ ทรงห้ามไว้อย่างเด็ดขาด คือห้ามมิให้พระภิกษุแสวงหาเงินทองไม่ ว่ากรณีใดๆ

ธรรมวินัยมุมมองใหม่

ตามที่พระพุทธองค์ตรัสบอกพระอานนท์ก่อนเสด็จดับขันธ ปรินิพพานว่า

“โย โว อานนท มยา ธมฺโม จ วินโย จ เทสิโต ปญฺตโต
โส โว มมจฺเจน สตุถา”

“อานนท์ ธรรมและวินัยใดที่เราแสดงและบัญญัติแก่เธอทั้งหลาย ธรรมและวินัยนั้นจะเป็นศาสดาของเธอทั้งหลาย โดยกาล

ลวงไปแห่งเรา”

วินัย มองอย่างตรงไปตรงมาไม่บิดพลิ้ว ขึ้นอยู่กับเจตนา เป็นตัวแปร ผิดว่าไปตามผิด ถูกว่าไปตามถูก ไม่สามารถผ่อนปรน ประนีประนอมกันได้

ธรรม มองแบบไม่จับผิดเพ่งโทษ มองด้วยความเมตตาปราณี มองอย่างผ่อนปรนประนีประนอม ไม่ถึงกับคอขาดบาดตาย ก็พอจะอนุโลมกันได้

แม้ธรรมวินัยที่เรียกว่า “ปาพจน์ ๒” นี้จะมีข้อแตกต่างกันถึงกระนั้น เราก็คงไม่มองอย่างใดอย่างหนึ่งโดยขาดความสัมพันธ์กัน กล่าวคือมองแต่วินัยอย่างเดียว ไม่หันมองธรรมเลย มุ่งแต่จะคาดโทษว่า “ผิด ผิด และผิด” ลงดาบประหารสถานเดียว เราควรมีใจเป็นธรรมมองอย่างผ่อนปรนประนีประนอมเห็นใจกันบ้าง

อย่างไรก็ตาม แม้วินัยจะมองอย่างตรงไปตรงมา ธรรมมองอย่างผ่อนปรนประนีประนอม แต่ธรรมวินัยหรือวินัยธรรมนั้นต่างก็เอื้อเกื้อกูลกันและกันอยู่ กล่าวคือวินัยเอื้อให้เกิดธรรม และธรรมก็เอื้อให้เกิดวินัย วินัยเอื้อให้เกิดธรรม คือเกิดความถูกต้องยุติธรรม เกิดคุณธรรม เกิดบรรยากาศธรรมสงบร่มเย็น เกิดประโยชน์สุขต่อตนและคนอื่น ถ้าหากวินัยไม่เอื้อให้เกิดธรรมดังกล่าว ก็มองไม่เห็นว่าจะมีวินัยไว้เพื่ออะไร

จริงอยู่ พระเคร่งครัดวินัย ท่านชื่อ “พระวินัย” รักษาศีล ได้อย่างดีเยี่ยมชนิดไม่ขาดตกบกพร่อง ไม่กระดำกระต่างสักนิด แต่มีได้ทำประโยชน์อะไรให้แก่สังคมเลย อยู่แต่ในป่าในถ้ำประหนึ่ง

กบจำศีล ต่างจากพระที่อาจจะขาดตกบกพร่องศีลบางข้อบ้าง เช่น ศีลข้อห้าห้ารับเงินทองนี้ แต่กลับทำประโยชน์ให้แก่สังคมได้มากกว่า ถามว่าเราจะเลือกพระประเภทไหน คำตอบก็คงชัดอยู่ในตัว แต่ถ้าพระทำประโยชน์ให้แก่สังคมไปพร้อมกับความบริบูรณ์ของศีลที่ไม่ขาดตกบกพร่องเลย ก็ต้องยกย่องสรรเสริญว่า “พระคุณท่าน ยอดเยี่ยม” และท่านก็คงจะเป็นพระเครื่องที่น่าศรัทธาเลื่อมใส หรือไม่ก็เป็นพระอริยะระดับโสดาบันบุคคลขึ้นไป

ท่านผู้อ่านอาจจะแย้งว่า

“อ้าว พูดยังไง แสดงว่าศีลข้อห้าห้ารับเงินทองที่พระพุทธองค์ทรงบัญญัติไว้ไม่เอื้อต่อการทำประโยชน์แก่สังคมแล้วสิ ท่านจ้วงจาบพระวินัยหรือเปล่า”

ขอตอบว่า

“มีบังอาจ มีบังอาจ ศีลข้อนี้ยังเอื้อต่อการทำประโยชน์ให้แก่สังคมอยู่ และทำได้อย่างบริสุทธิ์ผุดผ่อง”

หากพระคงมั่นอยู่กับการรักษาศีลข้อนี้ได้จริงๆ จะเกิดผลดีมากๆ พระจะเทศน์ก็ไม่เห็นแก่กัณฑ์เทศน์ มุ่งแสดงข้อธรรมข้อธรรมอย่างเดียว พระจะออกกิจนิมนต์ก็ไม่เห็นแก่ช่องขาว ไม่สนใจสีแดง สีม่วง มุ่งอนุเคราะห์เกื้อกูลเพื่อเป็นบุญกุศลเป็นประโยชน์สุขแก่ประชาชนอย่างเดียวกัน

อย่างไรก็ตาม คงยากจะปฏิเสธสังคมซึ่งเปลี่ยนแปลงไป เป็นสังคมอุตสาหกรรม สังคมเทคโนโลยี สังคมไอทีแล้ว มิใช่สังคมเกษตรกรรมเหมือนครั้งพุทธกาล สังคมเกษตรกรรมครั้งนั้นพูดจา

กันด้วยภาษาน้ำใจ เอื้ออาทร มิได้พูดด้วยภาษาเงินแบบ “ทุนนิยม” เห็นแก่ตัวเหมือนสังคมปัจจุบันนี้ แม้พระภิกษุจะอยู่ในฐานะผู้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต อนาคตริกรั้เรือน แต่พระภิกษุก็ถือเป็นสมาชิกหนึ่งของสังคม (Social แปลว่า “สังคม” สังคม แปลว่า “เราจะไม่ทอดทิ้งใครไว้ข้างหลัง” สังคม มาจากคำว่า สัม+คม ในภาษาบาลี สัม แปลว่า พร้อม, กับ, ดี คม แปลว่า ไป รวมแปลว่า ไปพร้อมกัน, ไปร่วมกัน หมายความว่า คนมาอยู่รวมกลุ่มเป็นหมู่คณะมีกิจกรรมทำร่วมกัน ไม่ทอดทิ้งกัน เว้นเสียแต่ใครคนหนึ่งจะปลีกตัวออกจากหมู่คณะไม่เข้าสังคม) เป็นองคาคพยพหนึ่งของสังคมที่ซับซ้อนไปด้วยกัน ตามลำดับทิศทั้ง ๖ ในสังคาลสูตร แม้พระจะถูกจัดให้อยู่ในทิศเบื้องบนถือเป็นทิศเบื้องสูง แต่พระยุคปัจจุบันก็ได้นั่งอยู่บนหิ้งพระสำหรับกราบไหว้บูชาสักการะอย่างเดียว พระยุคปัจจุบันเปลี่ยนสถานภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมและเริ่มมีบทบาทต่อสังคมมากขึ้น เป็นพระนักสังคมสงเคราะห์บ้าง พระนักเผยแผ่บ้าง พระนักพัฒนาบ้าง (พระ CEO บ้าง) พระบางประเทศสังกัดฝ่ายเถรวาทแท้ๆ เช่น พระศรีลังกา ก็ถึงกับยุ่งเกี่ยวกับการเมืองกลายเป็นพระแนวหน้า แท้จริงแล้วพระก็คือคฤหัสถ์ปุถุชนคนมีกิเลสนั่นเองที่ออกมาบวช พระบางรูปก็เชื่อว่าอินทรีจะแก่กล้าพร้อมบรรลุมรรคผลทันที (และส่วนมากก็ได้บวชบำเพ็ญสมณธรรมเจริญวิปัสสนาเพื่อบรรลุมรรคผลกันจริงๆ บวชตามประเพณี บวชหนีสงสาร บวชผลาญข้าวสุก บวชสนุกตามเพื่อน) เราคงต้องเปิดโอกาสแก่พระที่อินทรีอ่อนให้ได้รับการพัฒนาในบรรยากาศผ่อนปรนกันบ้าง สร้างสมเหตุปัจจัยเป็นอุปนิสัยกันไป ไม่เคร่งตึงถึง

ขนาดวางเป็นกฎเหล็กที่ผิดกันไม่ได้เลย หากพระจะขึ้นรถลงเรือไป เหนือล่องใต้โดยไม่ต้องจ่ายค่าเดินทาง จะขึ้นแท็กซี่ คนขับรถแท็กซี่ ก็ยินดีรับไปส่งถึงที่หมาย (ขึ้นเครื่องการบินไทยก็ถวาย) ไม่ต้องรับผิดชอบเรื่องค่าน้ำค่าไฟ หรือประสงค์สิ่งใดที่ควรแก่สมณบริโภค อย่างพอเหมาะพอดี สิ่งนั้นก็เกิดขึ้นได้โดยไม่ยาก ถ้าอยู่ในเงื่อนไข ดังกล่าวนี้อัน ญาติโยมก็ไม่ต้องถวายปัจจัยพระ

พูดง่ายๆ ว่า ศิลข้อนี้ในปัจจุบัน หากจะเคร่งครัดกันจริงๆ ก็จะทำให้พระเคร่งเครียดอยู่กับลำบาก โดยเฉพาะในสังคมเมืองกรุง ที่แล้งน้ำใจ ต่างคนต่างอยู่ ไม่ค่อยเอื้อเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน พระเถระผู้ใหญ่ที่มีโยมอุปฐากคอยถวายความอุปถัมภ์ก็คงไม่ลำบาก แต่พระผู้น้อยที่ไม่มีโยมอุปฐากคงลำบากแน่ๆ

และที่สำคัญสภาพสังคมเปลี่ยนไปแล้ว เมื่อสภาพสังคมเปลี่ยนไป เราชาวพุทธคงต้องเปลี่ยนมุมมองกันใหม่ ไม่ตั้งความหวังไว้กับพระยุคนี้มากจนเกินไป ว่าต้องเคร่งครัดอย่างนั้นอย่างนี้ ขอเพียงท่านตั้งอยู่ในศีลในธรรม อยู่ในกรอบธรรมวินัยไม่ประพฤติเสื่อมเสีย ลงทำวัตรเช้า-เย็นทำกิจวัตรอยู่บ้าง พอไปพอมมา เรียกว่า “วินัยมิให้เข้า ธรรมมิให้เสีย” ช่วยสืบสานพระพุทธศาสนาส่งสู่อุณฺหุชนคนรุ่นหลังๆ และรุ่นต่อๆ ไป ก็คงพอจะรับอาหารบิณฑบาตเจริญบุญเจริญกุศลให้แก่ญาติโยมได้บ้าง

คนบางคนเข้าวัดบอกว่า

“โยมต้องการทำบุญถวายทานแก่พระที่เป็นทักษิณเอย-บุคคลเจ้าค่ะ”

พระก็ตอบว่า

“เจริญพร เชิญคุณโยมไปทำบุญถวายทานแก่พระในครั้งพุทธกาลนะ ในวัดนี้ไม่มีพระทักษิโณยบุคคลจ้ะ”

อนึ่ง มองตามพุทธดำรัสที่พระพุทธเจ้าตรัสแก่พระอานนท์ว่า

“อานนท์ เมื่อเราล่วงไป สงฆ์หวังอยู่จะฟังถอนสิกขาบทเล็กน้อยเสียก็ได้”

กาลต่อมาพระอรหันตชีณาสพจำนวน ๕๐๐ องค์ โดยการนำของพระมหากัสสปเถระ จะทำปฐมสังคายนาเรียงร้อยธรรมวินัยให้เป็นระบบระเบียบ ต่างตกลงกันไม่ได้ว่า สิกขาบทเล็กน้อยนั้นคือสิกขาบทใด พระเถระบางพวกกล่าวว่า “เว้นปาราชิก ๔ สังฆาทิเสส ๑๓ อนियต ๒ นอกจากนั้นเป็นสิกขาบทเล็กน้อย”

เมื่อไม่สามารถตกลงกันได้ จึงมีมติเป็นเอกฉันท์ให้รักษาสิกขาบททุกๆ สิกขาบทไว้อย่างครบถ้วน ไม่ถ่ายถอนแม้แต่สิกขาบทเดียว ธรรมวินัยที่ทำปฐมสังคายนาตั้งแต่คราวนั้นสืบทอดมาจนถึงปัจจุบันนี้จึงเป็นสายเถรวาท “อนุรักษนิยม” รักษาเอาไว้อย่างมั่นคง ไม่นำเข้าและไม่คัดออก ขณะเดียวกันพระพุทธดำรัสนี้ก็เปิดช่องให้แก่สายอาจารย์วาทคือพุทธศาสนาฝ่ายมหายานมาทำการถ่ายถอนและเปลี่ยนแปลงให้เข้ากับสภาพสังคม เพื่อความอยู่รอดในภูมิประเทศที่ต่างออกไป (พระสายเถรวาทมองพระฝ่ายมหายานว่าไม่อยู่กับร่องกับรอย ปรับเปลี่ยนไปเรื่อย เครื่องนุ่งห่มก็ถึงพระถึงฆราวาสไปแล้ว แต่พระฝ่ายมหายานก็ยังศึกษาธรรมมุ่งเผยแผ่ธรรมมิได้ทำวัตรกุศลหรือเครื่องรางของขลังสร้างจุดความรามเทพสร้าง

พระพิฆเนศเหมือนพระฝ่ายเถรวาทบางรูป) และปัจจุบันสิกขาบทว่าด้วยข้อห้ามรับทองรับเงินนี้ ซึ่งอยู่ในนิสสัคคียปาจิตตีย์ ๓๐ ก็กลายเป็นสิกขาบทเล็กน้อยในสายตามหายานไปเสียแล้ว เพราะพระฝ่ายมหายานบางนิกายก็ถึงกับมีภรรยาได้ ซึ่งเป็นข้อแรกในปาราชิก ๔ ที่ทำให้ขาดจากความเป็นพระภิกษุเสียด้วยซ้ำ

คำถามว่า “ขรราวาสถวายปัจจัยหรือเงินให้กับพระสงฆ์ถือว่าผิดหรือไม่” เราคงไม่ถามพระฝ่ายมหายานแล้วใช่ไหม

สำหรับพระฝ่ายเถรวาท เราคงจะไม่นำเอาข้อนี้มาอ้างเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ถึงกับล่วงละเมิดได้ตามอำเภอใจ ขอเพียงวางท่าทีต่อการรับด้วยตระหนักรู้ว่ามันคืออะไร (อสรพิษ) และรู้จักรักษาใจของตนมิให้เศร้าหมอง ไม่นิยดีนินร้าย อยู่เหนือมัน มิให้มันอยู่เหนือเรา ใช้มัน มิให้มันใช้เรา ไม่หลงยินดีในการรับปัจจัยเงินทองก็คงพอใช้ได้

เพราะฉะนั้น “ความสำคัญมิได้อยู่ที่ปัจจัย (เงินทอง) หากแต่อยู่ที่คนถวายและพระที่รับมากกว่า คนถวายด้วยเจตนาอะไร เพื่ออะไร และพระรับไว้ทำอะไร เพื่ออะไร”

ขอให้ท่านสาธุชนชาวพุทธพิจารณาดูเอาเองเถิดว่า ก่อนจะถวายปัจจัยให้แก่พระรูปใด พระรูปนั้นนี้อยู่อย่างไร ประพฤติปฏิบัติอย่างไร ทำอะไร เพื่ออะไร ถ้าเห็นว่าท่านรับสะสมไว้เพิ่มพูนกิเลสหรือนำไปแลกเปลี่ยนวัตถุสิ่งของบางอย่างที่ไม่เหมาะสมมาปรนเปรอกิเลส ก็อย่าถวาย แต่ถ้าเห็นว่าท่านรับไปอำนวยความสะดวกต่อสมณเพศหรือรับไปใช้อย่างพอเหมาะพอดีต่อสมณบริโภค ซึ่ง

ก่อให้เกิดบุญกุศลแก่ผู้ถวาย และเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแก่พหุชน
จริงๆ ก็ควรถวายเถิด.

ดักจิตทายใจ ?

ปูจณา : การสอนแบบดักจิตทายใจถูกต้องตามธรรมวินัยหรือ

วิสัยนา : เรื่องนี้มีคำอธิบายจากแก้วมัญจสูตร พระผู้มีพระภาค
ตรัสว่า “ดูก่อนแก้วมัญจ ปาฏิหาริย์ ๓ อย่างนี้ เราแจ่มแจ้งด้วยปัญญา
ด้วยตนเองแล้ว จึงประกาศให้รู้ ปาฏิหาริย์ ๓ อย่างเป็นไฉน? คือ

๑. อิทธิปาฏิหาริย์
๒. อาเทศนาปาฏิหาริย์
๓. อนุสาสนีปาฏิหาริย์

ก็อิทธิปาฏิหาริย์เป็นไฉน?

ดูก่อนแก้วมัญจ ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมแสดงฤทธิ์ได้
หลายอย่าง คือคนเดียวเป็นหลายคนก็ได้ หลายคนเป็นคนเดียวก็ได้
ปรากฏตัวก็ได้ หายตัวก็ได้ ทะลุฟากำแพงภูเขาไปไม่ติดขัดเหมือน
ไปในที่ว่างก็ได้ ผุดขึ้นต่ำลงในแผ่นดินเหมือนในน้ำก็ได้ เดินบนน้ำ
ไม่แตกเหมือนเดินบนแผ่นดินก็ได้ เหาะไปในอากาศเหมือนนกก็ได้
ยื่นมือไปลูบค้ำพระจันทร์พระอาทิตย์ซึ่งมีฤทธานุภาพมากก็ได้ ใช้
อำนาจทางกายไปตลอดพรหมโลกก็ได้

เพราะเหตุฉะนั้นนั้น บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งที่ศรัทธาเลื่อมใส เห็น ภิกษุผู้นั้นแสดงฤทธิ์ได้หลายอย่าง ... ครั้นแล้วเขาก็บอกแก่คนที่ไม่ศรัทธาไม่เลื่อมใสคนใดคนหนึ่งว่า อัศจรรย์จริง ท่านไม่เคยมีมาก่อน ความที่สมณะมีฤทธิ์มาก มีอำนาจมาก ข้าพเจ้าได้เห็นภิกษุรูปนี้แสดงฤทธิ์ได้หลายอย่าง ... เมื่อเป็นเช่นนี้ คนไม่ศรัทธาเลื่อมใสในนั้นก็ จะกล่าวแก่คนที่ศรัทธาเลื่อมใสว่า ท่านมีวิชาอย่างหนึ่งชื่อว่า คันธาริ ภิกษุรูปนั้นแสดงฤทธิ์ได้หลายอย่าง ... ได้ด้วยวิชาชื่อว่าคันธารินั้น

ดูก่อนแก้วมณี ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน? คนที่ไม่ศรัทธาเลื่อมใสจะกล่าวอย่างนั้นแก่คนที่ศรัทธาเลื่อมใสบ้างไหม

“กล่าว พระเจ้าข้า”

“ดูก่อนแก้วมณี เราเล็งเห็นโทษในอิทธิปาฏิหาริย์อย่างนี้แล จึงอิตถ์ระอา รังเกียจอิทธิปาฏิหาริย์”

ก็อาเทศนาปาฏิหาริย์เป็นไฉน?

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมทลายใจ ทายความรู้สึกรู้สึกนึกคิด ทายความตรึกตรองของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นได้ว่า ใจของท่านเป็นอย่างนี้ ใจของท่านเป็นไปโดยอาการนี้ จิตของท่านเป็นดังนี้ เพราะเหตุฉะนั้น บุคคลผู้ใดผู้หนึ่งที่ศรัทธาเลื่อมใสเห็นภิกษุผู้นั้นทลายใจ ทายความรู้สึกรู้สึกนึกคิดของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นได้ว่า ใจของท่านเป็นอย่างนี้ ใจของท่านเป็นไปโดยอาการนี้ จิตของท่านเป็นอย่างนี้

ครั้นแล้วเขาก็บอกแก่คนที่ไม่ศรัทธาเลื่อมใสคนใดคนหนึ่งว่า อัศจรรย์จริง ท่านไม่เคยมีมาก่อน ความที่สมณะมีฤทธิ์มาก มีอำนาจมาก ข้าพเจ้าได้เห็นภิกษุรูปนี้ทลายใจ ทายความรู้สึกรู้สึกนึกคิด

ของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นได้ ...

เมื่อเป็นเช่นนี้ คนผู้ไม่มีศรัทธาเลื่อมใสนั้นก็กล่าวกะเขา ว่า ท่านมีวิชาอย่างหนึ่งชื่อว่า มณิกา ภิกษุรูปนั้นทวยใจ ทวยความรู้สึกในใจ ทวยความนึกคิดของสัตว์อื่น ของบุคคลอื่นก็ได้ ... ด้วยวิชา ชื่อว่ามณิกานั้น

“ดูก่อนแก้วมณี ท่านจะสำคัญความข้อนั้นเป็นไฉน? คนที่ไม่มีศรัทธาเลื่อมใสจะกล่าวอย่างนั้นกะคนที่ศรัทธาเลื่อมใสบ้างไหม”

“กล่าว พระเจ้าข้า”

“ดูก่อนแก้วมณี เราเล็งเห็นโทษในอาเทศนาปาฏิหาริย์อย่างนี้ แล จึงอิตถัฏระอา รังเกียจอาเทศนาปาฏิหาริย์.

ก็อนุสาสนีปาฏิหาริย์เป็นไฉน?

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ย่อมพร่ำสอนอย่างนี้ว่า ท่านจงตริกอย่างนี้ อย่าตริกอย่างนั้น จงทำในใจ (มนสิการ) อย่างนี้ อย่าทำในใจอย่างนั้น จงละสิ่งนี้ จงเข้าถึงสิ่งนี้อยู่เถิด นี้เรียกว่า อนุสาสนีปาฏิหาริย์.”

โทษแห่งอาเทศนาปาฎิหาริย์

ธรรมชาติจิตของมนุษย์มักจะตรึกนึกคิดอย่างนั้นอย่างนี้ และแสดงออกทางแวตาสีหน้าท่าทางให้เห็น ถ้าคนฉลาดในการสังเกตพฤติกรรม ดูแวตาสีหน้า ท่าทาง ก็จะทำนายทายทักจิตใจของคนนั้นได้ว่ากำลังตรึกนึกคิดอะไร หรือเกิดอารมณ์ความรู้สึกอย่างไร ทว่าส่วนที่พิเศษยิ่งกว่านั้น คือท่านผู้ผ่านการเจริญฌาน ได้อภิญญาระดับ “เจโตปริยญาณ ระลึกรู้ออบจิตของสัตว์อื่นได้” เรียกสั้นๆ ว่า “ญาณรู้ใจ” หรือ “ญาณรู้วาระจิต” ก็ไม่จำเป็นต้องสังเกตพฤติกรรมทางแวตาสีหน้า ท่าทาง หากแต่กำหนดจิตของคนนั้นรู้ได้ทันทีว่ากำลังตรึกนึกคิดอย่างนั้นอย่างนี้ การล่วงรู้วาระจิตตักจิตทายใจอย่างนี้ เรียกว่า “อาเทศนาปาฎิหาริย์”

อาเทศนาปาฎิหาริย์ แม้จะเป็นปาฎิหาริย์ที่เกิดขึ้นได้จริง นำอัศจรรย์ อยู่เหนือการพิสูจน์ทดลองของวิทยาศาสตร์ นอกเหนือเหตุผล กระนั้นก็ไม่เป็นที่พึงประสงค์ของพระพุทธศาสนา เพราะจะเกิดโทษ ดังโทษที่พระพุทธเจ้าตรัสบอกแล้ว นอกจากนั้นโทษอื่นๆ ยังติดตามมาอีก อย่างน้อยๆ ๒ ประการที่น่าพิจารณา คือ

๑. คนที่ถูกตักจิตทายใจจะรู้สึกตื่นเต็นว่า พระรูปนี้ล่วงรู้วาระจิตของเรา ตกตะลึง อัศจรรย์ใจกับความสามารถพิเศษของท่าน พลอยหลงเห่อเหิม สูดท้ายคนคนนั้นก็ตกอยู่ในโมหะ ควรจะเป็นผลดีกับตัวเอง กลับเป็นผลเสีย ไม่หันมาปฏิบัติ پاکเพียรเพื่อความพ้นทุกข์ด้วยตนเอง (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต เคยกล่าวไว้ว่า “คนแสดงฉลาดขึ้น แต่คนดูโง่งง”)

๒. พระที่สามารถแสดงปาฏิหาริย์ดักจิตทวยใจของคนอื่นได้ ก็มีได้หมายความวว่า ท่านจะเป็นพระอรหันต์ อภิญญา : รู้ยั้ง, รู้พิเศษ อรหันต์ : ท่างไกลกิเลส คนละความหมาย เพียงแต่มีความสามารถพิเศษด้านอภิญญา หากก่าจัดกิเลสอาสวะไม่ได้ ท่านก็คือผู้วิเศษเท่านั้น และถ้าท่านรู้ว่าตนมีความสามารถพิเศษทางด้านนี้ ซึ่งอาจจะไม่ใช่จากอภิญญาก็ได้ เป็นแต่เพียงฉลาดดักจิตจากการสังเกตพฤติกรรม ดูแววตา สีหน้า ท่าทาง แต่รู้ไม่เท่าทันกิเลสที่ซ่อนลึกของตนก็จะน้อมไปหาลาภสักการะชื่อเสียง มีความต้องการลาภสักการะชื่อเสียงซ่อนอยู่เบื้องหลัง และสุดท้ายท่านก็ต้องตกลงหลุมลาภสักการะ ฤคไม่ขึ้น เพิ่มพูนอกุศลธรรม พลัดตกจากพระสัทธิธรรม (สทธมมนิรังกโต)

สรุปว่า การดักจิตทวยใจ เกิดโทษทั้งแก่ผู้ดักจิตทวยใจและ ผู้ถูกดักจิตทวยใจ มิได้เกิดผลดีเพื่อเจริญกุศลธรรมอย่างแท้จริงเลย มองเป็นเพียงเรื่องน่าอัศจรรย์อย่างหนึ่ง ซึ่งออกนอกวิถึแห่งพุทระ พระพุทระเจ้าและวิญญชนไม่สรรเสริญ ไม่เป็นไปเพื่อพากเพียรปฏิบัติละอกุศลธรรม ลวงล่อให้คนหลงมงายเสียมากกว่า ถ้าออกมาในรูปนี้ก็ต้องบอกว่าไม่ต่างจากไสยศาสตร์ที่แปลว่าศาสตร์แห่งความหลับ หลงหลับไม่ตื่นรู้

เรื่องนี้พุดในเชิงข่าขันสักหน่อยว่า

“คุณรู้ว่าจิตคุณคิดอะไรอยู่ ถ้ามีใครคนหนึ่งล่งรู้วาระจิตของคุณ ดักทักทวย ทำไมคุณต้องตะลึงตื่นเต้นด้วย คุณก็รู้้อยู่แล้ว ว่าจิตคุณคิดอะไร เหมือนหมอดูทำนายทวยทักช่วงชีวิตคุณที่ผ่านมา

เขาทำนายทายทักถูก คุณก็ตื่นตื่นว่าหมอดูคนนี้ดูแม่น คุณจะตื่นตื่นไปทำไม คุณก็รู้เรื่องของตัวเองดีอยู่แล้ว”

เรื่องอาเทศนาปาฏิหาริย์นี้มีบางคนเข้าใจไขว้เขวว่าเป็นแนวทางสอนอย่างหนึ่ง ถึงกับยกตัวอย่างพระพุทธเจ้าในอดีตว่าทรงใช้วิธีนี้ในการบอกลสอนจนกระทั่งประสบผลสำเร็จต่อพระภิกษุจำนวนมากว่า

“พระพุทธเจ้าพระนามว่า เวสสภู ทรงกำหนดจิตภิกษุสงฆ์ด้วยพระหฤทัยแล้วทรงสอนภิกษุสงฆ์ประมาณพันรูปในป่าอันน่าสะพรึงกลัวแห่งหนึ่ง โดยตรัสสั่งว่า พวกเธอจงตริกันอย่างนี้ อย่าได้ตริอย่างนั้น จงทำในใจอย่างนี้ อย่าได้ทำในใจอย่างนั้น จงละส่วนนี้ จงเข้าถึงส่วนนั้นอยู่เถิด ทรงทำเช่นนั้นอยู่นาน จิตของภิกษุประมาณพันรูปนั้นก็ได้หลุดพ้นจากอาสวะทั้งหลาย เพราะไม่ถือมั่น”

จากพุทธดำรัสว่า

“พวกเธอจงตริกันอย่างนี้ อย่าได้ตริอย่างนั้น จงทำในใจอย่างนี้ อย่าได้ทำในใจอย่างนั้น จงละส่วนนี้ จงเข้าถึงส่วนนั้นอยู่เถิด”

พลอยเข้าใจว่านี่คือ “อาเทศนาปาฏิหาริย์” และเข้าใจไปอีกว่าเป็นแนวการสอนแบบดัดจิตทายใจที่แม้แต่พระพุทธเจ้าก็ทรงเลือกใช้ อยู่เหมือนกัน ความจริง มีใช้อาเทศนาปาฏิหาริย์ หากแต่เป็นอนุศาสน์ ปาฏิหาริย์คือสอนปฏิบัติให้รู้เห็นตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นแนวทางที่พระพุทธเจ้าทุกพระองค์ทรงถือปฏิบัติเสมอมา ตามที่พระพุทธเจ้าองค์ปัจจุบันตรัสไว้คือ

“ก็อนุศาสน์ปาฏิหาริย์เป็นไฉน?

ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อมพร่ำสอนอย่างนี้ว่า ท่านจงตริกอย่างนี้ อย่าตริกอย่างนั้น จงทำในใจอย่างนี้ อย่าทำในใจอย่างนั้น จงละสิ่งนี้ จงเข้าถึงสิ่งนี้อยู่เถิด นี้เรียกว่า อนุสาสนีปาฏิหาริย์。”

อย่างไรก็ตาม ทั้งอิทธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์ก็ใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ สำหรับกำราบปราบพยศคนหลงฤทธิ์เมาฤทธิ์ แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องเชื่อมโยงเข้าสู่อนุสาสนีปาฏิหาริย์ คือมีเป้าหมายที่จะสอนให้คนผู้นั้นปฏิบัติเพื่อรู้เห็นตามความเป็นจริง คือเพื่อความพ้นทุกข์นั่นเอง ข้อความจากพระไตรปิฎกบอกว่า

“พระสารีบุตรใช้อาเทศนาปาฏิหาริย์ควบคู่กับอนุสาสนีปาฏิหาริย์ พระมหาโมคคัลลานะใช้อิทธิปาฏิหาริย์ควบคู่กับอนุสาสนีปาฏิหาริย์ สำหรับพระพุทธเจ้าทรงใช้อุสาสนีปาฏิหาริย์”

พระสารีบุตรใช้อาเทศนาปาฏิหาริย์ควบคู่กับอนุสาสนีปาฏิหาริย์ พระมหาโมคคัลลานะใช้อิทธิปาฏิหาริย์ควบคู่กับอนุสาสนีปาฏิหาริย์นั้นพึงเข้าใจว่าสองอัครสาวกเป็นพระอรหันต์มีเป้าหมายชัดเจนต่อการนำไปสู่อนุสาสนีปาฏิหาริย์สอนให้ปฏิบัติรู้เห็นตามความเป็นจริง กระทั่งถึงความพ้นทุกข์ แม้ท่านจะเลือกใช้อิทธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์อยู่บ้าง แต่ก็ปลอดภัยจากข้อครหาหรือโทษที่จะติดตามมา แต่ถ้าท่านผู้นั้นได้อิทธิปาฏิหาริย์หรืออาเทศนาปาฏิหาริย์จริงๆ แต่ยังเป็นปุถุชน ไม่เป็นพระอรหันต์บุคคลระดับชั้นอรหันต์หรืออาจไม่ถึงก็ถือว่าไม่ปลอดภัย เพราะจะเกิดข้อครหาหรือโทษติดตามมา ทั้งแก่ตัวผู้แสดงและผู้ดูการแสดงนั่นเอง

การใช้อิทธิปาฏิหาริย์และอาเทศนาปาฏิหาริย์ จะใช้เฉพาะกรณีจำเป็นจริงๆ เฉพาะคนเฉพาะกลุ่ม และใช้อย่างระมัดระวัง โดยเล็งเห็นว่าคนนี้กลุ่มนี้ต้องใช้วิธีนี้เท่านั้นจึงจะประสบผลสำเร็จ มิใช่ใช้กับทุกคนทุกกลุ่มและใช้อย่างพร่ำเพรื่อ การกระทำแบบนี้ไม่เป็นที่สรรเสริญของพระพุทธองค์และวิญญูชนทั้งหลาย

พระที่มีฤทธิ์ไม่ควรแสดงฤทธิ์ ไม่แสดงฤทธิ์แสดงเดช เพื่อยกตนขึ้นเหนือคนอื่น การแสดงฤทธิ์แสดงเดชเพื่อยกตนข่มคนอื่น ถือว่าเป็นธรรมของอัสตบุรุษ (ยกตนข่มท่านคือพฤติกรรมของอัสตบุรุษ)

ถ้ามองพระจริยาของพระพุทธเจ้าก็ยิ่งชัดเจน พระพุทธองค์ทรงเลือกที่จะเสด็จไปด้วยพระบาทเปล่าพร้อมคณะพระภิกษุสงฆ์หมู่ใหญ่เพื่อโปรดคนผู้ถึงพร้อมด้วยอุปนิสัย ซึ่งอยู่ในที่แดนไกลให้ดำรงอยู่ในโศดาปัตติผล มากกว่าจะทรงเลือกเหาะเหินเดินฟ้าหรือดำดิ่งไปหา เพราะนี่คือ “วิถีแห่งพุทธะ” ที่บริสุทธิ์ถึงดงามจริงๆ.

รายชื่อผู้ร่วมสมทบเงินค่าจัดพิมพ์หนังสือ

“รัฐสุข-ละทุกข์”

๑. คุณชนะเมษฐ์ ดันติฤทธิดำรงค์ คุณธนาภรณ์ จันทราภาศ	๘,๐๐๐ บาท
๒. คุณคามินท์ เลิศขจรสุข	๘,๐๐๐ บาท
๓. นายวิชัย ตั้งศรีพงษ์	๑,๐๐๐ บาท
๔. นางสาวเนียง ตั้งศรีพงษ์	๑,๐๐๐ บาท
๕. นางสาวนิรามิสสุข ตั้งศรีพงษ์	๓,๐๐๐ บาท
๖. นายสุทัศน์ ตั้งศรีพงษ์	๕๐๐ บาท
๘. นางสาวนีย์ ตั้งศรีพงษ์	๕๐๐ บาท
๘. ด.ญ.พิมพ์นารา ตั้งศรีพงษ์	๕๐๐ บาท
๙. นายณัฐพันธ์ ภัคตีผดุงแดน	๓๐๐ บาท
๑๐. นางกัลยา ภัคตีผดุงแดน	๒๐๐ บาท
๑๑. นางวรรณัน บุญอภิรักษ์ - นางสาวจตุรดา ปัญญาบุตร และนายอภิชาจจ์ ปัญญาบุตร	๒,๐๐๐ บาท
๑๒. นายโฆสิต เลหาวิโรจน์ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
๑๓. นางนรมน โพประยูร และครอบครัว	๕๐๐ บาท
๑๔. นายสมคิด เทพนวล และครอบครัว	๕๐๐ บาท
๑๕. นางอุษา ศิลป์ไชย และครอบครัว	๕๐๐ บาท
๑๖. นางสาวอัจฉรา ศิลป์ไชย	๕๐๐ บาท
๑๗. นางชมภูนุต พิณปราโมทย์ และครอบครัว	๒๐๐ บาท
๑๘. นางสาวสุทธิกา ประกอบผลดี และครอบครัว	๑๖๐ บาท
๑๙. นางสาวหทัยรัตน์ ยุติวงศ์สันติ และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๒๐. นายพงษ์ศักดิ์ พาณิชย์กรกุล และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๒๑. นางดวงสวรรค์ ลิ้มปวันวัฒนกุล และครอบครัว	๕๐๐ บาท
๒๒. นายธีรเดช ไชยสาส์ และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๒๓. นายพรเทพ ไชยสาส์ และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๒๔. นายบุญฤทธิ์ - ฐิตาภรณ์ ธีรภัษพันธ์ และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๒๕. นางละม้าย - นายเจริญ ไชยสาส์	๒๐๐ บาท
๒๖. นางสาวรัตน์ แผ่นเงิน และครอบครัว	๕๐๐ บาท

๒๗. นายท่อม ทองสองสี	๑๐๐ บาท
๒๘. ครอบครัวจันทนวงศ์วาน	๑๖๐ บาท
๒๙. นายเกรียงไกร - นางสาวภาสสิริ พันธิวานนท์	๑๖๐ บาท
๓๐. นางกุลธรา โรจน์วีระ และครอบครัว	๑๖๐ บาท
๓๑. นายกฤติน ตั้งวงษ์ไชย และครอบครัว	๑๖๐ บาท
๓๒. นางสาวภัทริยา - นางจรัสศรี นิลขำ	๘๐ บาท
๓๓. นางสาววิมล ชัยวิษณุชาติ และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๓๔. นายสุเทพ ศิลา และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๓๕. นางสาววิไลลักษณ์ พรหมแสนปิง	๘๐ บาท
๓๖. นางสาวนุชจรินทร์ อินมั่ง	๘๐ บาท
๓๗. นางสาวอุดมพร มณีรัตน์ฉัตรชัย	๑๖๐ บาท
๓๘. นางอรนันท์ กลิ่นศรีสุข และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๓๙. นางเกศสิข หรดคง และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๔๐. นางสาวสุรางค์ศรี เอมดี และครอบครัว	๑๐๐ บาท
๔๑. นางสาวกัญญา กันสุข และครอบครัว	๑๖๐ บาท
๔๒. นายสุเมธ ประทุมมาศ และครอบครัว	๑๖๐ บาท
๔๓. นางสาวกาญจนา ลังกาภาค และครอบครัว	๑๖๐ บาท
๔๔. นางสุกัญญา เอี้ยเจ้ และครอบครัว	๑๖๐ บาท
๔๕. นางสาวณัฐชนันท์ กองวงศ์	๒๐๐ บาท
๔๖. นางสาวจิริพันธ์ พสุธรพันธ์	๑๐๐ บาท
๔๗. นางสาวจรรยา อังกาบ	๕๐๐ บาท
๔๘. นางสาวนิตติศา นิ่มนวล	๑๐๐ บาท
๔๙. นางสาวสุพรรณณี เหมือนแก้ว	๑๐๐ บาท
๕๐. นางสาวอัญชลี กระแสศัพท์	๒๐๐ บาท
๕๑. นางสาวเพชรวรรณ คงสุข	๑๐๐ บาท
๕๒. นางสาวธารารัตน์ กุลรัตน์นาม	๑๐๐ บาท
๕๓. นางสาวนงเยาว์ สุจริตพันธ์	๑๖๐ บาท
๕๔. นายกมล ชุนวัฒน์	๑๖๐ บาท
๕๕. นายกมล ตันตินุชวงศ์	๒๐ บาท
๕๖. นายภากร จันทร์ทรงกลด	๒๐๐ บาท
๕๗. นายเฉลิม - นางสาวเวียง เพิ่มพิพัฒน์ และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท
๕๘. นายบัณฑิต ทองมาเอง และครอบครัว	๑,๐๐๐ บาท

๕๘. นายสุพจน์ คำวิเศษ และครอบครัว	๘๐๐ บาท
๖๐. นางสาวมณีวรรณ พันธุ์กว้าง	๕๐๐ บาท
๖๑. นางสาวจันทวรรณ โคธธา	๕๐๐ บาท
๖๒. นายเสถียร - นางดวงนภา คำวิเศษ และครอบครัว	๕๐๐ บาท
๖๓. นางอารีย์ อินทร์อ่อน	๑๐๐ บาท
๖๔. นายอรรถสิทธิ์ ช่วยสุรียา	๑๐๐ บาท
๖๕. คุณแม่สุพัตรา ฝั่งโพธิ์	๓,๐๐๐ บาท
๖๖. คุณกาญจนา โกศิยานันท์	๒,๐๐๐ บาท
๖๗. คุณณัฐสุชา ศรีเจริญ คุณวสุพล พิเชฐถาวร	๒,๐๐๐ บาท
๖๘. คุณเมธี คฤโฆษ	๑,๐๐๐ บาท
๖๙. คุณวรัญญา ปัญจสุภักเกษม	๑,๐๐๐ บาท
๗๐. ผู้รับประทานอาหารจากร้านอาหาร faffone	๔๕๕ บาท
๗๑. คุณเอกพล ตั้งมานะสกุล คุณสาวยูเรศ ฉัตรฐากูร	๓๐๐ บาท
๗๒. คุณสุวิษญ์ นันทศิริรัตน์	๒๐๐ บาท
๗๓. คุณสมพร ภูมิสมร	๒๐๐ บาท
๗๔. คุณเด่นตำบล บุญสนธิ คุณครรชิต พงษ์เพชร	๑๐๐ บาท
๗๕. คุณยายผาย คุณแม่วันดี ไทยประยูร	๑,๑๖๕ บาท

รวมทั้งสิ้น ๕๐,๐๐๐ บาท (ห้าหมื่นบาทถ้วน)

“ชาติปี ทุกๆ ชาติ แม้การเกิดก็เป็นทุกข์”

ทารกแรกเกิดมาพร้อมกับเสียงร้องไห้จ้า มิได้เกิดมาพร้อมกับเสียงหัวเราะร่าเริง

และสิ่งที่ครอบครองรองรับชั้นธันดาน

เป็นพื้นฐานชีวิตอยู่ตลอดเวลา ก็คือความทุกข์

“สัพเพ สงฺขารา ทุกฺขา สังฺขารํ ทังฺหมคฺคํ เป็นทุกข์” มิใช่ความสุข

ทุกขอริยสัจจริงแท้แน่นอน “ทุกข์ชาปประจำ สุขชาจร”